

KANSANMUSIIKKI SANOMALEHDESSÄ

Aiheet ja juttutyypit Helsingin Sanomissa ja Keskipohjanmaassa

Arja Kangasniemi

Pro gradu -seminarityö

Musiikkitiede

Kevät 2010

Jyväskylän yliopisto

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen	Laitos – Department Musiikin laitos
Tekijä – Author Arja Kangasniemi	
Työn nimi – Title Kansanmusiikki sanomalehdessä. Aiheet ja juttutyypit Helsingin Sanomissa ja Keskipohjanmaassa.	
Oppiaine – Subject Musiikkitiede	Työn laji – Level Pro gradu
Aika – Month and year 1.8.2010	Sivumäärä – Number of pages 78 + 5
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>Kansanmusiikki on perinteisesti ollut koko kansan musiikkia, mutta sen asema ja näkyvyys on vaihdellut eri aikakausina. Tämä tutkimus kuvailee, millainen kansanmusiikin asema ja näkyvyys on nykyään suomalaisessa sanomalehdessä: millaiset kansanmusiikkiaiheet pääsevät julkisuuteen ja millaisia juttutyyppejä kansanmusiikkikirjoituksista löytyy.</p> <p>Tutkimuksen materiaalina ovat kansanmusiikkikirjoitukset Helsingin Sanomissa ja Keskipohjanmaassa 1.1.–30.6.2007 ja 1.1.–30.6.2009 sekä molempien lehtien kulttuuritoimittajien haastattelut. Tutkimusmenetelmänä on käytetty sisällönanalyysia ja tutkimusmateriaalin sisältö on luokiteltu teemoittelun avulla. Kansanmusiikkikirjoitukset on jaettu kolmeen pääluokkaan: kansallisuus, musiikkigenre ja kohdeilmiö, joiden alla on useita alaluokkia.</p> <p>Haastatteluanalyysin tulosten mukaan kansanmusiikin asema esimerkilehdissä on tasavertainen muiden kulttuuriaiheiden kanssa, eikä kummassakaan lehdessä ole juttutyyppejä- tai aihekiintiöitä. Juttuaiheiden julkisuuteen pääsemiseen vaikuttavat ajankohtaisuus, kiinnostavuus, uutistilanne, uutuusarvo ja paikallisuus. Lisäksi molempien lehtien linjaan kuuluvat tietyt vakioaiheet. Myös toimittajien omat ehdotukset ja kiinnostus sekä tiedotus vaikuttavat siihen, millaisia kirjoituksia lehdissä julkaistaan.</p> <p>Kun vuosien 2007 ja 2009 otannat kansanmusiikkikirjoituksista laskettiin yhteen, molemmissa lehdissä julkaistiin eniten suomalaista kansanmusiikkia, fuusiokansanmusiikkia sekä suomalais-tapahtumaa, muusikkoa ja yhtyettä käsitteleviä kirjoituksia. Kansanmusiikkikirjoitusten määrä vaihteli sekä vuosittain että kuukausittain, joten se ei ollut sidoksissa esimerkiksi vuosittaisiin, tiettyinä ajankohtina järjestettäviin kansanmusiikkitapahtumiin. Juttutyyppejä esimerkki-merkkiaineistossa esiintyi monipuolisesti, mutta eniten julkaistiin uutisia ja ennakkouutisia yhteenlaskettuna.</p>	
Asiasanat – Keywords Kansanmusiikki, kansanmusiikkijournalismi, sisällönanalyysi	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopisto, musiikin laitos	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLTÖ

Sisältö	3
1 JOHDANTO	5
2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS	7
2.1 Kansanmusiikki eri aikakausina	7
2.2 Kansanmusiikki tässä tutkimuksessa	11
2.3 Näkökulmia journalismin, viestinnän ja tiedotusvälineiden tehtäviin.....	12
2.4 Tiedotusvälineiden tarjonta ja lukijoiden toiveet	13
2.5 Sanomalehti ja juttutyypit.....	14
2.5.1 Raportoivat jutut	15
2.5.2 Kommentoivat jutut.....	17
3 TUTKIMUSASETELMA	20
3.1 Tutkimuskysymykset.....	20
3.2 Tutkimusaineisto	21
3.2.1 Kansanmusiikkikirjoitusten valinta ja jaottelu	22
3.2.2 Kansanmusiikki Helsingin Sanomien levikkialueella	23
3.2.3 Kansanmusiikki Keskipohjanmaan levikkialueella.....	24
3.2.4 Teemahaastattelut	25
3.3 Analyysimenetelmät	26
3.3.1 Kansanmusiikkikirjoitusten kvantitatiivis-kvalitatiivinen analyysi	27
3.3.2 Teemoittelu	28
3.3.3 Taulukointi ja kuviot	29
3.4 Haastattelujen analyysi ja tulosten esittely	29
3.5 Validiteetti ja reliabiliteetti	30
4 TULOKSET.....	32
4.1 Kansanmusiikkikirjoitusten ja juttutyypien määrä	33
4.1.1 Kirjoitusten määrä Helsingin Sanomissa.....	33
4.1.2 Kirjoitusten määrä Keskipohjanmaassa.....	35
4.1.3 Juttutyypit Helsingin Sanomissa ja niiden määrä vuosittain	37
4.1.4 Juttutyypit Keskipohjanmaassa ja niiden määrä vuosittain	39

4.2 Aiheiden jaottelu.....	40
4.2.1 Kirjoitusten luokittelu.....	41
4.2.2 Ajankohtaisuus ja kansallisuus	43
4.2.3 Musiikkigenret.....	46
4.2.4 Kohdeilmiöt	49
4.3 Juttujen julkaisukriteerit toimittajien haastattelujen mukaan	54
4.3.1 Aiheiden valintakriteerit	55
4.3.2 Erot valtakunnallisen ja maakuntalehden välillä	58
4.3.3 Juttuaiheen alkuperä	59
4.3.4 Millaiset aiheet sytyttävät toimittajan.....	61
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	64
6 POHDINTA.....	69
LÄHTEET	74
LIITTEET	79

1 JOHDANTO

Kansanmusiikki on ainutlaatuista perinnettämme, mutta sen tuntemus ja näkyvyys on valtakunnallisesti vähäistä. Työskennellessäni toimittajana ja tiedottajana kansanmusiikin parissa ja keskustellessani esimiehinäni toimivien kansanmusiikin ammattilaisten kanssa ovat esiin nousseet usein kysymykset, miksi kansanmusiikki näkyy niin vähän mediassa ja miten sitä voisi saada enemmän esille. Kun olen tarjonnut kansanmusiikkiaiheita lehtiin ja tiedottanut kansanmusiikista, olen joutunut myös pohtimaan, miten ja millaisia asioita aiheistani tuon esiin, jotta ne läpäisisivät lehtien julkaisukynnyksen.

On väitetty, että median ja musiikin yhteys populaarimusiikissa on vahvempi kuin kansanmusiikissa, taidemusiikissa ja jazzissa (ks. esim. Kärjä 2007, 179–180). Kansanmusiikki on kuitenkin perinteisesti ollut koko kansan musiikkia riippumatta esimerkiksi siitä, miten musikaaliseksi ihminen luokitellaan. Ainakin laulaminen on ollut ja on edelleen jokaisen harjoitettavissa. Suomessa kansanmusiikin arvostus ja harrastus eli voimakkaana kansan keskuudessa ennen ensimmäistä maailmansotaa. Sen harrastaminen väheni sotien aikana, eikä sille tuntunut löytyvän tilaa klassisen ja populaarimusiikin välimaastossa, mutta 1960-luvulla kansanmusiikkia alettiin arvostaa ja nostaa uudelleen esille. (Asplund 2006a, 507.) Silti kokemukseni perusteella tänä päivänä vain pieni osa suomalaisista tuntee omaa kulttuuriperintöään, sen historiaa ja uutta kansanmusiikkia siinä laajuudessa, missä sitä harjoitetaan ammattina ja harrastuksena.

Opinnäytetyöni aihe kirkastui ajan myötä opintojeni, kansanmusiikki-innostukseni ja ammatillisten tarpeitteni myötä. Tutkin pro gradu -työssäni kansanmusiikkijournalismia Helsingin Sanomat- ja Keskipohjanmaa-sanomalehdissä aikaväleillä 1.1.–30.6.2007 ja 1.1.–30.6.2009. Tutkimusmateriaalinani ovat sekä kyseisten sanomalehtien kulttuuritoimittajien haastattelut että erityyppistä kansanmusiikkia käsittelevät kirjoitukset. Tutkimukseni pääkysymyksiä ovat: Millaiset kansanmusiikkikirjoitukset pääsevät esimerkkilehdissä läpi? Millaista aihetta tai henkilöä lehdessä pidetään kiinnostavana?

Lähden avaamaan kysymyksiä pohtimalla, miten sanomalehtien sisältö koostuu, millaisia julkaisukriteerejä artikkeleilla on ja mitä juttutyyppejä sanomalehdissä esiintyy. Tarkoitukseni on ensin hahmottaa, millaisia kriteerejä sanomalehtikirjoitusten julkaisussa yleensä ottaen on, ja perehtyä sen jälkeen siihen, miten kansanmusiikkikirjoitukset istuvat sanomalehtien linjaan. Käsittelen tutkimuksessani myös sitä, mitä kansanmusiikkialalla tapahtuu kummankin lehden pääasiallisella levikkialueella eli millaisia kirjoitusten aiheita on tarjolla. Tutkimukseni pääpaino on sanomalehtikirjoitusten kvantitatiivis-kvalitatiivisella ja teemahaastattelujen kvalitatiivisella analyysillä.

Kansanmusiikkijournalismia käsitteleviä tutkimuksia on tähän mennessä tehty vähän. Pirkko Määttä on käsitellyt aihetta pro gradu -työssään *Kaustisen kansanmusiikkijuhlat lehdistössä* (1991) ja Elina Lillstrang pro gradu -työssään *Musiikin ja journalismin polttopisteessä. Kansanmusiikkilehtien sisällönanalyysia* (2004). Muiden musiikinlajien ja journalismin tutkimusta sen sijaan löytyy enemmän, muun muassa Mikko Mattlarin pro gradu -työstä *Monotonista jankutusta ja kiehtovaa rytmiä. Elektroninen tanssimusiikki eli tekno ja house 1980- ja 1990-luvun vaihteen suomalaisissa rocklehdissä* (2008). Teoreettista ja tutkimustaustaa sanomalehtien juttutyypeistä ja sanomalehtijournalismista sain muun muassa Jyrki Pietilän väitöskirjasta *Kirjoitus, juttu, tekstielementti. Suomalainen sanomalehtijournalismi juttutyyppeiden kehityksen valossa printtimedian vuosina 1771–2000* (2008).

Aikaisemmissa tutkimuksissa ei ole paneuduttu kansanmusiikkijournalismin tutkimukseen sanomalehdissä niin, että kohteena on useampi kuin yksi tapahtuma, mikä lisäsi aiheen kiinnostavuutta. Sen lisäksi, että aihe on tärkeä minulle henkilökohtaisesti ja työni kannalta, uskon, että tutkimuksestani on hyötyä muille kansanmusiikista kirjoittaville ja tiedottaville henkilöille.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Avaan tässä luvussa tutkimuksen keskeisiä käsitteitä: määrittelen, mitä kansanmusiikilla ja sanomalehdellä tarkoitetaan, minkälaiset kansanmusiikkikirjoitukset ovat mukana opinnäytteessäni ja miten jaottelen aineistoni. Lisäksi valaisen journalismin, viestinnän ja tiedotusvälineiden tehtäviä selvittääkseni, sopiiko kansanmusiikki aiheena sanomalehtiin. Tutkimusaineistoni kvantitatiivisessa analyysissä selvitän, mikä verran kutakin juttutyyppiä kansanmusiikkikirjoituksissa esiintyy, joten perehdyn tässä luvussa myös keskeisiin juttutyypeihin ja sanomalehtien sisältöön.

2.1 Kansanmusiikki eri aikakausina

Kansanmusiikki on hyvin monimuotoinen käsite, jota on vaikea rajata ja joka vaihtelee myös jonkin verran määrittelijän mukaan. Valotan aluksi, miten kansanmusiikkia on luonnehdittu eri aikakausina ja eri lähteiden perusteella. Painopiste on uusimmissa lähteissä, sillä kansanmusiikin tutkimus on lisääntynyt voimakkaasti viime vuosikymmeninä. Lisäksi painotan käsitteitä määrittellessäni suomalaista kansanmusiikkia, sen asemaa ja näkyvyyttä, koska tutkin kansanmusiikin esiintymistä suomalaisissa sanomalehdissä.

Kansanmusiikki-termi on peräisin lähinnä saksalaiselta filosofilta, runoilijalta ja tiedemieheltä *Johann Gottfried von Herderiltä* (1744–1803), joka nimitti maalaisrauhaan laulamattomia lauluja kansanlauluiksi, *Volkslied* (OIM 1978, 346; SEP 2007). Romantiikan ajan kansanmusiikin keräilijät ja asiasta kiinnostuneet olivat sitä mieltä, että kansanlaulu oli peräisin suoraan kansasta, joten sille ei voitu nimetä selvää tekijää (OIM 1978, 346).

Vuonna 1954 kokoontunut *Folk Music Council* määritteli kansanmusiikin musiikillisen perinteen tuotteeksi, joka on kehittynyt suullisessa siirtymäprosessissa. Tähän perinteeseen liittyy jatkuvuus, muuntelu ja yhteisön valinta niistä muodoista, joissa musiikki säilyy. (OIM 1978, 346.) Uusimmassa kansanmusiikin tietoteoksessa, vuonna 2006 ilmestyneessä *Suomen musiikin historia* -kirjasarjan Kansanmusiikki-osassa, perinteistä kansanmusiikkia luonnehditaan kansanomaiseksi, kuulonvaraisesti välitty-

väksi musiikiksi, jonka tyylipiirteitä ovat muun muassa improvisointi ja muuntelu. Kansanmusiikki on ollut sekä paikallista että globaalia: Se on elänyt jokaisessa kylässä omanlaisenaan, joten lauluista ja soittokappaleista löytyy eri paikkakunnilta ja soittaja- tai laulajasuvuilta erilaisia toisintoja. Toisaalta osa lauluista ja soitoista on ollut yleisesti tunnettuja. (Asplund et al. 2006, 11–12.)

Kansanmusiikin emeritusprofessori, tutkija, pedagogi ja muusikko *Heikki Laitinen* (2009) nimittää kansanmusiikkia 1800-luvulle saakka historialliseksi kansanmusiikiksi. Siihen asti se oli rahvaan musiikkia erotuksena säätyläisten musiikista, ja ero oli estetiikassa. Rahvaan ja säätyläisten musiikki olivat kuitenkin vuorovaikutuksessa toistensa kanssa, sillä musiikillisten vaikutteiden lainaaminen puolin ja toisin oli hyvin tavallista ennen Suomen itsenäistymistä. Historiallinen kansanmusiikki liittyi tiiviisti työhön ja muuhun tekemiseen, arkeen ja juhliin. Historiallisen kansanmusiikin aikana kansanmuusikot olivat lähinnä harrastajia, mutta 1800-luvulla – ja luultavasti jo 1700-luvulla – Suomessa oli myös ammattikansanmuusikkoja, jotka kiersivät häissä, tansseissa ja muissa tilaisuuksissa soittamassa korvausta vastaan. Musisointi ja etenkin laulu olivat tuolloin luontainen tapa ilmaista itseään. (Laitinen 2009.) Elias Lönnrotin sanoin ”Soitto ja laulu ihmisellä ovat ikäskun toinen, pyhempi kieli” (Lönnrot 1985, I).

Kansanmusiikki-käsite on muuttunut ajan myötä, koska kansanmusiikki ottaa vaikutteita ympäröivästä maailmasta ja eri musiikkityyleistä ja on elänyt ja elää ajan mukana. Esimerkiksi pelimannimusiikki, joka alkoi saada jalansijaa Suomessa 1600-luvulta lähtien, sai vaikutteita ruotsalaisesta kansanmusiikista (Asplund 1981b, 125). Pelimannimusiikin myötä kansanmusiikkiin alkoi liittyä myös kirjallisen taidemusiikin piirteitä (Asplund 2006b, 202–205).

Suomessa perinteisen kansanmusiikin rinnalle on ajan kuluessa myös tullut uusia kansanmusiikinomaisen musiikin muotoja. 1800-luvun lopulla alkoivat kuorolaulu- ja torvisoittoharrastukset ja ruvettiin järjestämään laulujuhlia ja pelimannikilpailuja, joilla oli suuri merkitys kansanmusiikin säilymiseen. (Asplund 1981a, 234.) *Matti Hako* (1981, 207) lukee myös työväenmusiikin kansanmusiikkiin – hän kutsuu sitä murrosajan kansanlauluksi. Työväenmusiikki syntyi 1800-luvun puolivälissä, aikana, jolloin teollisuus alkoi kasvaa Suomessa. Kalevalaisen laulun harrastaminen väheni,

ja riimillinen laulu sai lisää jalansijaa. Tehdasyhdyskuntiin hakeutunut työväenluokka loi omat laulunsa, joiden sanoitukset kertoivat työläisten elämästä ja toiveista.

1950-luvun puolivälissä Yhdysvalloissa syntyi folkmusiikki, jonka kukoistuskausi oli 1960-luvun alkupuolella. Se oli alun perin angloamerikkalainen, perinnemusiikin tyyliin ja sävelmiin pohjautuva akustisen musiikin tyyli, mutta se levisi myös Yhdysvaltojen ulkopuolelle. (VESA 2000.) Suomalaisen folkyhtyeiden, joita olivat muun muassa Cumulus, Hootenanny Trio ja Pirkan Neidot, musiikin alkuperä oli alkuperältään paljolti amerikkalaista (Uusitorppa 2007). Mutta poikkeuksiakin löytyy: esimerkiksi Hootenanny Trion modernisointi Tatu Pekkarisen kupletista Juhannuspolkka Paksulassa nousi vuonna 1965 yhdeksi suomalaisen folkin suosituimmaksi sävelteokseksi (Lindfors 2007). Folkmusiikki ei ole pelkästään menneisyyden ilmiö, vaan termi esiintyy nykyäänkin musiikkigenrejaottelussa. Esimerkiksi Otto Talvio (2007) kutsuu konserttiarvostelussaan tiettyjä suomalaisten Hehkumon ja J. Karjalaisen projekteja folkiksi.

Maailmanmusiikki-käsite (*World Music*) liittyy myös oleellisesti kansanmusiikkiin. Termiä käyttivät aluksi etnomusikologit, jotka tarkoittivat sillä erilaisia paikallisia musiikkityylejä eri puolilla maailmaa. Termiä on käytetty myös markkinoinnin välineenä, jolloin se voi tarkoittaa etnisten vähemmistöjen musiikkia, ei-länsimaalaista musiikkia tai perinnemusiikin fuusioitumista länsimaiseen pop- ja rockmusiikkiin. (Pegg 2007–2010.)

Nykyään on vaikea luokitella, mikä on kansanmusiikkia. Heikki Laitisen mielestä sitä on parasta kysyä muusikoilta itseltään. Tiettyjä piirteitä Laitinen kuitenkin nimeää kansanmusiikista puhuttaessa: Kansanmuusikot tuntevat eri kansanmusiikkityylien estetiikan sekä soittimien ja laulun äänenmuodostustavat, vaikka vaikutteita soittoon ja etenkin omiin sovituksiin ja sävellyksiin tulee eri tahoilta. Esimerkiksi useilla Sibelius-Akatemian kansanmusiikin osaston opiskelijoilla on klassisen, jazz- tai popmusiikin taustaa tai he ovat opiskelleet muita musiikkityylejä ja -kulttuureja eri osastoilla Sibelius-Akatemiassa ja ulkomailla, muun muassa Ruotsissa, Norjassa, Intiassa, Japanissa ja Etelä-Amerikassa. (Laitinen 2009.)

Kansanmusiikki on kautta aikojen ollut lähinnä korvakuulolta soittajalta tai laulajalta toiselle siirtyvää perinnettä. Kansanmusiikkia on kuitenkin tallennettu jo usean sadan

vuoden ajan sekä äänitteinä, nuotteina että teksteinä. Suomessa kansanmusiikkia on tallennettu 1800-luvulta lähtien ja hengellisiä kansansävelmiä sekä arkkiveisuja jo 1600-luvulla (Asplund 2006b, 202–205). Näiden tallenteiden pohjalta on julkaistu nuotteja sekä sävelmä- ja laulukirjoja, joten viimeisten 400 vuoden aikana on Suomessa ollut mahdollista oppia kansanmusiikkia myös kirjallisista lähteistä. Vaikka kansanmusiikin piirteisiin kuuluu yhä edelleen kuulonvarainen oppiminen, se välittyy nykyisin osittain myös nuottien ja tekstien kautta.

1960-luvun puolivälin jälkeen *Konsta Jylhä* (1910–1984) ja pian hänen perässään viulisti *Otto Hotakainen* (1908–1990) toivat suomalaiseen kansanmusiikkiin säveltämisen. Tämä erityispiirre, että tavalliset ihmiset voivat säveltää, on säilynyt suomalaisessa kansanmusiikissa tähän päivään asti. Tällaista ilmiötä ei ole ollut esimerkiksi Ruotsissa tai Norjassa, joissa myös kansanmusiikin harrastus- ja ammattilaistoiminta sekä koulutus toimivat aktiivisesti. (Laitinen 2009.)

Kansanmusiikin asema on vaihdellut eri aikakausina. Se eli hiljaiseloa ensimmäisen ja toisen maailmansodan jälkeen, mutta kansanmusiikkia harrastettiin eri muodoissa etenkin 1900-luvun ensimmäisinä vuosikymmeninä (Asplund 2006a, 507). 1900-luvun alkupuolella tapahtui myös jotain uutta kansanmusiikin medianäkyvyydessä. Yleisradion ohjelmiin oli alkuajoista lähtien sisältynyt kansanmusiikkia, mutta vuonna 1933 alkoi pelkästään kansanmusiikille omistettu ohjelma, *A. O. Väisäsen* toimitama *Puoli tuntia kansanmusiikkia*, jota lähetettiin 1940-luvun lopulle asti. (Asplund 1981a, 236.)

1960-luvulta lähtien alkoi kansanmusiikin asema Suomessa jälleen parantua. Kaustisella vietettiin ensimmäisiä kansanmusiikkijuhlia vuonna 1968 (Asplund 1981a, 236). Elokuussa 1970 *Konsta Jylhän Purppuripelimannit* esiintyivät ensimmäisillä Ruisrock-festivaaleilla suuren suosion saattelemana (Laitinen 2009). Seuraavana kahtena vuotena Purppuripelimanneilla oli parhaimmillaan noin kaksisataa esiintymistä vuodessa eri puolilla Suomea. Kiireisimpinä aikoina heitä kuljetettiin lentokoneella paikasta toiseen, ja Purppuripelimanneja ylistettiin jopa Eino Gröniä, Tapani Kansaa, Irwiniä, Paula Koivuniemeä ja Dallapé-yhtyettä suosituimmaksi. (Helistö 1997, 141–143.) Vuonna 1974 Kaustiselle perustettiin Kansanmusiikki-instituutti, joka on kansanmusiikin julkaisija sekä tutkimus-, tiedotus- ja palvelukeskus (Asplund 2006a,

509). Myös kansanmusiikin koulutusta on aktiivisesti kehitetty Suomessa 1960-luvulta lähtien.

2.2 Kansanmusiikki tässä tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa käytettävän kansanmusiikki-käsitteen olen koostanut edellisessä luvussa mainituista määritelmistä. Kansanmusiikin tyylipiirteitä ovat muuntelu, improvisointi sekä kansanomaisen äänenmuodostus ja soittotapa (Asplund et al. 2006, 11–12; Laitinen 2009). Alun perin kansanmusiikki liittyi tiiviisti työhön ja muuhun tekemiseen, arkeen sekä juhliin, ja vielä sata vuotta sitten musisointi ja etenkin laulu olivat luontainen tapa ilmaista itseään (Laitinen 2009). Viime vuosikymmenten aikana kansanmusiikkia on alettu esittää yhä enemmän myös konserteissa, eikä sen harjoittaminen kuulu enää jokaisen suomalaisen taitoihin. Tosin esimerkiksi kehtolauluissa alkuperältään niinkin vanha kansanmusiikki kuin kalevalainen laulu on säilynyt nykypäiviin asti käyttömusiikkina.

Kansanmusiikin alkuperä on pääasiassa perinteisessä, kuulonvaraisesti välittyneessä musiikissa, jolle ei voi nimetä tekijää, mutta kansanmusiikista on kirjallisuutta 1600-luvulta lähtien (Asplund 2006b, 202–205). Viime vuosikymmenten aikana kansanmusiikkia on myös sävelletty, mikä on lisääntynyt kansanmusiikin koulutuksen myötä (Laitinen 2009). Musiikillisten vaikutteiden lainaaminen on ollut hyvin tavallista kansanmusiikille ja on edelleen. Kansanmusiikki on ollut sekä paikallista että globaalia, ja sitä on perinteisesti harrastettu palkkatyön ohella, mikä on tavallisin harrastusmuoto tänäkin päivänä. Mutta ammattikansanmuusikoitakin on ollut jo satoja vuosia sitten. (Asplund et al. 2006, 11–12; Laitinen 2009.)

Opinnäytetyössäni luen kansanmusiikki-käsitteen alle suomalaisen, ulkomaalaisen, Suomen ja muiden maiden alkuperäiskansojen ja etnisten vähemmistöjen kansanmusiikin ja kaikkien edellisten fuusiot, mukaan lukien työväenmusiikin ja folkmusiikin. Sisällytän saman kansanmusiikkikäsitteen alle sekä länsimaisen että ei-länsimaisen kansanmusiikin ja niiden fuusiot enkä luokittele maailmanmusiikkia omaksi ryhmäksi. Mielestäni tutkimukseni sisällön ja tavoitteiden kannalta ei ole merkitystä, onko ulkomaalainen kansanmusiikki länsimaista vai ei-länsimaista ja miten paljon siinä on kevyen musiikin vaikutteita. Kansanmusiikki on ottanut vaikutteita aina ja sitä on yhdistetty etenkin viimeisten kymmenien vuosien aikana eri musiikkityyleihin. Valinta-

ni vahvisti Maailman musiikin keskuksen toiminnanjohtajan Jaana-Maria Jukkaran kommentti, että hän on haluton esittämään sisältöä maailmanmusiikki-termille, koska termi on paljolti tehty kaupallisia tahoja varten (Jukkara 2009). Tarkemman analyysiani varten tekemäni jaottelun selitän luvussa 4.2.1. Tutkimuksessani käsittelen kaikkea kansanmusiikkia yhtenä ryhmänä, jos en ole luokittelun yhteydessä tuonut esiin erittelevää jaottelua.

2.3 Näkökulmia journalismin, viestinnän ja tiedotusvälineiden tehtävään

Lauri Kotilainen (2003, 13–14) toteaa, että on tärkeintä, että lehti palvelee lukijan tarpeita. Lehden täytyy antaa informaatiota, joka muuttuu käyttökelpoiseksi tiedoksi lukijan päässä. Myös viihde, josta lukija nauttii, palvelee lukijaa. Lehden täytyy olla kirjoituksissaan objektiivinen, sillä lukija rakentaa maailmankuvaansa lehden kautta. Kolmas lehden ominaisuus on ymmärrettävyys ja luettavuus: sen tarkoitus toteutuu vain, jos lukija löytää lehdestä sen tiedon, jonka haluaa, ja ymmärtää lehden sisällön.

Tapani Huovila (2005, 162) sanoo, että tiedotusvälineen tehtävä on tarjota lukijalle materiaalia yhteiskunnan ymmärtämiseksi sekä oman mielipiteen ja maailmankuvan muodostamiseksi. John Fiskin (1996, 198) esittelemän käyttötarkoitustutkimuksen mukaan journalismin lähtökohtana on näkemys, että yleisö pyrkii tyydyttämään erilaisia tarpeitaan joukkoviestimien avulla. Althusserin ideologiaan pohjaten Fiske (1996, 229, 246) väittää, että jokainen viestintäteko pyrkii puhuttelemaan jotakuta. Semioottisen koulukunnan mielestä viestintää määrittävät kulttuuriset, yhteiskunnalliset ja muut meitä ympäröivät seikat. Jorma Miettinen (1988, 18) kirjoittaa, että toimintustyyön keskeiset tehtävät ovat ajankohtaisen tiedon välittäminen, mielipiteisiin vaikuttaminen, vallankäyttäjien valvonta sekä viihdytys ja opastus.

Risto Kuneliuksen (2003, 20–23) mukaan journalismi kertoo, mitä maailmassa tapahtuu tai on juuri tapahtunut. Joukkoviestinnän avulla luodaan sekä todellisia että kuvitteellisia joukkoja ja rakennetaan yleisön identiteettiä. Toisaalta journalismi edustaa yleisöä ja toisaalta toimii itsenäisen, journalistisen harkinnan perusteella. Se tarkoittaa, että journalistit pyrkivät suojelemaan omia tuotoksiaan erilaisilta manipulointi- ja vaikutusyrityksiltä.

Viestintä on sanomien siirtoa ihmisten kesken, yhteisyyden tuottamista ja ylläpitämistä. Viestinnässä rakennetaan, vahvistetaan ja muokataan viestijöiden identiteettiä, joten osanottajat osin rakentuvat, kehittyvät ja muuttuvat toisenlaisiksi. Viestin muoto on usein yhtä tärkeää kuin sen sisältö. Viestintä vahvistaa kulttuurista yhteisyyttä ja uusintaa vallitsevan kulttuurin valtasuhteita. On nimenomaan valtakysymys, kenen kannalta viestintä todellisuutta esittää, millaisiin rooleihin erilaisissa viestintätilanteissa joudumme tai pääsemme esimerkiksi opiskelijoina, asiakkaina tai lukijoina. (Kunelius 2003, 11–14.)

2.4 Tiedotusvälineiden tarjonta ja lukijoiden toiveet

Pertti Hemánuksen (1989, 85–90) mukaan joukkotiedotuksen tarjonta on aina määrännyt paljon sen kulutusta. Kun on tutkittu kuluttajien toiveita joukkotiedotuksen tarjonnasta, tulokset ovat osoittaneet, että ihmiset toivovat sitä, mitä on jo paljon tarjottu. Toivelistoilla ei esiinny uudenlaisia, poikkeuksellisia tai kokeilevia juttutyyppejä. Toisin sanoen kuluttaja on passiivinen tai jopa behavioristinen reaktioautomaatti. Pohtiessaan, miksi näin on, Hemánus tulee siihen tulokseen, että joukkotiedotus on onnistunut vetoamaan sellaisiin tarpeisiin, jotka nousevat lukijan elämäntilanteesta ja siihen liittyvistä tavoitteista.

Kun toimittaja tuottaa sisältöä lehteensä, hän toimii tiettyjen periaatteiden mukaan. Toimittaja tarvitsee tietoa yhteiskunnasta eli siitä, mistä hän työssään kertoo. Lisäksi hänen tulee tuntea oma lehtensä eli ne tekijät, jotka vaikuttavat hänen mahdollisuuksiinsa kuvata yhteiskuntaa: talon tavat, toimituspolitiikka, päämäärät, tehtävät sekä ilmaisukeinot ja toimintarytmi. Kolmanneksi toimittaja tarvitsee tietoa vastaanottajista eli ihmisistä, joille toimittaja sanomansa suuntaa eli lukijakunnan sosiaalisesta koostumuksesta, ajattelutavoista ja tiedon tarpeesta. (Miettinen 1988, 34–42.)

Verkkoviestinnän aikana viestinnän kanavien infrastruktuuri on muuttunut. Enää ei välttämättä ole niin, että tiedotusväline julkaisee puolisoikkona tietoa, jonka arvelee kiinnostavan vastaanottajia. Verkkoviestinnän aikana kuluttaja voi etsiä verkosta sellaista tietoa, joka kiinnostaa häntä itseään. Tieto siitä, mitä vastaanottaja haluaa, siirtyy myös verkon sisältöjen tuottajille. (Kunelius 2003, 51.)

Viestintään vaikuttavat myös taloudelliset seikat. Mitä enemmän tiedotusvälineellä on vastaanottajia, sitä enemmän se saa ilmoitustuloja. Kun vastaanottajamäärä kasvaa ja tiedotusvälineen resurssit ja sisältö paranevat, juttujen laatu ja tarjonnan sisältö paranevat. (Huovila 2005, 34.) Sanomalehdistön 1800-luvun loppupuolella alkaneen kaupallistumisen myötä journalistinen muotokieli kehittyi, mutta ensisijaisesti sen tähtäimenä oli myyvyuden ja vaikuttavuuden maksimointi (Hemánus 1989, 80).

2.5 Sanomalehti ja juttutyypit

Graafisia tiedotusvälineitä ovat *lehdet* ja *aikakauslehdet* sekä *verkkolehdet*. Lehtiin kuuluvat erikseen tilattava *sanomalehti* ja tietyille alueelle ilmaiseksi jaettava *ilmaisjakelulehti*. Sanomalehdet jaetaan 4–7 kertaa viikossa ilmestyviin *päivälehtiin* ja harvemmin eli 1–3 kertaa viikossa ilmestyviin *alue- ja paikallislehtiin*. (Huovila 2005, 15–16.) Helsingin Sanomat ja Keskipohjanmaa, joista olen kerännyt tutkimukseni lähdemateriaalin, ovat molemmat seitsemänä päivänä viikossa ilmestyviä päivälehtiä.

Lehdistössä käytettävien juttutyyppeiden luokittelu on vaikeaa, samoin rajan vetäminen eri juttutyyppeiden välille (Miettinen 1988, 74). Juttutyyppeihin jaottelun voi kuitenkin perustaa siihen, mikä on jutun tärkein tarkoitus (Huovila 2005, 124). Juttutyyppeiden nimeäminen ja jaottelu vaihtelee hieman eri lähteiden välillä, joten olen koostanut eri lähteistä tutkimustani parhaiten palvelevan kokonaisuuden.

Jyrki Pietilän (2008, 41, 644) mukaan sanomalehdistä on löydettävissä seitsemän perusjuttutyyppeä: *uutinen*, *taustajuttu*, *selostus*, *reportaasi*, *haastattelu*, *pääkirjoitus* ja *pakina*, jotka kaikki olivat käytössä suomalaisessa sanomalehdistössä jo 1800-luvun lopulla. Näiden lisäksi esittelen seuraavissa luvuissa sekä Pietilää (2008) että muita lähteitä mukaillen *ennakkouutisen*, *raportin*, *referaatin*, *featuren*, *artikkelin*, *kolumnin*, *arvostelun* eli *kritiikin*, *kommentin*, *vastineen*, *oikaisun*, *kannanoton*, *yleisönosaston* eli *mielipidekirjoituksen* ja *nekrologin*. Juttutyyppeiden esittelyssä painotan hieman enemmän Pietilän (2008, 41) valitsemia perusjuttutyyppejä kuin muita juttutyyppejä siten, että kerron lyhyesti myös niiden historiasta ja asemasta lehdissä.

Varsinaisten juttutyyppeiden lisäksi otan analyysissäni esille *vinkin* ja *kuvan*, sillä molemmat nostavat juttua esille. Lehtikirjoituksiin voi etusivulla tai pääuutissivulla vii-

tata *vinkeiksi*. Sen tarkoitus on kertoa tiivistetysti lehden sisäsivulla olevan jutun sisältö ja houkutella lukijaa lukemaan koko juttu. (Mediasanasto 2010; Pietilä 2008, 87.) Osaan jutuista ja vinkeistä liittyy *kuva*, joka on osa visuaalinen tallenne kirjoituksen kohteesta tai johonkin siihen liittyvästä tilanteesta. Lehtikuva on tärkeä osa juttua, sillä se kiinnittää lukijan huomion sekä havainnollistaa, luo mielikuvia ja välittää olennaista tietoa jutun kohteena olevasta asiasta. (Mediasanasto 2010.)

2.5.1 Raportoivat jutut

Raportoivalla jutulla pyritään mahdollisimman neutraaliin selostukseen. Se voi sisältää haastateltavan mielipiteitä, muttei haastattelijan tai uutisen kirjoittajan mielipiteitä. Poikkeuksena on reportaasi, jossa voi olla myös haastattelijan tai uutisen kirjoittajan mielipiteitä. Raportoiviin juttutyyppeihin kuuluvat uutinen, ennakkouutinen, taustaselvitys, raportti, referaatti, reportaasi, feature, selostus, artikkeli ja haastattelu. (Hannula et al. 2000a.)

Uutinen on ajankohtainen, asiatietoa asenteettomasti välittävä, yleisesti kiinnostavasta aiheesta tiiviisti kirjoitettu, tosiasioihin perustuva juttu, joka vastaa kysymyksiin mitä, missä, milloin, miten ja miksi (Alsta 2002, 5; Huovila 2005, 124; Mediasanasto 2010). Uutinen ei periaatteessa sisällä kirjoittajan omia mielipiteitä, mutta usein siihen jää kirjoittajan subjektiivisia piirteitä ja sisältöjä (Huovila 2005, 124). *Ennakkouutinen* puolestaan tiedottaa uutismaisesti tulevasta tapahtumasta (Mediasanasto 2010). Uutinen on sanomalehden peruskivi. Se on vanhin, vakiintunein sekä voimakkaimmin ajankohtaisuuteen ja tosiasioihin sitoutunut journalismin muoto, joskin kaksi viimeistä ominaisuutta liittyvät myös muihin juttutyyppeihin. (Pietilä 2008, 42.)

Taustaselvitys valaisee asiaa laajemmin ja syvemmin kuin uutinen ja tuo esille esimerkiksi jutun taustaa, historiallista kehitystä, vaikutuksia, asian merkityksestä lukijoille tai sen liittymisestä muihin yhteiskunnallisiin ilmiöihin (Alsta 2002, 12; Mediasanasto 2010; Pietilä 2008, 54). Se rakentuu objektiivisten tietojen varaan, mutta asioiden valinta ja tulkinta voivat olla subjektiivisia. Parhaimmillaan taustajutun sisältö nojautuu taitavasti tosiasioihin. (Huovila 2005, 124.) Taustajuttu voi liittyä varsinaiseen juttuun väliotsikolla erotettuna tai omana, niin sanottuna kainalojuttuna. Se voidaan julkaista myös ennen varsinaista juttua tai sen jälkeen. Lehtikirjoitusten taust-

taa voivat valottaa myös erilaiset tiiviit tietoisikut, esimerkiksi *faktalaatikko* tai *tietokulma*. (Alsta 2002, 12, 33.) Tässä tutkimuksessa käytän kaikista kirjoitusten taustaa selventävistä juttutyypeistä nimeä *taustajuttu*. Taustajuttu on toimituksen osoitus siitä, että pääjutun aihetta arvostetaan (Pietilä 2008, 57). Menestyäkseen lehden täytyy uutisen lisäksi taustoittaa monipuolisesti ja ymmärrettävästi, miksi jotain on tapahtunut, sillä taustoittaminen on yksi sanomalehden keskeisistä ominaisuuksista (Huovila 2005, 63, 161).

Selostuksella, raportilla, referaatilla ja reportaasilla on tiettyjä yhteisiä piirteitä. Joisain lähteissä ne on luokiteltu jopa samaksi juttutyypiksi, mutta tässä tutkimuksessa luokittelen ne erikseen. (Pietilä 2008, 57–59.) *Selostus* on tosiasioihin perustuva, aika- ja tapahtumajärjestyksen mukaan etenevä juttu. Kirjoittaja voi kuvailla selostuksessa näkemäänsä ja kuulemaansa, jolloin myös selostuksen kieli on kuvailevampaa kuin uutisessa. Selostuksen aiheita voivat olla esimerkiksi juhla, kokous, näyttely tai kilpailu. Selostus ei kuitenkaan ole arvostelu. Suomalaisessa sanomalehdistössä selostuksia julkaistiin jo 1800-luvulla, mutta radiotoiminnan ja radioselostusten myötä sen asema lehdistössä heikkeni 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä lähtien. (Hannula et al. 2000a; Pietilä 2008, 57–60.) *Raportti* välittää asiatyylillä ja tiiviisti tietoa uutistapahtumasta. Se voi sisältää sekä kuvausta että arviota, ja sen tavoite on olla objektiivinen ja helppotajuinen. (Huovila 2005, 126.) *Referaatti* selostaa pääkohdat esimerkiksi tietyn artikkelin, teoksen, asiakirjan tai puheen sisällöstä. Referaatissa ei ole kirjoittajan omia mielipiteitä, mutta kommentoivassa referaatissa asiaa tarkastellaan omien mielipiteiden valossa. (Hannula et al. 2000a.)

Reportaasi tuo esiin aluksi varsinaisen uutisen ja sen jälkeen muita asioita, jotka liittyvät tapahtumaan (Huovila 2005, 131). Reportaasi kertoo laajasti jostain paikasta, tapahtumasta, ilmiöstä tai ihmisestä, johon kirjoittaja ja kuvaaja tutustuvat paikan päällä. Se koostuu useista aineksista: kirjoittajan omista kokemuksista, havainnoista ja tunnelmista, haastateltavien kommenteista, eri lähteistä peräisin olevista referaateista ja jopa tilastotiedoista. Reportaasi voi olla asiallinen tai viihteellinen, sen tyyli saa olla persoonallinen ja kuvilla on siinä tärkeä asema. (Alsta 2002, 13; Mediakirjasto 2010; Pietilä 2008, 63–67.) Reportaaseja on kirjoitettu suomalaisiin sanomalehtiin 1800-luvulta lähtien, mutta niiden sisällyttäminen lehtiin on vaihdellut eri aikakausina. Viimeisten parinkymmenen vuoden aikana reportaasia on alettu jälleen nostaa muiden pääjuttutyypin rinnalle. (Pietilä 2008, 65, 68.)

Haastattelu on sekä tiedonhankintamenetelmä että juttutyyppi. Haastattelujutun taustalla on usein käytetty työtapana haastattelua, mutta myös uutinen perustuu usein esimerkiksi asiantuntijan tai viranomaisen haastatteluun. (Pietilä 2008, 71.) Juttutyyppinä haastattelu voi olla joko kiinnostavan henkilön tai asian tiimoilta tehty kirjoitus, jossa on usein sekä haastateltavan sitaatteja että suorasanaista tekstiä. Se saattaa sisältää myös haastateltavan mielipiteitä. (Alsta 2002, 10; Hannula et al. 2000a.) Haastatteluja on esiintynyt eurooppalaisessa lehdistössä yli 100 vuotta. Se voidaan lukea 1990-luvun lopulta lähtien sanomalehden vakiintuneimpiin juttutyyppihin uutisen jälkeen. (Pietilä 2008, 69, 72.)

Feature eli *piirrejuttu* on ajaton kirjoitus, joka täydentää vaikeaselkoista uutisasiaa. Feature valaisee uutista ihmisen kautta eli kertoo, miten joku ihminen kokee uutisessa kerrotun, elämäänsä vaikuttavan asian. (Huovila 2005, 126; Pietilä 2008, 64.) *Artikkeli* on pohtiva, perusteellisesti laadittu, usein asiantuntijan kirjoittama kirjoitus, jonka pohjana käytetään sekä kirjoittajan omia tietoja että lähteitä (Mediakirjasto 2010). Se on tyyliltään asiallinen, mutta ei niin tiukan asiallinen kuin uutinen. Artikkelin kirjoittaja voi ottaa kantaa aiheeseen, mutta kyseessä ei ole varsinaisesti mielipidekirjoitus. (Alsta 2002, 14.)

2.5.2 Kommentoivat jutut

Kommentoivia juttutyyppejä ovat pääkirjoitus, kolumni, pakina, arvostelu eli kritiikki, kommentti, vastine, oikaisu, kannanotto, yleisönosastokirjoitus tai muu lukijan mielipidejuttu. Pääkirjoitus on lehden kannanotto tiettyyn asiaan, muissa kommentoivissa jutuissa tulevat esille kirjoittajan mielipiteet, näkemykset, arviot ja kritiikki. Mielipidekirjoitusten tekstityypit muistuttavat toisiaan ja usein niiden nimitys määräytyykin enemmän ilmestymispaikan kuin tekstityypin mukaan. Kaikkien kommentoivien juttutyyppien tekstistä täytyy tulla ilmi, milloin puhutaan tosiasioista, milloin kirjoittajan mielipiteistä. (Alsta 2002, 15–17; Hannula et al. 2000b.)

Pääkirjoitus ilmaisee lehden kustantajan virallisen kannan johonkin ajankohtaiseen, yhteiskunnalliseen kysymykseen. Aikaisemmin pääkirjoituksen laatija oli päätoimittaja, mutta nykyään sen voi kirjoittaa myös artikkelitoimittaja, artikkelitoimitus tai

joku lehden erikoistoimittajista. (Huovila 2005, 133; Mediakirjasto 2010.) Pääkirjoitus on olennainen osa länsimaista sanomalehtijournalismia, jonka yhteydessä voidaan julkaista myös jälkiartikkeleita (Pietilä 2008, 74). *Pakina* on lyhyt, kantaa ottava, humoristinen tai ironinen kirjoitus ajankohtaisesta ilmiöstä. Kirjoittaja tekee pakinan omien havaintojensa ja tuntemustensa pohjalta ja julkaisee sen nimimerkillä. Pakina voi olla myös fiktiota. Sen tyyli voi vaihdella ja olla jopa lähellä kaunokirjallisuutta. (Alsta 2002, 14, 18; Huovila 2005, 133; Pietilä 2008, 80.) Pakinan historian Suomessa voidaan katsoa ulottuvan 200 vuoden taakse. Sen asema sanomalehdissä puhkesi kukkaan 1800-luvun lopulla poliittisissa pakinoissa, joiden ohella lehdissä on julkaistu myös kulttuuri-, ajankohtais- ja humoristisia pakinoita. Pakinan asema oli vahvimmillaan 1900-luvun alussa, mutta sen suosio väheni 1900-luvun loppua kohti. (Pietilä 2008, 77–80.)

Kolumnissa kirjoittaja tuo esille omia näkemyksiään ajankohtaisista aiheista ja niissä on mukana kirjoittajan nimi ja usein myös kuva. Kolumneja kirjoitetaan eri aihepiireistä, muun muassa kulttuurista, urheilusta tai politiikasta. Kirjoittajat ovat joko toimituksen jäseniä tai ulkopuolisia kirjoittajia, esimerkiksi kirjailijoita, näyttelijöitä tai urheilijoita. Kolumni ilmestyi suomalaisiin sanomalehtiin 1960-luvulla ja otti tavaltaan pakinan paikan. Se on viime vuosikymmenten aikana saanut niin vahvan aseman, että 1900-luvun lopulla kolumneja julkaistiin kaikissa sanomalehdissä. Vaikka kolumni on nykyään hyvin suosittu, Pietilä ei luokittele sitä lyhyen historiansa takia perusjuttutyypiksi, vaan pikemminkin pakinan alatyypiksi. (Pietilä 2008, 81–86.)

Arvostelu eli *kritiikki* on toimittajan kirjoitus jostakin, yleensä kulttuurielämän, tapahtumasta, esimerkiksi levystä, konsertista, taideteoksesta, elokuvasta tai teatteriesityksestä. Arvostelun tarkoitus on uutisoida tapahtuma, ellei sitä ole tehty aikaisemmin. (Huovila 2005, 128.) Se esittelee, erittelee ja arvottaa teoksen tai tapahtuman. Kirjoittaja voi valita, mistä näkökulmasta hän arvostelun tekee, ja hänen täytyy myös perustella näkemyksensä. (Alsta 2002, 16.) Arvostelu on hyvin vanha journalismin laji, jota on esiintynyt Suomen lehdistössä runsaat 200 vuotta, mutta Pietilä (2008, 87) ei lue sitä perusjuttutyypiksi. Se ei hänen mielestään kuulu ammattijournalismin keskiöön, sillä arvostelut ovat yleensä toimituksen ulkopuolisten avustajien ja asiantuntijoiden kirjoittamia ja liittyvät lähinnä kulttuurijournalismiin.

Kommentti on lyhyt, kantaa ottava juttu, jossa toimittaja usein ilmaisee oman mielipiteensä. *Vastineen* voi kirjoittaa yksityinen henkilö, esimerkiksi lehden edustaja tai artikkelin kirjoittaja, joka oikaisee väärää tietoa tai vastaa aikaisempaan mielipidepalstan kirjoitukseen. (Alsta 2002, 19; Huovila 2005, 134.) *Oikaisu* on paikallaan silloin, kun tiedotusvälineen jutussa on julkaistu virheellinen tieto. Oikaisun voi tehdä yksityinen henkilö, yhteisö, säätiö tai viranomainen. Oikaisu tai vastine täytyy julkaista samassa julkaisussa niin, että alkuperäinen tieto on helposti havaittavissa. *Kannanotto* kirjoitetaan, kun lehtikirjoituksen kohde joutuu tiedotusvälineen voimakkaan ja loukkaavan arvostelun kohteeksi. Kannanotto julkaistaan samassa tiedotusvälineessä kuin alkuperäinen kirjoitus. (Huovila 2005, 134.)

Yleisönosastokirjoitus ja *mielipidejuttu* ovat lukijan kannanottoja johonkin asiaan, ja niihin liitetään yleensä kirjoittajan nimi. Yleisönosastokirjoitus on lyhyt, mielipidejuttu pidempi. Nämä lukijan mielipidekirjoitukset rakentuvat pääväitteestä, joka perustellaan, ja mahdollisista vastaväitteiden kumoamisesta. Lisäksi kirjoitukset sisältävät esimerkkejä. (Alsta 2002, 17.) Vakiopalstoilla julkaistaan myös muun muassa henkilön kuolemasta tiedottavia ja hänen elämänkaarestaan kertovia *nekrologeja*, *televisio- ja radio-ohjelmia*, *sarjakuvia*, *pilakuvia*, *ohjeita* ja *kysymyksiä vastauksineen* sekä *lukijoiden kaunokirjallisia tekstejä* (Hannula et al. 2000b).

3 TUTKIMUSASETELMA

3.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimukseni tarkoitus on perehtyä kansanmusiikkikirjoitusten sisältöön ja juttutyyppeihin. Tavoitteenani on selvittää, millaisia kansanmusiikkiaiheita pidetään esimerkiksi lehdistä niin kiinnostavina, että niistä kirjoitetaan juttu, ja millaisilla kriteereillä juttuaiheet valitaan lehteen. Mielenkiintoni kohteena on, tuodaanko sanomalehdissä eniten esille suomalaisia vai ulkomaalaisia aiheita, mitä musiikkigenrejä kansanmusiikkikirjoitukset käsittelevät ja millaisista kohteista niissä mieluiten kirjoitetaan. Kiinnostaaako lehteä ja toimittajaa suomalainen perinnesmusiikki, fuusiokansanmusiikki vai alkuperäiskansojen musiikki? Kirjoitetaanko sanomalehdissä mieluiten henkilöistä, yhteistä vai yleensä ottaen tapahtumista? Juttutyyppejä tutkimalla haluan selvittää, nouseeko jokin juttutyyppi muiden edelle tai jääkö jokin juttutyyppi vähemmälle huomiolle.

Juttujen julkaisuun vaikuttaa, miten lehden sisältö yleensä ottaen koostuu ja millaisia juttuaiheita lehden levikkialueella on tarjolla. Esittelen tässä luvussa Helsingin Sanomien ja Keskipohjanmaan periaatelinjat sekä kansanmusiikkiharrastuksen lehtien pääasiallisilla levikkialueilla. Pyrin selvittämään, sopiiko kansanmusiikki lehtien linjaan ja miten esimerkiksi levikkialueen tapahtumat, koulutus ja instituutiot näkyvät lehdissä.

Tutkimukseni pääkysymyksiä ovat: Millaiset kansanmusiikkikirjoitukset pääsevät esimerkkilehdissä läpi? Millainen on kiinnostava aihe tai henkilö? Olen asettanut tutkimukselleni myös seuraavat alakysymykset: Mitä juttutyyppejä kansanmusiikkikirjoituksissa esiintyy? Miten suuri määrä materiaalista on kutakin juttutyyppiä? Liittyvätkö kansanmusiikkikirjoitukset ajankohtaisiin vai ei-ajankohtaisiin tapahtumiin? Kuinka suuri osa materiaalista on suomalaista, suomalais-ulkomaalaista ja ulkomaalaista kansanmusiikkia? Mitkä ovat kansanmusiikkikirjoitusten kohdeilmiot, päähenkilöt ja genret, ja miten ne jakautuvat määrällisesti?

Sitä, millaisia kansanmusiikkikirjoituksia Helsingin Sanomissa ja Keskipohjanmaassa julkaistaan, tutkin sekä artikkelien että haastattelujen kautta. Alustavia vastauksia siihen, millainen on kiinnostava kansanmusiikkiaihe, löytyy todennäköisesti jo artikkelianalyysistä. Tätä tietoa syvennän Pirkko Kotirinnan (Helsingin Sanomat) ja Tiina Ruotsalan (Keskipohjanmaa) haastattelujen avulla, jotta saisin selville siihen, millaisia kansanmusiikkiaiheita he toimittajina ja heidän lehtensä pitävät kiinnostavina.

3.2 Tutkimusaineisto

Rajasin tutkimukseni kansanmusiikkijournalismin tarkastelun Helsingin Sanomiin ja Keskipohjanmaahan, koska tiesin, että näissä lehdissä julkaistaan aktiivisesti juttuja kansanmusiikista. Molemmissa lehdissä on kansanmusiikista kiinnostuneet ja siihen perehtyneet kulttuuritoimittajat Pirkko Kotirinta ja Tiina Ruotsala, joka on myös lehtensä kulttuuritoimituksen esimies. Molempien lehtien pääasiallisella lukualueella harrastetaan aktiivisesti kansanmusiikkia, siellä on sekä ammatillista että harrastuspohjaista kansanmusiikkikoulutusta, paljon kansanmusiikkikonsertteja ja muuta alan toimintaa. Toinen lehdistä, Helsingin Sanomat, on valtakunnallinen julkaisu, eli sen levikkialue on koko Suomi. Keskipohjanmaa puolestaan on maakuntalehti, jonka levikkialue on Keskipohjanmaa.

Helsingin Sanomien periaatteista sanotaan: ”Helsingin Sanomat on sitoutumaton päivälehti, joka pyrkii edistämään ja vahvistamaan kansanvaltaisuutta, yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja mielipiteen vapautta. Se toteuttaa tätä tehtävää ensisijaisesti tasapuolisen, luotettavan ja nopean uutisvälityksen kautta. Lehden tavoitteena on sellaisen kokonaiskuvan muodostaminen, joka koostuu sellaisesta tiedosta, että se edesauttaa kansalaisten omaehtoisen mielipiteen muokkaamista.” (Kotirinta 2009.)

Keskipohjanmaan periaatelinja on seuraavanlainen: ”Keskipohjanmaa on Keskipohjanmaan maakuntalehti, keskipohjalaisten äänenkannattaja sekä oman alueensa ja sen asukkaiden aineellisen ja henkisen hyvinvoinnin edistäjä. Keskipohjanmaa puolustaa kannanotoissaan perinteensä mukaisesti yhteisvastuuta, yksilön vapautta, alueellista ja sosiaalista tasa-arvoa sekä kansanvaltaista yhteiskuntajärjestelmää. Keskipohjanmaan linja perustuu moniarvoiseen, suvaitsevaan yhteiskuntanäkemykseen, joka kunnioittaa yksilön vakaumusta. Keskipohjanmaa toimitetaan itsenäisenä ja mo-

nipuolisena uutislehtenä sekä avoimena keskustelukanavana länsimaisen sananvapauskäsityksen mukaan ja hyvää journalistista tapaa noudattaen.” (Ruotsala 2009.)

3.2.1 Kansanmusiikkikirjoitusten valinta ja jaottelu

Tutkimukseni kirjallinen aineisto koostuu Helsingin Sanomat- ja Keskipohjanmaalehdistä keräämistäni kansanmusiikkikirjoituksista 1.1.–30.6.2007 ja 1.1.–30.6.2009. Ajanjaksot osuvat samoille aikaväleille, jotta jaksojen aikana järjestettävät vuosittaiset tapahtumat pysyvät samoina, ja niiden mahdollisesti aiheuttama muutos artikkelitarjontaan on ennakoitavissa.

Kaikki kirjoitukset, joissa kansanmusiikki mainitaan, eivät käsittele kokonaan kansanmusiikkia. Sen vuoksi olen rajannut aineistoa niin, että se vastaisi parhaalla mahdollisella tavalla tutkimuskysymyksiin. Mukana tutkimuksessani ovat kirjoitukset, jotka käsittelevät kokonaan kansanmusiikkia, kansanmusiikin tutkijaa, kansanmusiikkiyhtyettä, -tapahtumaa, -levytyksiä, -kirjallisuutta, -instituutiota tai vastaavaa. Lisäksi aineistossa ovat mukana jutut, jotka käsittelevät pääasiassa jotain muuta aihetta, esimerkiksi kansantanssi- tai teatteriesitystä, mutta jossa kansanmusiikista kerrotaan enemmän kuin yhden maininnan verran. Peruslähtökohtana on, että kirjoituksen koko pituudesta vähintään noin viidesosa käsittelee kansanmusiikkia. Jos kansanmusiikki aihe on mainittu jutussa vain lyhyesti, esimerkiksi henkilöhaastattelun tai tapahtuman yhteydessä, se ei ole mukana tutkimuksessa. Olen rajannut pois tutkimusmateriaalista myös tapahtumapalstojen maininnat tulevasta tapahtumasta, joissa on pelkästään muusikon, yhtyeen tai tapahtuman nimi, paikka ja aika, koska ne eivät ole varsinaisia kansanmusiikkikirjoituksia vaan menovinkkejä.

Pohtimista aineiston rajauksessa aiheuttivat Kalevala-aiheiset kirjoitukset. Tutkittuani lähteitä otin ne mukaan tutkimusmateriaaliin tietyin rajauksin. Elias Lönnrotin kansalliseepokseemme Kalevalaan tallentamat runolaulutekstit ovat nimensä mukaan olleet alun perin laulettua runoutta eli kansanmusiikkia, vaikka melodioita ei Kalevalateoksessa olekaan mukana (Laitinen 2006, 15). Kalevalalla ja Kantelettarella on ollut ratkaisevan tärkeä merkitys suomalaisen taiteen ja koko kulttuurin kaikilla aloilla. Näiden teosten ansiosta runolaulu elää edelleen elinvoimaisena: niiden tekstejä esitetään ja julkaistaan äänitteinä, tekstit ovat inspiraation lähde teatterintekijöille, säveltäjille, koru- ja tekstiilisuunnittelijoille ja niin edelleen. (Laitinen 2006, 15.) Tutkimus-

materiaalini keräysajankohtana Kalevala-aiheisia kirjoituksia julkaistiin eri aloilta, etenkin vuonna 2009, Kalevalan 160-vuotisjuhlavuotena. Kalevalan uusi painos, nykyinen Kalevala ilmestyi vuonna 1849 (Laitinen 2006, 26). Pohdittuani asiaa otin tutkimukseen mukaan artikkelit, joissa käsiteltiin Kalevalaa musiikin, laulun tai niiden tutkimuksen tai keräämisen kannalta. Jos Kalevala taas liittyi esimerkiksi teatteriesityksen aiheeseen, kirjoitus ei ole mukana tutkimuksessa.

3.2.2 Kansanmusiikki Helsingin Sanomien levikkialueella

Helsingin Sanomien levikkialue on koko Suomi, ja lukijoista 48 prosenttia asuu pääkaupunkiseudulla (HS medianetti 2010). Vuonna 2009 Helsingin Sanomien levikki oli 397 838 kappaletta ja lehdellä oli 951 000 lukijaa (LT 2010; KMT Lukija 2009).

Pääkaupunkiseudulla on kansanmusiikista kiinnostuneita lukijoita kansanmusiikin ammattikoulutuksen, laajan harrastustoiminnan, useiden instituutioiden sekä tapahtumien ansiosta. Kansanmusiikkikoulutusta tarjotaan kaikilla opetusasteilla: *Sibelius-Akatemian kansanmusiikin osasto* Helsingissä on kouluttanut vuodesta 1983 lähtien kansanmusiikin ammattilaisia korkeakoulutasolla. Musiikkiopistoasteen kansanmusiikkiopetusta saa *Pakilan* ja *Espoon musiikkiopistoissa* sekä *Kansanmusiikkiopistossa* Käpylässä. (Kansanmusiikin ja -tanssin edistämiskeskus.)

Pääkaupunkiseudulla toimii aktiivisesti useita kansanmusiikkijärjestöjä, joista valtakunnallisia ovat muun muassa *Suomen Kansanmusiikkiliitto*, *Maailman musiikin keskus – Global Music Centre*, *Kanteleliitto* sekä *Kansanmusiikin ja -tanssin edistämiskeskus*. Alueellisista yhdistyksistä mainittakoon esimerkkeinä *Uudenmaan kansanmusiikkilyhdistys*, *Espoon kansanmusiikkikilta* ja *Vantaan Kansanpelimannit*. (Kansanmusiikin ja -tanssin edistämiskeskus.)

Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla järjestetään paljon kansanmusiikkikonsertteja ja muita tapahtumia. Vuosittaisia, tietynä ajankohtana järjestettäviä festivaaleja tutkimusmateriaalin keräysaikana oli useita. Maaliskuussa järjestettiin *Samuelin Poloneesi*, joka on joka kolmas tai viides vuosi Helsingissä, niin myös vuonna 2009. Mutta koska *Samuelin Poloneesi* on Suomen Kansanmusiikkiliiton päätapahtuma, se voi saada näkyvyyttä Helsingin Sanomissa myös silloin, kun se järjestetään muualla Suomessa. Huhtikuussa *Sibelius-Akatemian kansanmusiikin osasto* tuotti *Taiga-*

juhlan Helsingissä ja Suomen Kansanmusiikkiliitto yhteistyökumppaneineen *Juuri-Juhla – RotFestin* Espoossa. Myös huhtikuuisessa *April Jazzissa* Espoossa oli kansanmusiikkiohjelmaa. Lisäksi Helsingissä järjestettiin *Maailma kylässä -festivaali* toukokuussa ja *Espafolk* kesäkuussa. Toistuvia kansanmusiikitapahtumia Helsingissä olivat myös kuukausittainen *Perinnearkkuklubi* tammikuusta toukokuuhun ja *Seura-saaren tapahtumat*. (Kansanmusiikin ja -tanssin edistämiskeskus.)

3.2.3 Kansanmusiikki Keskipohjanmaan levikkialueella

Vuonna 2008 Keskipohjanmaa-lehden levikki oli 25 947 kappaletta, ja vuonna 2009 lehdellä oli 76 000 lukijaa (LT 2010; KMT Lukija 2009). Levikkialueeseen kuuluu 22 kuntaa. Levikkialueen rajakuntia pohjoisessa ovat Pyhäjoki, Merijärvi, Oulainen ja Haapavesi, idässä Kärsämäki, Pyhäjärvi ja Pihtipudas, etelässä Kinnula, Perho, Veteli, Evijärvi, Pedersöre ja Uusikaarlepyy ja lännessä Kalajoki, Lohtaja, Kokkola ja Pietarsaari. (KP mediaopas 2010.)

Keskipohjanmaalla sekä suomen- että ruotsinkielinen kansanmusiikkiperinne on säilynyt poikkeuksellisen hyvin. Tunnetuin esimerkki tästä on Kaustisen kunta, josta kansanmusiikin nousu yleiseen tietoisuuteen alkoi vuonna 1968 kansanmusiikkijuhlien, nykyisin *Kaustinen Folk Music Festival*, myötä (Asplund 2006a, 507). Tuolloin vahvaa viulupelimanniperinnettä löytyi Kaustisen lisäksi Vetelistä, Halsualta, Teerijärveltä, Kruunupyystä ja Alavetelistä. Vuonna 1974 Kaustiselle perustettiin *Kansanmusiikki-instituutti*, kansanmusiikin julkaisu-, tutkimus-, tiedotus- ja palvelukeskus. (Asplund 2006a, 509.)

Kansanmusiikkiharrastus on edelleen erittäin aktiivista etenkin Kaustisella, mutta myös lähikunnissa. Koulutusta kehitetään jatkuvasti, ja sitä on tarjolla lapsille, nuorille ja aikuisille. Kaustislainen *Mauno Järvelä* on kehittänyt lapsille suunnatun näppäripedagogiikan, jota hän on vienyt eteenpäin eri puolella kotikuntaa, kotimaata ja ulkomailla. *Ala-Könni-opisto* Kaustisella tarjoaa sekä kesäkursseja että vuoden pituisen kansanmusiikkilinjan (Kansanmusiikin ja -tanssin edistämiskeskus). Moni kaustislainen muusikko on päätenyt kansanmusiikin ammattilaiseksi. Myös Haapaveden kunta on tunnettu kansanmusiikki- ja kantelepitäjänä, jonka valtakunnallisesti tunnetuin edustaja lienee edesmennyt *Martti Pokela* (1924–2007). Haapavedellä on tarjolla eri-

tasoista kansanmusiikkikoulutusta ja -kursseja, ja kunnassa on vuodesta 1989 lähtien järjestetty *Haapavesi Folk Music Festival* (Haapavesi Folk 2010).

Keskipohjanmaan alueella on tarjolla myös kansanmusiikin ammattiopetusta ja siihen tähtäävää koulutusta. *Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa* Kokkolassa pystyy suorittamaan kansanmusiikkipedagogin tai kansanmusiikin ohjaajan ammattitutkinnon (Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu). *Keski-Pohjanmaan konservatoriossa* voi opiskella toisen asteen perustutkinnon kansanmusiikista (Keski-Pohjanmaan konservatorio).

Keskipohjanmaalla on myös runsaasti muuta kansanmusiikki- ja kansanmusiikkia sisältävää toimintaa, muun muassa konsertteja ja kursseja. Suurempia vuosittaisia, tietynä ajankohtana järjestettäviä tapahtumia oli artikkelien keräysaikana useita: Kokkolassa *Talviharmonikkaviikko* tammikuussa ja *SuntiFolk* toukokuussa, Kaustisella *Ala-Könni-opiston kurssit ja Ylivieskassa Raudaskylän Soiva Kesä* kesäkuussa ja Haapavedellä *Haapavesi Folk Music Festival* ja *kansanmusiikkikurssit* kesä-heinäkuussa. Lisäksi Keskipohjanmaa huomioi muualla Suomessa järjestettäviä kansanmusiikkitaapahtumia etenkin silloin, kun niissä esiintyi keskipohjalaisia muusikoita. Tällaisia olivat esimerkiksi *Folklandia-risteily* Turusta Tukholmaan tammikuussa, *Maailma kylässä* Helsingissä toukokuussa ja *Jyväskylän Kesä* heinäkuussa.

3.2.4 Teemahaastattelut

Pirkko Kotirinnan (kulttuuritoimittaja, Helsingin Sanomat) haastattelun 23.9.2009 ja Tiina Ruotsalan (kulttuuritoimituksen esimies, Keskipohjanmaa) haastattelun 21.9.2009 tein kertahaastatteluina. Varauduin tekemään tarvittaessa myös toisen haastattelun, mutta se ei ollut tarpeellista. Tapasin haastateltavat henkilökohtaisesti, sillä katsoin, että siten tilanne oli rennompi ja molemmat pystyivät keskittymään vain haastatteluun. Valitsin haastattelumuodoksi teemahaastattelun, koska halusin käydä haastateltavien kanssa läpi samat teema-alueet. Hirsjärven ja Hurmeen (2004, 48) mukaan tämä haastattelumuoto sopii kertahaastatteluun sekä kvantitatiiviseen ja kvalitatiiviseen analyysiin. Oleellisinta sille on, että se etenee tutkijan asettamien, keskeisten teemojen varassa. Teemahaastattelu luo haastattelutilanteelle tiukemmat rajat kuin avoin haastattelu, mutta antaa haastateltavalle laajemmat mahdollisuudet yksilöllisten tulkintojen tekemiseen kuin strukturoidussa haastattelussa (Eskola & Suoranta

1998, 89). Kysymysten muotoa ja järjestystä voi teemahaastattelussa muuttaa tilanteen mukaan, ja lisäksi sekä haastattelijalla että haastateltavalla on mahdollisuus laajentaa keskustelua ennalta määrättyjen teemojen ulkopuolelle. Tämä on hyödyllistä esimerkiksi siinä tapauksessa, että haastateltavalla on sellaista tietoa, jota ei ole voinut teemarunkoa tehdessä ennakoita. (Hirsjärvi et al. 2004, 197; Rankinen 2008, 135–136.)

Nauhoitin molemmat haastattelut, jotta sain ne talteen mahdollisimman täydellisinä. Koska haastateltavanani oli kaksi toimittajaa, haastattelutilanne oli helppo, sillä toimittajat olivat sujuvia vastaajia. Sekä Kotirinta että Ruotsala olivat valmistautuneet hyvin haastatteluun, koska he saivat kysymykset etukäteen. Kysymysten sanamuodot ja järjestys vaihtelivat hieman haastatteluissa, sillä halusin antaa keskustelun kulkea eteenpäin omalla, luonnollisella painollaan. Esitin kysymykset pääasiassa teemarungon mukaan, ellei haastateltava itse siirtynyt johonkin muuhun kysymykseen tai teemaan.

Teemahaastattelun (liite 2) kysymyksissä selvitin seuraavia asioita: haastateltavan kansanmusiikki- ja toimittajatausta, lehden periaatelinja, mitkä seikat vaikuttavat kulttuurisivujen/lehden aiheiden valintaan, kansanmusiikkiaiheiden ja eri juttutyyppeiden kiintiö kulttuurisivuilla/lehdessä sekä kansanmusiikin arvostus ja näkyvyys mediassa vuosien varrella. Näiden perusteemojen lisäksi laajensin kysymyksiä ja esitin alakysymyksiä, jos keskustelussa ilmeni seikkoja, jotka vaativat tarkennusta tai joiden kautta sain tutkimukseni kannalta tärkeää tietoa.

3.3 Analyysimenetelmät

Tutkiessani sanomalehtiartikkeleita käytin menetelmänä kvantitatiivis-kvalitatiivista analyysia. Kvantitatiivista ja kvalitatiivista analyysia voidaan hyvin soveltaa samassa tutkimuksessa ja saman tutkimusaineiston analyysissa (Alasuutari 1999, 32). Koska en löytänyt yhtä, suoraan omaan tutkimukseeni soveltuvaa analyysimetodia, yhdistin analyysiini aineksia useammasta lähteestä, joita muokkasin omaan tutkimukseeni sopivaksi. Pirkko Kotirinnan ja Tiina Ruotsalan teemahaastatteluissa käytin kvalitatiivista analyysia.

3.3.1 Kansanmusiikkikirjoitusten kvantitatiivis-kvalitatiivinen analyysi

Sisällönanalyysiksi määritellään kirjallisuuden mukaan kaikki tutkimusaineiston tiivistäminen sekä luokkiin tai kategorioihin järjestäminen (Tuomi & Sarajärvi 2004, 6). Pertti Alasuutarin (1999, 126) mukaan mitä tahansa tekstiä voi tarkastella kokonaisuena kertomuksena, jolla on oma rakenteensa. Kun tekstien sisältöä tarkastellaan, siitä voidaan erottaa erilaisia kategorioita. Kuvaaja ohjailee tietoisesti tai tiedostamattaan tapahtumien kulkua ja välittää vastaanottajille oman tulkinnan kerrottavastaan. (Apo 1995, 63.) Jos tutkija on kiinnostunut vain jostain tietystä *teemasta*, jota teksti käsittelee, hän voi rajata aineistokseen materiaalin tietyt kohdat. Näin hän voi keskittää analyysinsä siihen osaan materiaalia, joka on hänen tutkimuksensa kannalta tärkeää. (Alasuutari 1999, 127–131.)

Sisällönanalyysin ensimmäisessä vaiheessa kävin läpi artikkelit ja nimesin niihin kaikki teemat, joihin tulkintani voisi perustua, jotta pystyisin etsimään vastauksia tutkimuskysymyksiin. Tätä varten määritin pienimmän mahdollisen *analyysiyksikön*. Mäkelän (1995, 57) ohjeen mukaan sen laajuusluokka kannattaa määrittää tarpeeksi pieneksi. Se ei ole esimerkiksi elokuva, ryhmäkeskustelu tai haastattelu vaan kohtaaminen, lausuma tai repliikkipari. Huomattava on, että analyysiyksikön tunnistaminen on tulkintaprosessi, ja määritettävät yksiköt voivat olla erityyppisiä tutkimuksen mukaan (Montonen 1995, 200–201).

Aineistoni kvantitatiivisen analyysin aloitin laskemalla, paljonko kansanmusiikkikirjoituksia ilmestyi Helsingin Sanomissa ja Keskipohjanmaassa tutkimusmateriaalin keräysaikana, jotta sain käsityksen siitä, miten suosittu aihe kansanmusiikki on sanomalehdessä. Sitten luokittelin kirjoitukset kvalitatiivisesti juttutyyppeihin luvussa 2.5 esittämäni luokituksen mukaan, minkä jälkeen pystyin laskemaan, paljonko materiaalista löytyi eri juttutyyppejä. Käytin kvantitatiivista analyysia myös kirjoitusten kansallisuuden, musiikkigenren ja kohdeilmion jakautumisen määrittelemisessä sen jälkeen, kun olin analysoinut kirjoitukset laadullisella sisällönanalyysillä, jonka selvitän seuraavassa luvussa.

3.3.2 Teemoittelu

Analyysin haastavin vaihe oli luokitella kansanmusiikkia käsittelevät kirjoitukset *aiheiden* mukaan, mitä kutsun tutkimuksessani *teemoitteluksi*. Eskolan ja Suorannan (1998, 167–168) mukaan sisällönerittelyä ja analyysiyksiköiden nimeämistä tehdessä tutkija joutuu tulkitsemaan aineistoaan, mikä saattaa aiheuttaa vaikeuksia ja rajatapaukset voivat aiheuttaa ihmettelyä. Luokittelua helpottaa mahdollisimman selkeiden luokittelukriteerien eli tulkintasääntöjen laatiminen. Luokittelu tehdään vähintään kahdesti ja mielellään yhdellä kertaa, jotta luokittelukriteerit pysyisivät mahdollisimman samanlaisina.

Analyysiyksiköiden eli teemojen nimeämistä varten kävin kirjoitukset läpi useita kertoja ja muokkasin yksiköitä niin, että ne vastasivat parhaalla mahdollisella tavalla tutkimuskysymyksiin. Aluksi etsin materiaalista kvalitatiivisen sisällönanalyysin avulla yhteisiä nimittäjiä eli toistuvia teemoja ja niiden yhdistelmiä, jotka jaoin eritasoihin yksiköihin, jotka nimesin. (Apo 1995, 63–67.) Näin pystyin vertailemaan tiettyjen teemojen esiintymistä ja määrää aineistossa (Eskola & Suoranta 1998, 175–176).

Analysoin kirjoitukset noin kymmenen kertaa ja muokkasin teemoja ja niiden luokittelua useamman kerran. Apo (1995, 67) toteaa, että tutkija voi itse valita tutkimuksensa luonteen mukaan, riittääkö hänelle yksi yleistämistaso vai käyttääkö hän useita tasoja. Päädyin luokitteluun, jonka teemoista muodostuu kolme pääkategoriaa, *kansallisuus*, *musiikkigenre* ja *kohdeilmiö*, ja niiden alle useita *alakategorioita*. Kustakin kirjoituksesta määrittelin pääteemat, mitä varten jouduin tulkitsemaan, mitkä ovat kunkin kirjoituksen sisällön pääasiat ja missä on kirjoituksen pääpaino. Varmuutta tuloksilleni sain tekemällä analyysin useita kertoja ja määrittelemällä teemat uudelleen, jos ne vaativat tarkennuksia tai muutoksia. Vahvistaakseni omia näkemyksiäni ja tulkintojani käytin apuna Eskolan ja Suorannan (1998, 188) esittelemää metodia:

1. Tutkittava ilmiö määritellään karkeasti.
2. Aineistosta muodostetaan ilmiötä selittävä hypoteesi.
3. Hypoteesia koetellaan yhtä tapausta käyttämällä.
4. Jos hypoteesi ei saa tukea, hypoteesi tai tutkittava ilmiö määritellään uudelleen.
5. Etsitään hypoteesiin nähden ristiriitaisia tapauksia.

6. Kun edellä mainittuja ristiriitaisia tapauksia löytyy, ilmiö tai hypoteesi määritellään uudelleen.
7. Menettelyä jatketaan, kunnes hypoteesia on koeteltu suhteellisen laajalla aineistolla.

3.3.3 Taulukointi ja kuviot

Kun olin jakanut kirjoitusten teemat kategorioihin, pystyin tarkastelemaan niiden esiintymistiheyttä tilastollisesti ja taulukoimaan tulokset. Vastaukset tutkimusongelmiin löytyivät kvantitatiivisten mittaustulosten avulla eli frekvenssianalyysinä siitä, kuinka monta kertaa jostain asiasta on kirjoitettu (Eskola & Suoranta 1998, 186). Analyysini kvantitatiivisessa osassa keskustelevat tutkimusyksiköiden keskimääräiset yhteydet, joiden lähtökohtana on etsiä tutkimusyksiköiden välisiä eroja ja säännönmukaisuuksia eri muuttujien suhteen (Alasuutari 1999, 37). Kun olin taulukoinut tulokset, tein ne kuvioiksi, jotta ne olisivat mahdollisimman havainnollisia.

3.4 Haastattelujen analyysi ja tulosten esittely

Pirkko Kotirinnan ja Tiina Ruotsalan teemahaastattelut analysoin kvalitatiivisen sisällönanalyysin avulla, osittain samaa metodologia käyttäen kuin artikkelien analyysissä. Aluksi litteroin koko haastattelumateriaalin, minkä jälkeen luin sen useampaan kertaan hahmottaakseni vastausten olennaisen sisällön (Hirsjärvi & Hurme 2004, 142–143). Sen jälkeen teemoitin haastattelut väljästi kysymysten mukaan ja muodostin teemojen pohjalta pääkategoriat, joiden alle teemat pystyi sijoittamaan (Hirsjärvi & Hurme 2004, 173). Pyrin kategorisoimaan teemat niin, että niitä ei ole kovin paljon, jolloin tutkimuksen kannalta oleellimmat asiat eli juttuaiheiden valintaan vaikuttavat kriteerit tulevat esille mahdollisimman tiivistetysti. Vastaukset käsittelin tulososiossa tekstinä ja havainnollistin niitä haastateltavien suorilla sitaateilla. (Eskola & Suoranta 1998, 176; Hirsjärvi & Hurme 2004, 169.)

Kvantitatiivisten tutkimustulosten lisäksi myös kvalitatiiviset tutkimustulokset on mahdollista esittää taulukoilla, kunhan tapauksia on riittävästi. Taulukoinnilla voi todistaa myös jonkin kaikkiin tapauksiin pätevän säännön olemassaolon. Charles C.

Raginin esittelemä kvalitatiivisen vertailun metodi osoittaa, että typologioiden ristiintaulukoiminen ja tarkasteltavien tapausten sijoittaminen taulukkoon on opettavaista: näin pystyy tarpeen vaatiessa paikantamaan puuttuvat tapaukset ja pohtia, miksei niitä esiinny tutkimuksessa. (Alasuutari 1999, 193, 203.)

Kansanmusiikkikirjoitusten analyysitulokset esitän erilaisia taulukoita ja kaavioita käyttäen, koska ne havainnollistavat tuloksia parhaiten. Haastattelujen tulokset esitän pelkästään sanallisesti. Haastattelukysymykset ja tema-alueet ovat nähtävissä liitteessä 2.

3.5 Validiteetti ja reliabiliteetti

Laadullisten aineistojen arvioinnissa on syytä kiinnittää huomiota aineistojen riittävyyteen sekä analyysin kattavuuteen, arvioitavuuteen ja toistettavuuteen (Eskola & Suoranta 1998, 215). Kvalitatiivisen aineiston arvioitavuus ja toistettavuus lisääntyy seuraavilla tavoilla: 1. Aineisto luetteloidaan. 2. Tehdyt tulkinnat pilkotaan riittävän pieniin ja lukijan seurattaviin vaiheisiin. Aineistosta kannattaa luetella tekstiaineiston analyysiyksiköt eli ne yksiköt, joihin tulkinta perustuu. 3. Ratkaisu- ja tulkintasäännöt nimenomaistetaan, mikä tarkoittaa, että tulkinnan lisäksi on nähtävillä aineistokatkelma, josta tulkinta on tehty. (Eskola & Suoranta 1998, 167, 217; Mäkelä 1995, 57.)

Tutkittavan aineiston täytyy olla validia ja reliaabelia. Validiteetti tarkoittaa, että johdopäätökset ja tulkinnat aineistosta ovat päteviä (Eskola & Suoranta 1998, 214). Validiteetin voi tarkistaa seuraavilla menetelmillä: 1. Ottamalla selvää, onko esitetty väite suoralta kädeltä hyväksyttävissä. 2. Tutkimalla väitteiden uskottavuutta esimerkiksi selvittämällä tutkimusolosuhteita, käytettyjä menetelmiä ja käsitteiden määrittelyjä. 3. Esittämällä väitteiden tueksi riittävä määrä autenttisia aineistokatkelmia ja lisää todistusaineistoa, jos hyväksyttävyydessä ja uskottavuudessa on toivomisen varaa. (Eskola & Suoranta 1998, 220.)

Aineiston tulkinnan sanotaan olevan reliaabeli silloin, kun se ei sisällä ristiriitaisuuksia. Reliabiliteetin voi tarkistaa vaihtamalla tutkimusmenetelmää, useammalla havainnointikerralla ja useamman havainnoijan käytöllä. (Eskola & Suoranta 1998, 214; Hirsjärvi & Hurme 2004, 186.) Tutkimisprosessin aikana tutkija joutuu tulkitsemaan

aineistoaan, mikä saattaa tuottaa vaikeuksia. Myös rajatapaukset voivat aiheuttaa ihmettelyä. Luokittelua helpottaa mahdollisimman selkeiden luokittelukriteerien eli tulkintasääntöjen laatiminen. Luokittelu kannattaa tehdä vähintään kahdesti ja yhdellä kertaa, jotta luokittelukriteerit pysyisivät mahdollisimman samanlaisina. (Eskola & Suoranta 1998, 167–168.)

Tulkintaoperaatiot kannattaa tiivistää niin lyhyiksi vaiheiksi, että päättelyä on helppo seurata. Tulkinta on usein enemmän tai vähemmän intuitiivista eikä etene kovin säännöllisesti. Tutkijan on syytä valaista oman tulkinnan kehittymistä kertomalla tulkintaan johtaneista toimista, tyhjästä kausista sekä täyteläisistä hetkistä. (Eskola & Suoranta 1998, 219.)

Oman tutkimusaineistoni validiteetin ja reliabiliteetin tarkastin analysoimalla aineistoni noin kymmenen kertaa, tarkastamalla asiat useampaan kertaan ja muokkaamalla aineiston luokittelumetodia analyysikertojen jälkeen, jos se kaipasi tarkennusta. Validiteettia ja reliabiliteettia vahvisti myös se, että tein analyysin ensimmäisen tarkistuksen pari kuukautta ensimmäisen kerran jälkeen ja toisen tarkistuksen pari kuukautta toisen tarkistuksen jälkeen. Näin ajatukset teemoittelusta ja luokittelusta ehtivät kypsyä ja varmistua.

4 TULOKSET

Kansanmusiikkikirjoitusten kvantitatiivis-kvalitatiivisella sisällönanalyysillä pyrin löytämään vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitä juttutyyppejä kansanmusiikkikirjoituksissa esiintyy? Paljonko niitä julkaistiin kunkin kuukauden ja puolivuotisjakson aikana?
2. Kuinka monta kuvatonta ja kuvallista kansanmusiikkikirjoitusta Helsingin Sanomissa ja Keskipohjanmaassa julkaistiin tutkimusajankohtina 1.1.–30.6.2007 ja 1.1.–30.6.2009, ja miten ne jakautuivat eri kuukausille?
3. Kuinka suuri osa artikkeleista liittyy ajankohtaisiin tapahtumiin, ja kuinka suurta osaa artikkeleista ei ole sidottu ajankohtaan?
4. Millaisiin ylä- ja alakategorioihin musiikki jakautuu, ja miten ne jakautuvat eri ajanjaksoille?
5. Mitä aiheita kansanmusiikkikirjoituksissa suositaan, ja mistä aiheista kirjoitetaan vähän?

Pirkko Kotirinnan ja Tiina Ruotsalan teemahaastattelujen sisällönanalyysin tulokset tiivistin seuraavien kysymysten alle:

1. Mitkä ovat lehden yleiset puitteet kansanmusiikkikirjoituksille: lehden linja, juttutyyppi-/aihekiintiöt?
2. Mitkä asiat vaikuttavat kulttuurisivujen/lehden kirjoitusten ja aiheiden valintaan?
3. Millainen on kiinnostava aihe tai henkilö? Vaikuttaako se, onko kyseessä kotimainen vai ulkomaalainen artisti?
4. Mikä on toimittajan, kulttuuritoimituksen esimiehen ja päätoimittajan vaikutus aiheiden valintaan?
5. Miten aiheen valintaan vaikuttaa se, että a) toimittaja tuntee artistin, b) siitä on lähetetty tiedote, levy, konserttikutsu, kirja tms., c) toimittajaan otetaan henkilökohtaisesti yhteyttä, d) siitä lähetetään valmis ennakkojuttu?

Esitän tulokset tekstin yhteydessä kuvioina. Tulosten määrällinen jakautuminen on nähtävissä taulukoituna liitteessä 1.

4.1 Kansanmusiikkikirjoitusten ja juttutyyppeiden määrä

Kansanmusiikkikirjoituksia julkaistiin kotimaa-, uutis-, kulttuuri-, mielipide-, minne mennä-, nimiä tänään- ja pääkirjoitussivuilla. Niistä löytyi yksitoista eri juttutyyppeä: *uutinen, ennakkouutinen, taustaselvitys, artikkeli, haastattelu, referaatti, pääkirjoitus, kolumni, arvostelu, nekrologi ja yleisönosastokirjoitus*. Kirjoituksiin liitettiin myös taustaselvitykseen rinnastettavia juttuja, esimerkiksi faktalaatikkoja, tietokulmia ja poimintoja. Laskettiin kaikki tässä tutkimuksessa samaan ryhmään kuuluviksi ja käytän niistä nimeä *taustajuttu*, koska niiden funktio on sama: ne syventävät tai tarkentavat kirjoituksen sisältöä. Osa kirjoituksista liittyi *vinkki* etu- tai pääuutissivulla. Kirjoituksiin ja vinkkeihin saattoi liittyä myös yksi tai useampi *kuva*.

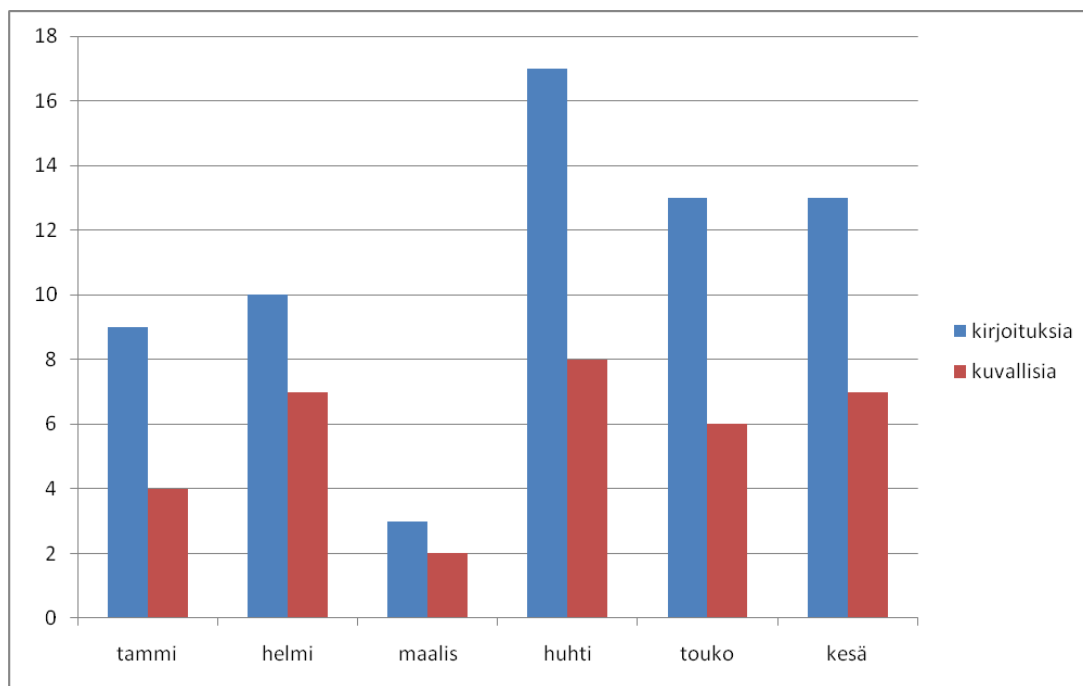
Kun analysoin kansanmusiikkikirjoitusten ja juttutyyppeiden määrää, erittelin taustajuttut ja vinkit omaksi kategoriakseen, koska ne ovat usein yhtä laajoja tai jopa laajempia kuin esimerkiksi lyhyet ennakkouutiset. Erittelin myös, kuinka paljon aineistossa on kuvattomia ja kuinka paljon kuvallisia kirjoituksia. Kuvallisessa kirjoituksessa voi olla yksi tai useampi kuva, mutta en luokitellut kuvien määrää erikseen. Taustajuttu, vinkki ja kuva tuovat kirjoituksen enemmän esille kuin kirjoitus ilman niitä. On tärkeää tietää, kuinka moni kansanmusiikkijuttu on niin merkittävä, että siitä on tehty vinkki tai siihen on liitetty yksi tai useampi taustajuttu tai kuva.

Analyysia tehdessä rajan vetäminen eri juttutyyppeiden välille oli joissain tapauksissa vaikeaa. Esimerkiksi silloin, kun kirjoitus oli tulevan tapahtuman esiintyjästä tehty haastattelu, jonka lopussa ilmoitettiin lyhyesti tapahtuman tiedot. Kyseessä oli siis sekä haastattelu että ennakkouutinen. Ratkaisin kysymyksen Huovilan (2005, 124) ohjeen mukaan, että juttutyyppeihin jaottelun voi perustaa siihen, mikä on jutun tärkein tarkoitus. Luokittelin analyysissa kirjoituksen sen juttutyypin mukaan, joka tuli kirjoituksessa vahvemmin esille eli edellä mainitussa tapauksessa haastatteluksi.

4.1.1 Kirjoitusten määrä Helsingin Sanomissa

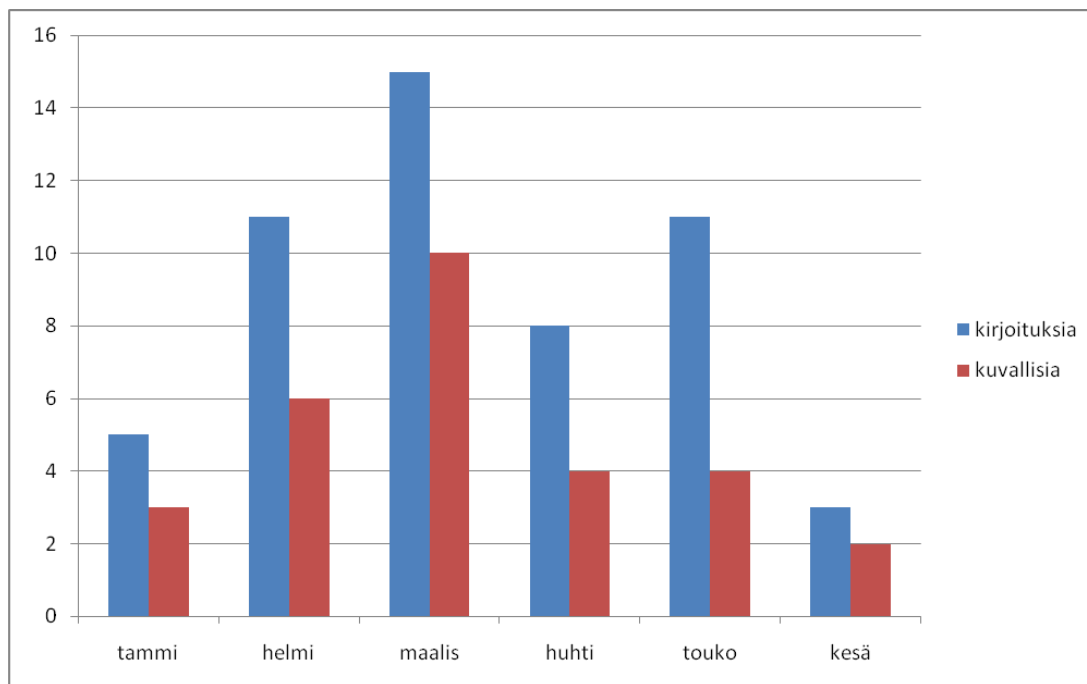
Kansanmusiikkikirjoituksia julkaistiin Helsingin Sanomissa (tulosten yhteydessä myös HS) puolivuotiskautena 1.1.–30.6.2007 yhteensä 65 kappaletta. Niistä kuvallisia kirjoituksia oli 34 kappaletta eli 52 prosenttia kaikista kirjoituksista. Kirjoitusten

ja kuvallisten kirjoitusten lukumäärän Helsingin Sanomissa kuukausittain näkee alla olevista kuvioista 1 ja 2. Kuvallisissa kirjoituksissa ei ole eritelty, onko niissä yksi vai useampi kuva. Kuvalliseksi kirjoitukseksi en ole lukenut sellaista kirjoitusta, jonka aihe on esimerkiksi tapahtuma, jossa on mukana muitakin muusikkoja tai yhtyeitä kuin kansanmuusikkoja, ja kuva ei ole kansanmuusikosta tai kansanmusiikkiyhtyeestä.

KUVIO 1. Kansanmusiikkikirjoitusten ja kuvallisten kirjoitusten määrä Helsingin Sanomissa 1.1.–30.6.2007.

Puolivuotiskautena 1.1.–30.6.2009 kansanmusiikkikirjoituksia oli yhteensä 53 kappaletta. Niistä kuvallisia oli 29 kappaletta eli 55 prosenttia kaikista kirjoituksista.

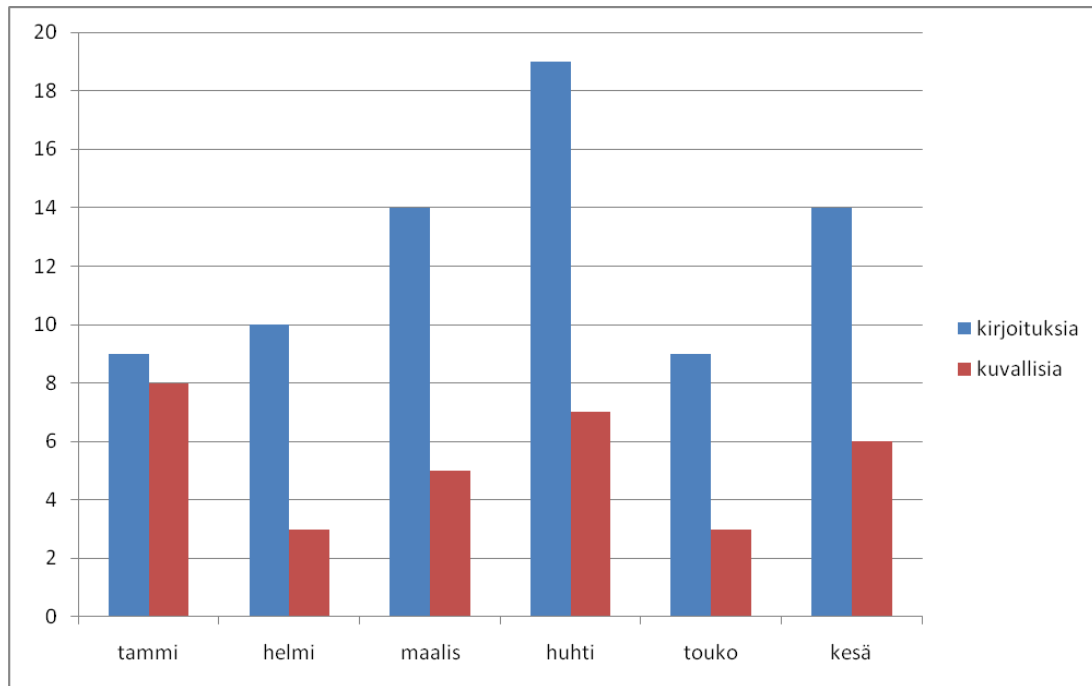

KUVIO 2. Kansanmusiikkikirjoitusten ja kuvallisten kirjoitusten määrä Helsingin Sanomissa 1.1.–30.6.2009.

Tuloksista voi nähdä, että kansanmusiikkikirjoitusten määrässä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia puolivuotisjaksojen välillä. Myös kuvallisten kirjoitusten prosentuaalinen osuus kaikista kirjoituksista pysyi suurin piirtein samana. Kirjoitusten määrä kuukausittain saattoi sen sijaan vaihdella paljonkin. Esimerkiksi maaliskuussa 2007 kansanmusiikkikirjoituksia julkaistiin vähiten koko puolivuotisjaksossa ja maaliskuussa 2009 eniten koko jaksossa. Kesäkuussa 2007 kansanmusiikkikirjoituksia oli lehdessä jakson toiseksi suurin määrä ja kesäkuussa 2009 jakson pienin määrä.

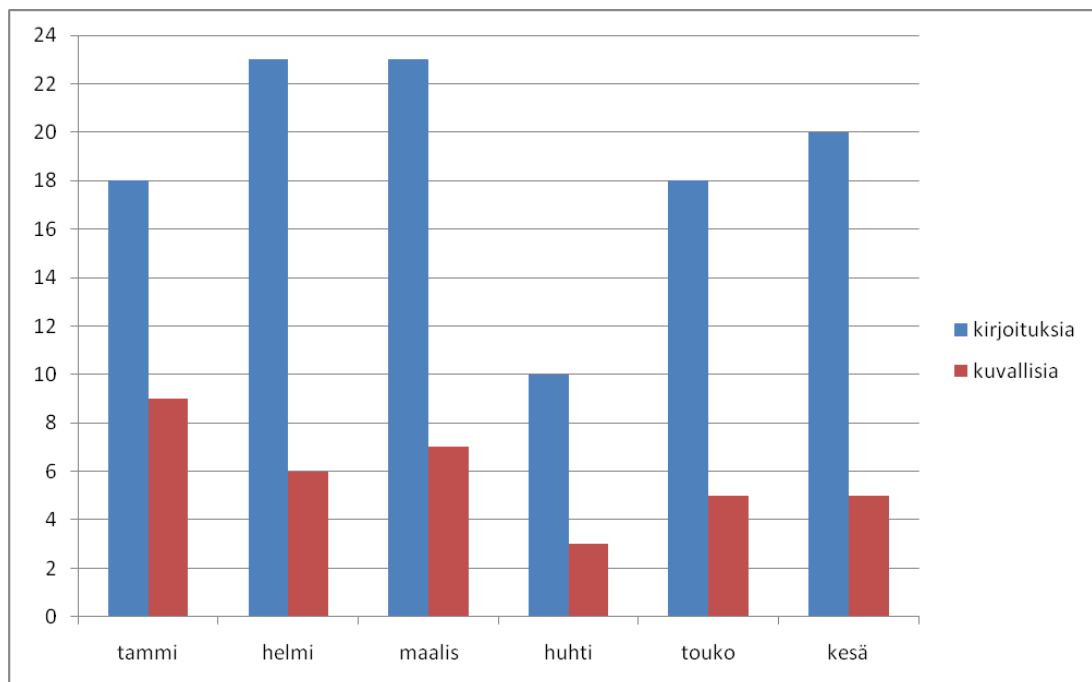
4.1.2 Kirjoitusten määrä Keskipohjanmaassa

Kansanmusiikkikirjoituksia julkaistiin Keskipohjanmaassa (tulosten yhteydessä myös KP) puolivuotiskautena 1.1.–30.6.2007 yhteensä 75 kappaletta. Niistä kuvallisia oli 32 kappaletta eli 43 prosenttia kaikista kirjoituksista. Kirjoitusten ja kuvallisten kirjoitusten lukumäärän Keskipohjanmaassa kuukausittain näkee kuvioista 3 ja 4.

KUVIO 3. Kansanmusiikkikirjoitusten ja kuvallisten kirjoitusten määrä Keskipohjanmaassa 1.1.–30.6.2007.

Kansanmusiikkikirjoituksia julkaistiin Keskipohjanmaassa puolivuotiskautena 1.1.–30.6.2009 yhteensä 112 kappaletta. Niistä kuvallisia oli 35 kappaletta eli 31 prosenttia kaikista kirjoituksista.

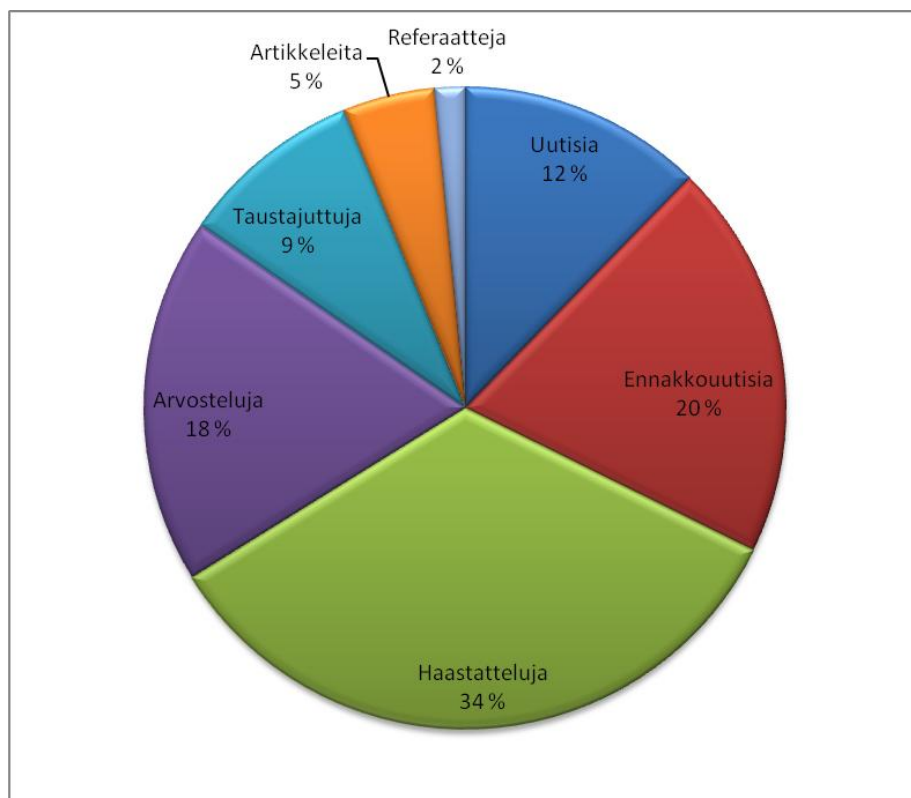

KUVIO 4. Kansanmusiikkikirjoitusten ja kuvallisten kirjoitusten määrä Keskipohjanmaassa 1.1.–30.6.2009

Tuloksista huomaa, että kansanmusiikkikirjoitusten määrä vaihteli Keskipohjanmaassa paljon kahden puolivuotisotoksen välillä. Vuonna 2007 kansanmusiikkiaiheisia juttuja julkaistiin huomattavasti vähemmän kuin vuonna 2009, minkä vuoksi juttuja oli kuukausittainkin vähemmän kuin vuonna 2009. Kuvallisia kirjoituksia puolestaan oli vuonna 2007 prosentuaalisesti enemmän kaikista kirjoituksista kuin vuonna 2009. Kuukausittain ilmestyneiden kansanmusiikkikirjoitusten määrä vaihteli vuosittain jonkin verran. Huhtikuussa 2007 juttuja julkaistiin selvästi eniten koko vuonna ja huhtikuussa 2009 selvästi vähiten koko vuonna. Muina kuukausina juttujen julkaisu oli yhtenäisempää: esimerkiksi vuonna 2007 toiseksi eniten kansanmusiikkikirjoituksia julkaistiin maalisi- ja kesäkuussa, vuonna 2009 helmi-, maalisi- ja kesäkuussa.

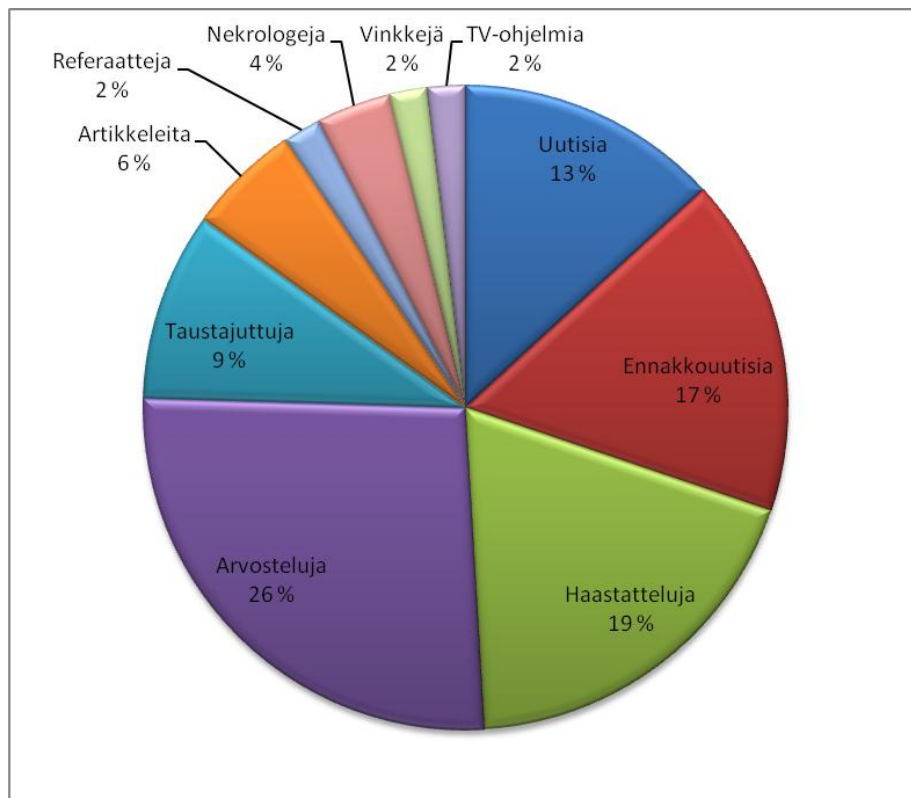
4.1.3 Juttutyypit Helsingin Sanomissa ja niiden määrä vuosittain

Helsingin Sanomien vuoden 2007 kansanmusiikkikirjoituksista löytyi 8 uutista, 13 ennakkouutista, 22 haastattelua, 12 arvostelua, 6 taustajuttua, 3 artikkelia ja 1 referaatti. Juttutyypit jakautuivat prosentuaalisesti seuraavasti:

KUVIO 5. Juttutyypit Helsingin Sanomissa 1.1.–30.6.2007.

Helsingin Sanomien vuoden 2009 kansanmusiikkikirjoituksissa oli 7 uutista, 9 ennakkoutista, 10 haastattelua, 14 arvostelua, 3 artikkelia, 2 nekrologia, 1 referaatti sekä 1 kirjoitus televisio-ohjelmasta. Lisäksi kirjoituksiin liittyi 5 taustajuttua sekä 1 vinkki. Juttutyypit jakautuivat seuraavasti:

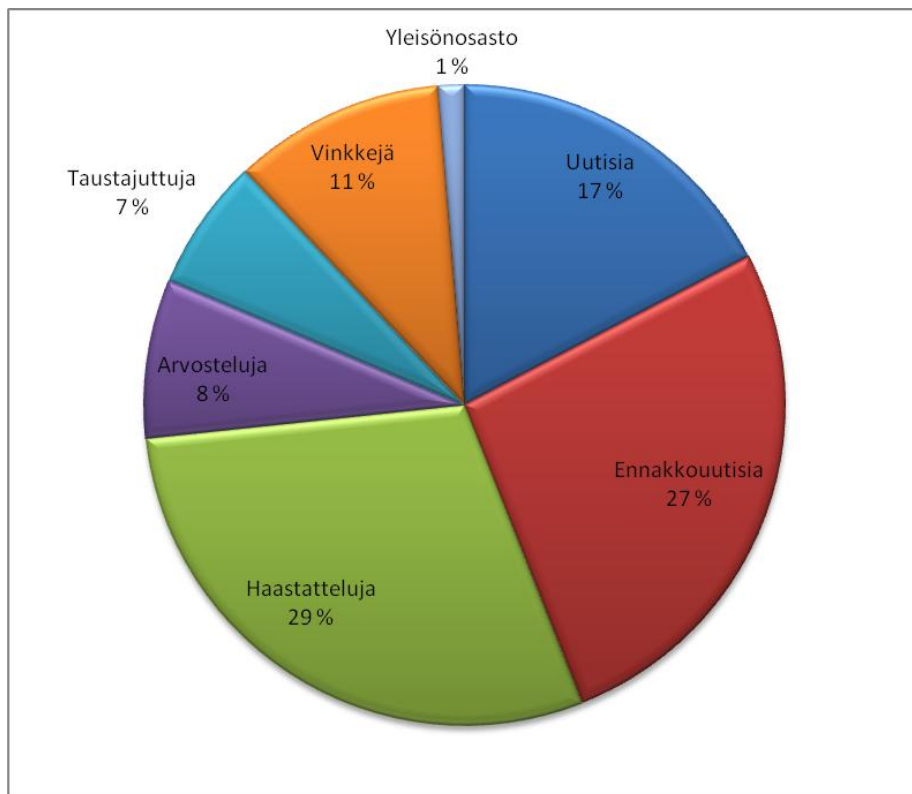

KUVIO 6. Juttutyypit Helsingin Sanomissa 1.1.–30.6.2009.

Vuonna 2007 Helsingin Sanomissa oli kansanmusiikkikirjoitusten juttutyyppejä vähemmän kuin vuonna 2009. Niiden prosentuaalinen jakautuminen vaihteli jonkin verran kahden puolivuotisotoksen välillä, mutta suuret linjat pysyivät samoina. Vuonna 2007 julkaistiin eniten haastatteluja (34 %), toiseksi eniten ennakkoutisia (20 %), kolmanneksi eniten arvosteluja (18 %) ja neljänneksi eniten uutisia (12 %). Vuonna 2009 neljä suosituinta juttutyyppiä pysyivät samoina kuin vuonna 2007, mutta niiden järjestys muuttui. Eniten julkaistiin arvosteluja (26 %), toiseksi eniten haastatteluja (19 %), kolmanneksi eniten ennakkoutisia (17 %) ja neljänneksi eniten uutisia (13 %). Muita juttutyyppejä esiintyi Helsingin Sanomissa vuonna 2007 prosentuaalisesti vähemmän kuin vuonna 2009 (2007: 16 %; 2009: 25 %). Alle viisi prosenttia kaikista juttutyypeistä vuonna 2007 oli vain referaatteja (2 %), vuonna 2009 puolestaan nekrologeja (4 %), referaatteja, vinkkejä ja TV-ohjelmia (2 % kutakin).

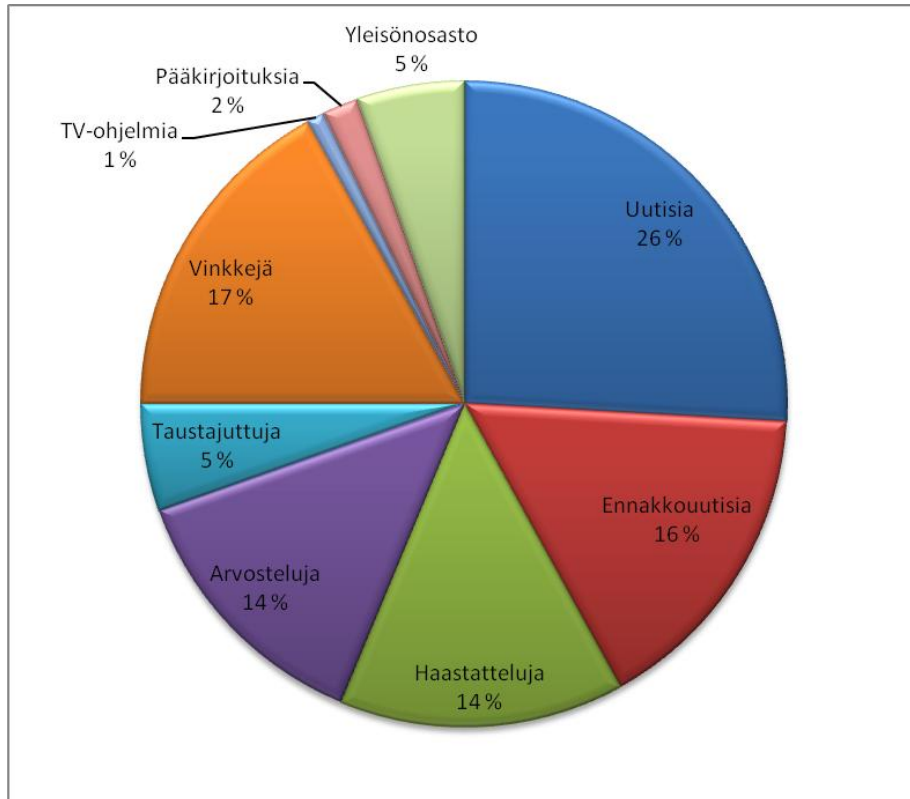
4.1.4 Juttutyypit Keskipohjanmaassa ja niiden määrä vuosittain

Keskipohjanmaan vuoden 2007 kansanmusiikkikirjoituksista löytyi 13 uutista, 20 ennakkouutista, 22 haastattelua, 6 arvostelua ja 1 yleisönosastokirjoitus. Lisäksi kirjoituksiin liittyi 5 taustajuttua sekä 8 vinkkiä. Juttutyypit jakautuivat seuraavasti:

KUVIO 7. Juttutyypit Keskipohjanmaassa 1.1.–30.6.2007.

Keskipohjanmaan vuoden 2009 kansanmusiikkikirjoituksista löytyi 29 uutista, 18 ennakkouutista, 16 haastattelua, 15 arvostelua, 6 yleisönosastokirjoitusta, 2 pääkirjoitusta ja 1 kirjoitus televisio-ohjelmasta. Lisäksi kirjoituksiin liittyi 6 taustajuttua sekä 19 vinkkiä. Juttutyypit jakautuivat seuraavasti:

KUVIO 8. Juttutyypit Keskipohjanmaassa 1.1.–30.6.2009.

Myös Keskipohjanmaassa oli vuonna 2007 vähemmän juttutyyppejä kuin vuonna 2009. Neljä suosituinta juttutyyppiä olivat samat molempina vuosina, mutta niiden prosentuaaliset osuudet vaihtelivat. Vuonna 2007 oli eniten haastatteluja (29 %), toiseksi eniten ennakkouutisia (27 %), kolmanneksi eniten uutisia (17 %) ja neljänneksi eniten vinkkejä (11 %). Vuonna 2009 ykkössijalla olivat uutiset (26 %), kakkossijalla vinkit (17 %), kolmossijalla ennakkouutiset (16 %) ja nelossijalla haastattelut ja arvostelut (molempia 14 %). Muita juttutyyppejä julkaistiin molempina vuosina suunnilleen sama määrä (2007: 16 %, 2009: 13 %). Alle viisi prosenttia vuoden 2007 juttutyypeistä oli yleisönosastokirjoituksia (1 %) ja vuoden 2009 juttutyypeistä pääkirjoituksia (2 %) ja TV-ohjelmia (1 %).

4.2 Aiheiden jaottelu

Kansanmusiikkikirjoitusten aiheita analysoidessani käsittelin Helsingin Sanomien ja Keskipohjanmaan materiaalin erikseen, koska Helsingin Sanomat on valtakunnallinen lehti ja Keskipohjanmaa maakuntalehti. Haastatellessani Pirkko Kotirintaa ja Tiina Ruotsalaa sain selville, että lehtien linjat poikkeavat jonkin verran toisistaan juuri siitä syystä, että niiden status on erilainen Suomen sanomalehdistössä levikkialueen vuok-

si. Halusin nähdä, vaikuttaako sanomalehden status kirjoitusten aiheisiin ja ajankoh-
tauuteen. Analysoin myös vuosien 2007 ja 2009 kirjoitukset erikseen, jotta näin,
oliko eri vuosien kirjoitusten välillä hajontaa.

4.2.1 Kirjoitusten luokittelu

Luokittelin kansanmusiikkikirjoitukset kolmeen pääluokkaan: kohteen *kansallisuus*,
musiikkigenre ja *kohdeilmiö*, joka saattaa olla myös tapahtuman nosto. Kansallisuus-
den alle lukeutuvat: 1. *Suomalainen kansanmusiikki*. 2. *Suomalais-ulkomaalainen*
kansanmusiikki, johon kuuluvat yhtyeet, joissa on sekä suomalaisia että ulkomaalaisia
jäseniä; suomalaiset muusikot tai yhtyeet, jotka soittavat ulkomaalaista musiikkia;
muusikot tai yhtyeet, jotka soittavat sekä suomalaista että ulkomaalaista musiikkia
sekä tapahtumat, joissa on suomalaisia ja ulkomaalaisia esiintyjiä. 3. *Ulkomaalainen*
kansanmusiikki, johon luen myös Suomessa asuvien maahanmuuttajien musiikin, kun
he tekevät oman synnyinmaansa musiikkia.

Musiikkigenreluokittelussa suomalainen ja ulkomaalainen kansanmusiikki on laskettu
yhteen. Musiikkigenrejä ovat: 1. *Alkuperäiskansojen ja etnisten vähemmistöjen kan-*
sanmusiikki. Suomalaista musiikkia tässä ryhmässä edustaa saamelaiden, inkerin-
suomalaiden ja suomenruotsalaisten kansanmusiikki. Ulkomaalaista alkuperäiskanso-
jen ja etnisten vähemmistöjen kansanmusiikkia on muun muassa cree-, maya- ja An-
dien intiaaneilta, Siperian alkuperäiskansoilta (aganasaneilta, dolgaaneilta ja enetseil-
tä), Norjan saamelaisilta, suomalais-ugrilaisilta kansoilta (udmurteilta, mareilta ja
mordvalaisilta) sekä Serbian ja Romanian romaneilta. 2. *Muu perinteinen kansanmu-*
siikki, joka ei kuulu edelliseen ryhmään. 3. *Fuusiokansanmusiikki*, johon tässä tutki-
muksessa kuuluvat suomalainen ja ulkomaalainen kansanmusiikki, jossa on jonkin
muun musiikinlajin tai toisen musiikkikulttuurin vaikutteita. 4. *Kansanmusiikki, joka*
on yhdistetty johonkin toiseen musiikkigenreen, johon lukeutuvat perinteinen intialai-
nen taidemusiikki, klassinen musiikki, rock ja kuoromusiikki, johon on yhdistetty
kansanmusiikkia sekä jumalanpalvelukseen liitetty kansanmusiikki.

Kohdeilmiöitä on yhteensä viisitoista: 1. *Muusikko/muusikot*, jos kirjoituksessa on
käsitelty esimerkiksi yhtä tai kahta erillistä muusikkoa. Kohdeilmiöksi on valittu
muusikko siinäkin tapauksessa, että kirjoitus on esimerkiksi ennakkouutinen konser-

tista tai muusta tapahtumasta, jossa on mukana muusikon yhtye tai useita muusikkoja ja yhtyeitä, mutta tekstissä, kuvassa ja otsikossa on nostettu esille vain yksi yhtyeen tai tapahtuman muusikoista. 2. *Yhtye/yhtyeet*, johon pätevät samat ehdot kuin edellä muusikkoon/muusikoihin. 3. *Muu henkilö* on esimerkiksi tutkija, Kalevalan kääntäjä, musiikinäytelmän käsikirjoittaja, kansanmusiikkisäätiön markkinointi- ja myyntijohtaja, kansanmusiikkifestivaalin toiminnanjohtaja tai henkilö, joka on tehnyt sarjakuvakirjan Kalevalan kokoajasta Elias Lönnrotista. 4. *Soitin* on kohdeilmionä sekä silloin, kun kirjoitus käsittelee soitinta että silloin, kun kirjoitus käsittelee lisäksi sen soittajaa. 5. *Äänite* eli cd- tai dvd-levy. 6. *Instituutio* eli kansanmusiikkisäätiö, yhdistykset ja oppilaitokset tai koulutusjärjestelmät. 7. *Tutkimus tai kirjallinen julkaisu*, joita ovat tohtorin- ja ammattikorkeakoulututkinnot, asiakaskyselyt ja laulukirjat. 8. *Talous* eli taloutta tai rahoitusta käsittelevät kirjoitukset. 9. *Suomalainen tunnustus*, jollaisia ovat Kaustisen kansanmusiikkijuhlien vuoden yhtye, Emma-palkintoehdokkuus, apuraha tai muu rahallinen tuki sekä Erkki Ala-Könni -mitali. 10. *Ulkomaalainen tunnustus* eli esimerkiksi Kuukauden levy -tunnustus ulkomaalaisessa lehdessä. 11. *Televisio-, teatteri tai tanssiprojekti*, kun kansanmusiikkia käytetään niissä mukana. 12. *Kalevala*-aiheiset kirjoitukset. 13. *Juttusarjat*, jotka eivät liity kansanmusiikkiin, mutta niiden aineistona on käytetty kansanmusiikkia tai kansanmuusikkoo. Tällaisia olivat Kansallispäivä-, Kenen kadulla asut- ja Onnen laulut -sarjat.

14. *Suomalainen tapahtuma* oli kohdeilmionä vaikeampi käsitellä kuin edelliset ilmiöt, joten selitän sen luokittelukriteerit edellisiä perusteellisemmin. Suurin osa kansanmusiikkikirjoituksista liittyi jollain tavalla tapahtumiin eli festivaaleihin, konsertteihin, kursseihin, kilpailuihin, konserttikiertueisiin, seminaareihin, suomalaisen levyn huomioimiseen ulkomaalaisessa lehdessä ja kansanmusiikin markkinointitapahtumiin. Mutta suurimmassa osassa tapahtumaa käsittelevissä kirjoituksissa oli nostettu vahvasti ja jopa hallitsevasti esiin myös jokin muu tema, esimerkiksi muusikko, yhtye tai talous, joka oli tarpeellista luokitella erikseen kohdeilmioiden joukkoon. Ratkaisin asian niin, että luokittelin ensin erikseen kaikki tapahtumiin liittyvät jutut. Sen jälkeen poimin niistä tapahtumaa yleisesti käsittelevät kirjoitukset, joissa ei painotettu mitään muuta teemaa, ja luokittelin ne suomalaisena tapahtumana edellisten kolmentoista ilmiön joukkoon. Kaikista kirjoituksista, jotka liittyivät jollain tavalla johonkin tapahtumaan, tein oman laskelman, jonka tulokset esitän erillisessä kuviossa. 15. *Ulkomaalainen tapahtuma*, johon pätevät samat ehdot kuin suomalaisen tapahtumaan.

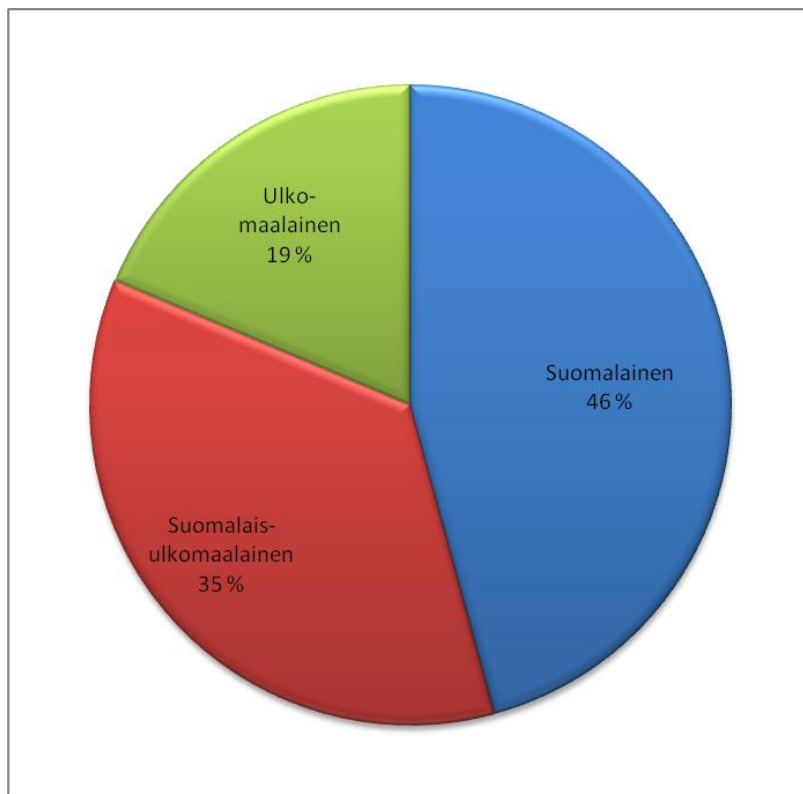
Kansanmusiikkikirjoitusten luokittelussa kansallisuuskategoria erottuu musiikkigenrestä ja kohdeilmiöstä. Kustakin kirjoituksesta luokittelin vain yhden kansallisuuden, mutta musiikkigenren ja kohdeilmiöiden alakategorioihin voi samasta artikkelista tulla useampi merkintä, koska yksittäisestä kirjoituksesta saattoi nousta esiin useampi, yhtä vahva teema. Esimerkiksi saamelaisen Wimme Saaren musiikki lukeutuu sekä etniseen että fuusiomusiikkiin, koska hänen musiikissaan saamelaisiin joikuihin yhdistyy muun muassa konemusiikki. Vuoden 2007 ensimmäinen kirjoitus käsitteli suomalais-ruotsalaista Gjallarhorn-yhtyettä, jonka Rimfaxe-levy oli valittu mukaan BBC Music Magazinen kuukauden valinnat -levyihin. Tällöin kohdeilmiöiksi luokiteltiin yhtye, levy ja ulkomaalainen tunnustus.

Ennen analyysin tekemistä ajatukseni oli nostaa kustakin kirjoituksesta esille vain yksi musiikkigenre tai kohdeilmiö. Mutta analysoituani kirjoitukset useaan kertaan tulin siihen tulokseen, että esimerkiksi edellä mainituissa tapauksissa en pysty nostamaan mitään määrittelemistäni teemoista toisten edelle. Myös toimittajien haastattelut vahvistivat näkemystäni, että yhdestä jutusta voi löytyä useita tärkeitä teemoja, jotka vaikuttavat siihen, että juttu julkaistaan. Lisäksi pohdin asiaa toisinpäin: millaisella analyysillä löydän vastauksia tutkimuskysymyksiini, millaiset kansanmusiikkikirjoitukset pääsevät esimerkkilehdissä läpi ja millainen on kiinnostava aihe tai henkilö. Tulin siihen tulokseen, että jos yhdessä kirjoituksessa on useampi tärkeä, esille nostamisen arvoinen teema, se kannattaa laittaa näkyville prosentuaalisissa tuloksissa.

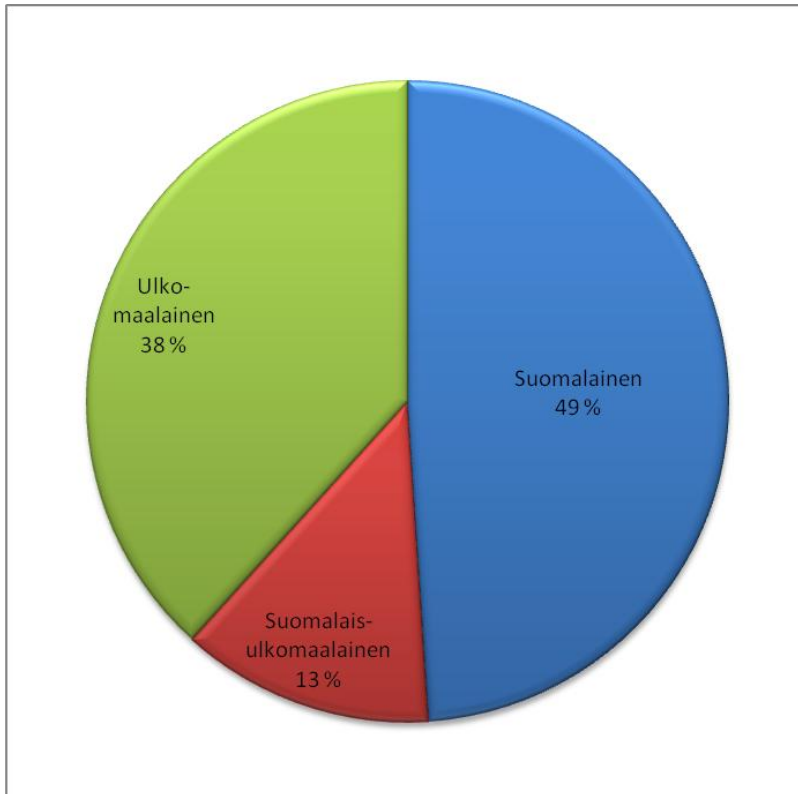
4.2.2 Ajankohtaisuus ja kansallisuus

Sanomalehden sisältöön kuuluu lähtökohtaisesti tietty perus- tai minimiajankohtaisuus (Pietilä 2008, 40). Se oli havaittavissa myös kansanmusiikkikirjoituksissa: sekä Helsingin Sanomissa että Keskipohjanmaassa suurin osa kirjoituksista oli ajankohtaisia. Vuosittain ajankohtaisten juttujen määrä säilyi prosentuaalisesti suurin piirtein samana, mutta Helsingin Sanomissa ajankohtaisia kirjoituksia oli hieman vähemmän kuin Keskipohjanmaassa (HS 2007: 86 %, HS 2009: 83 %; KP 2007: 90 %, KP 2009: 91 %). Ajankohtaisuutta ja aiheita analysoidessani kirjasin ylös kirjoituksen yhtenä kappaleena siinäkin tapauksessa, että siihen liittyi yksi tai useampia taustaselvityksiä ja/tai vinkkejä.

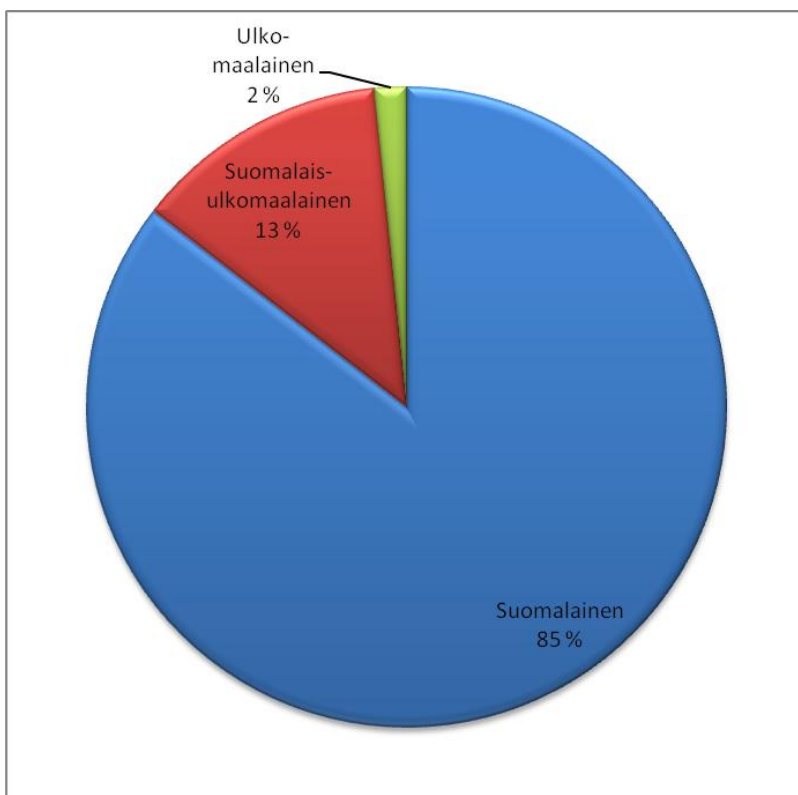
Sekä Helsingin Sanomissa että Keskipohjanmaassa julkaistiin eniten suomalaisia aiheita, mutta Keskipohjanmaassa niiden osuus oli huomattavasti suurempi kuin Helsingin Sanomissa (HS 2007: 46 %, HS 2009: 49 %; KP 2007: 85 %, KP 2009: 72 %). Helsingin Sanomissa oli puolestaan huomattavasti enemmän ulkomaalaista kansanmusiikkia käsitteleviä kirjoituksia kuin Keskipohjanmaassa (HS 2007: 19 %, HS 2009: 38 %; KP 2007: 2 %, KP 2009: 7 %). Yhtenäisin prosenttijakauma molemmissa lehdissä oli suomalais-ulkomaalaisen musiikin kohdalla, mutta sen osuus kaikkien kirjoitusten kohteiden kansallisuuksista vaihteli vuosittain. Suomalais-ulkomaalainen musiikki oli kaikista kirjoituksista vuonna 2007 Helsingin Sanomissa toisella sijalla ja vuonna 2009 kolmannella sijalla (HS 2007: 35 %, HS 2009: 13 %). Keskipohjanmaassa suomalais-ulkomaalaista musiikkia oli molempina vuosina toiseksi eniten kaikista kirjoituksista (KP 2007: 13 %, KP 2009: 21 %). Kansanmusiikkikirjoitusten kohteen kansallisuuden prosentuaalinen jakauma on nähtävissä myös kuvioissa 9–12.

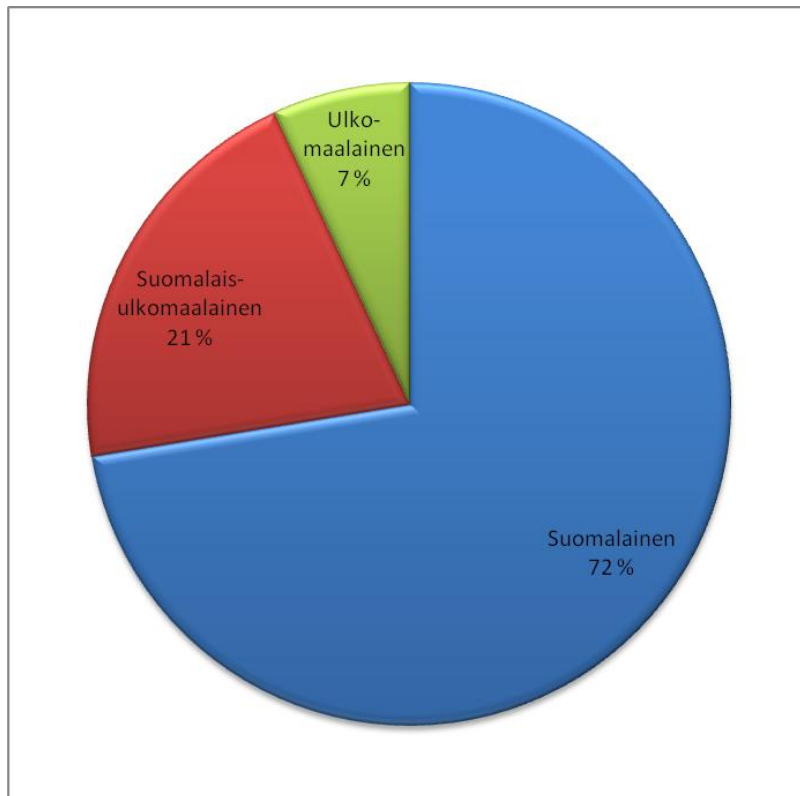
KUVIO 9. Kansanmusiikkikirjoitusten kohteen kansallisuus Helsingin Sanomissa 2007.

KUVIO 10. Kansanmusiikkikirjoitusten kohteen kansallisuus Helsingin Sanomissa 2009.

KUVIO 11. Kansanmusiikkikirjoitusten kohteen kansallisuus Keskipohjanmaassa 2007.

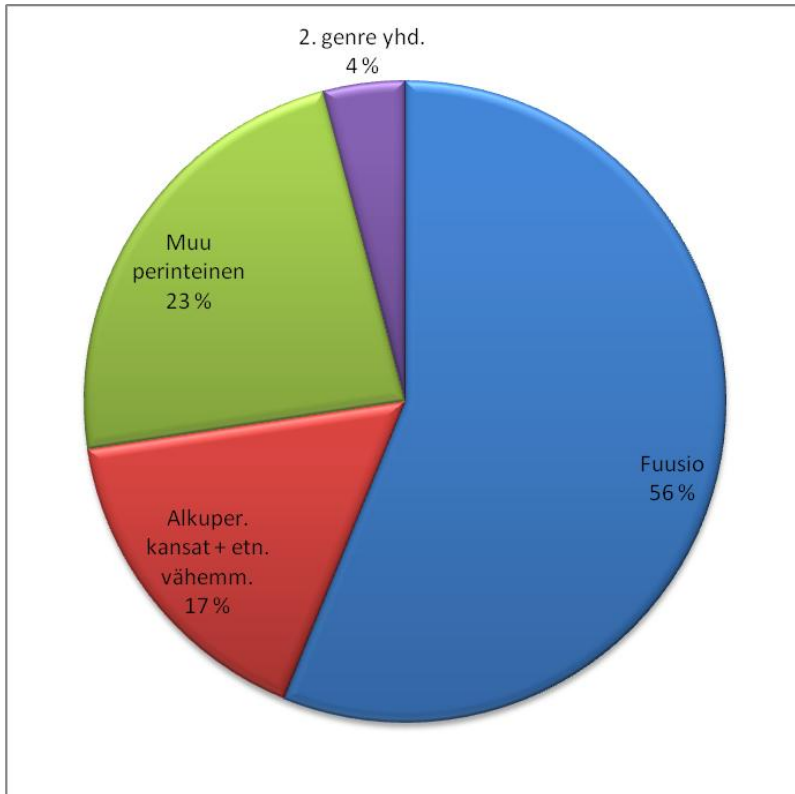

KUVIO 12. Kansanmusiikkikirjoitusten kohteen kansallisuus Keskipohjanmaassa 2009.

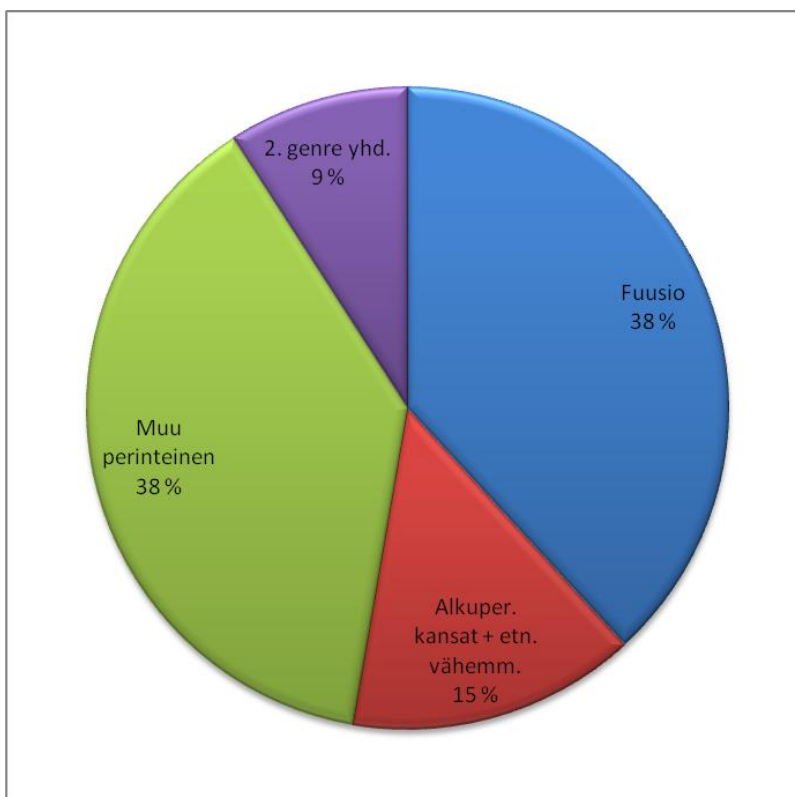
4.2.3 Musiikkigenret

Toisessa pääkategoriassa eli musiikkigenressä käsiteltiin molemmissa lehdissä eniten fuusiokansanmusiikkia (HS 2007: 56 %, HS 2009: 38 %; KP 2007: 51 %, KP 2009: 48 %). Toiseksi suosituin genre lehdissä oli muu perinteinen kansanmusiikki, jota tosin oli vuoden 2009 Helsingin Sanomien kirjoituksissa yhtä paljon kuin fuusiokansanmusiikkia (HS 2007: 23 %, HS 2009: 38 %; KP 2007: 38 %, KP 2009: 41 %).

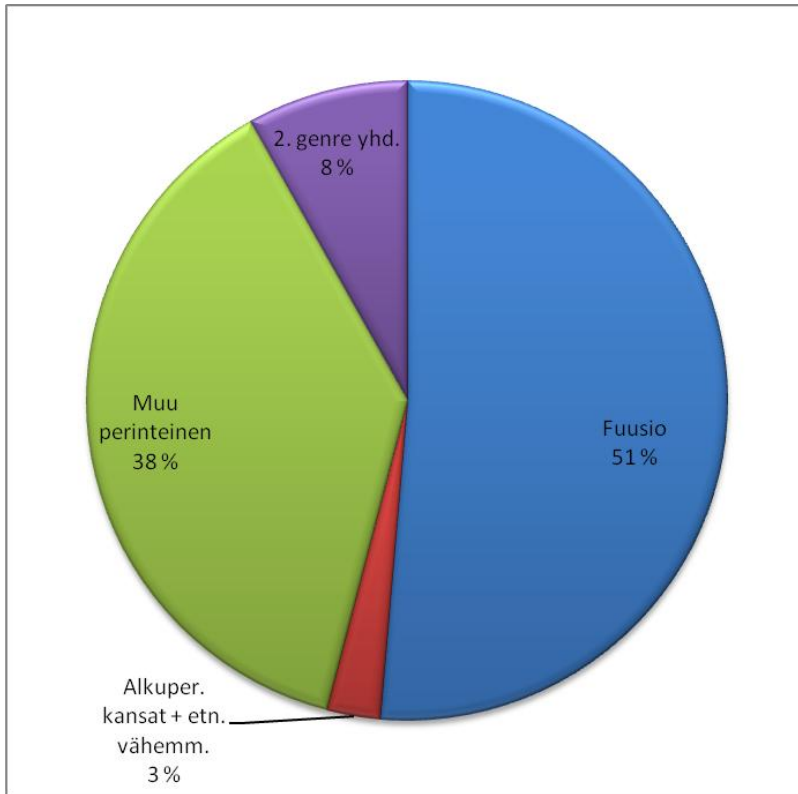
Kahden muun kategorian eli alkuperäiskansojen ja etnisten vähemmistöjen musiikin sekä kansanmusiikin, johon on yhdistetty jokin toinen genre, välillä oli hajontaa. Helsingin Sanomissa alkuperäiskansojen ja etnisten vähemmistöjen musiikista kirjoitettiin aika paljon, vuonna 2007 lähes yhtä paljon kuin muusta perinteisestä kansanmusiikista (HS 2007: 17 %, HS 2009: 15 %). Keskipohjanmaassa tähän kategoriaan kuuluvia kirjoituksia oli hyvin vähän (KP 2007: 3 %, KP 2009: 3 %). Kansanmusiikkia, johon on yhdistetty jokin toinen musiikkigenre, käsiteltiin molemmissa lehdissä prosentuaalisesti suunnilleen saman verran (HS 2007: 4 %, HS: 2009: 9 %; KP 2007: 8 %, KP 2009: 8 %). Musiikkigenrejen prosentuaalinen jakautuminen on havainnollistettu kuvioissa 13–16.

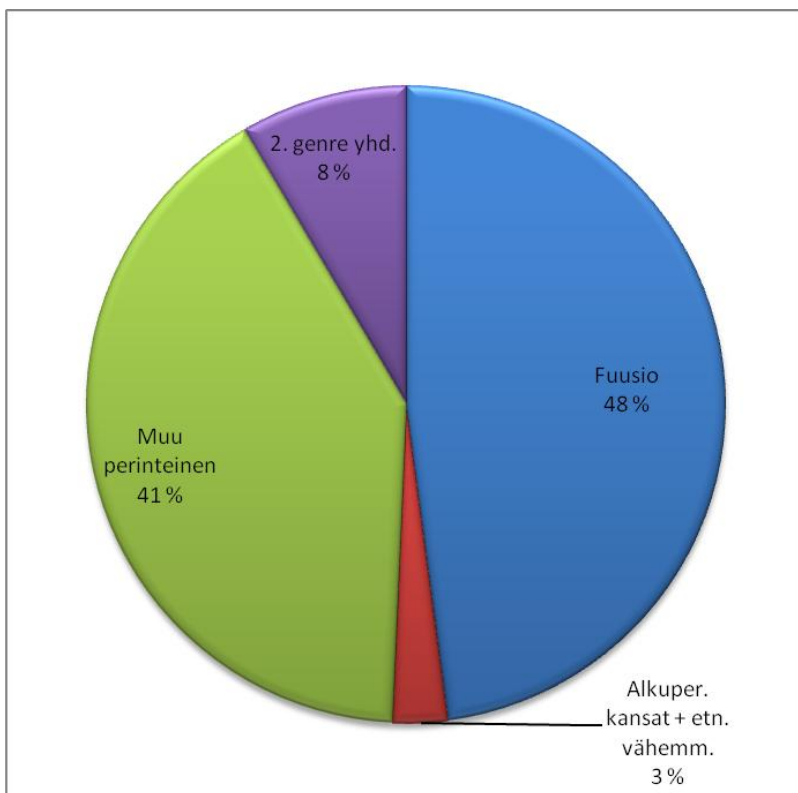
KUVIO 13. Musiikkigenret Helsingin Sanomien kansanmusiikkikirjoituksissa 2007.

KUVIO 14. Musiikkigenret Helsingin Sanomien kansanmusiikkikirjoituksissa 2009.

KUVIO 15. Musiikkigenret Keskipohjanmaan kansanmusiikkikirjoituksissa 2007.

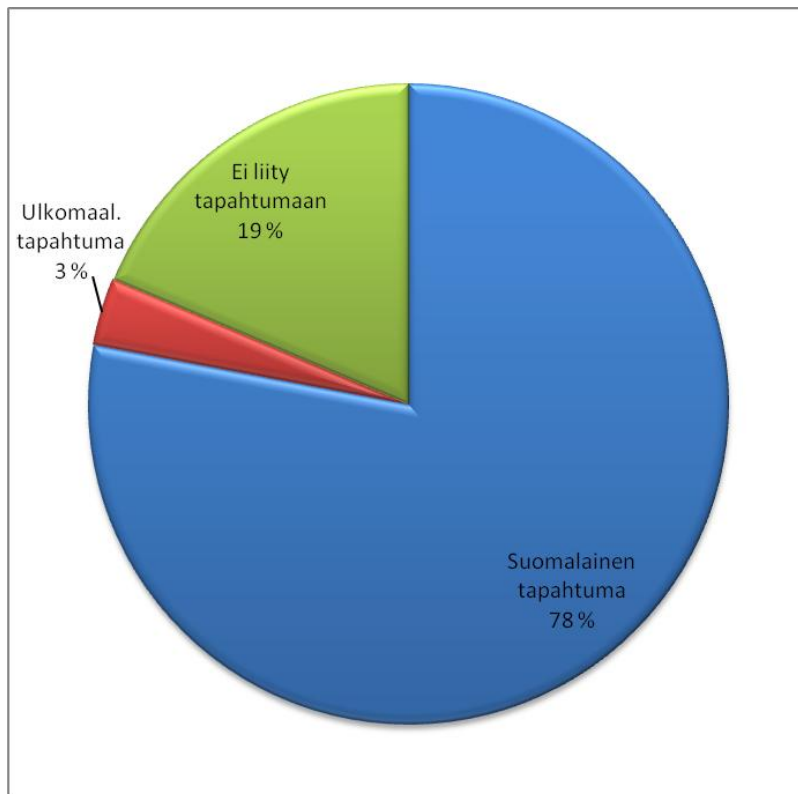
KUVIO 16. Musiikkigenret Keskipohjanmaan kansanmusiikkikirjoituksissa 2009.

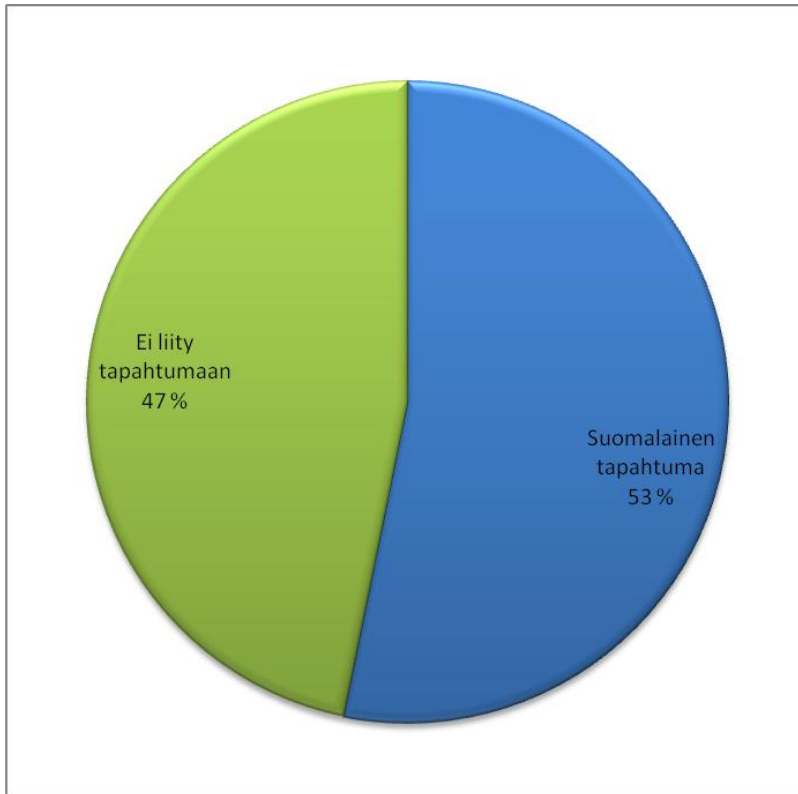
4.2.4 Kohdeilmiöt

Kun tein kolmannen pääkategorian eli kohdeilmiön analyysia, päädyin erottamaan kohdeilmiöistä suomalaiset ja ulkomaalaiset tapahtumat omaksi joukokseen. Tein tämän ratkaisun, koska suurin osa molempien lehtien kirjoituksista käsitteli suomalaista tapahtumaa, esimerkiksi festivaaleja, konsertteja ja kilpailuja. Osassa niistä pelkätään lueteltiin yhtyeiden nimet ja luonnehdittiin tapahtumaa parilla sanalla. Tässä tapauksessa merkitsin ne vain tapahtuma-kategoriaan. Osassa tapahtumista nostettiin esille esimerkiksi muusikko tai yhtye, jolloin merkitsin ne kuuluvaksi sekä tapahtuma- että muusikko-/yhtyekategoriaan.

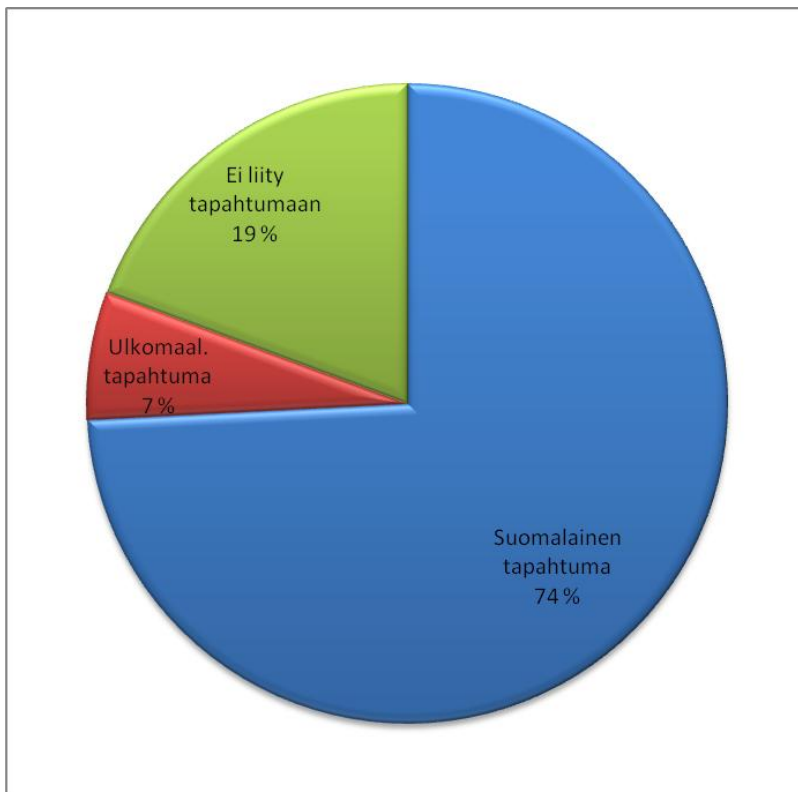
Suurin osa molempien lehtien kirjoituksista käsitteli suomalaista tapahtumaa. Niitä tuotiin esille sekä Helsingin Sanomissa että Keskipohjanmaassa noin 75 prosentissa kansanmusiikkikirjoituksista, joskin Helsingin Sanomissa niiden osuus vuonna 2009 oli vain 53 prosenttia. Molemmissa lehdissä kirjoitettiin vuonna 2007 myös vähän ulkomaalaisista tapahtumista, mutta vuonna 2009 niitä ei käsitelty kummassakaan lehdessä. Tarkemmat prosentuaaliset jakaumat selviävät kuvioista 17–20.

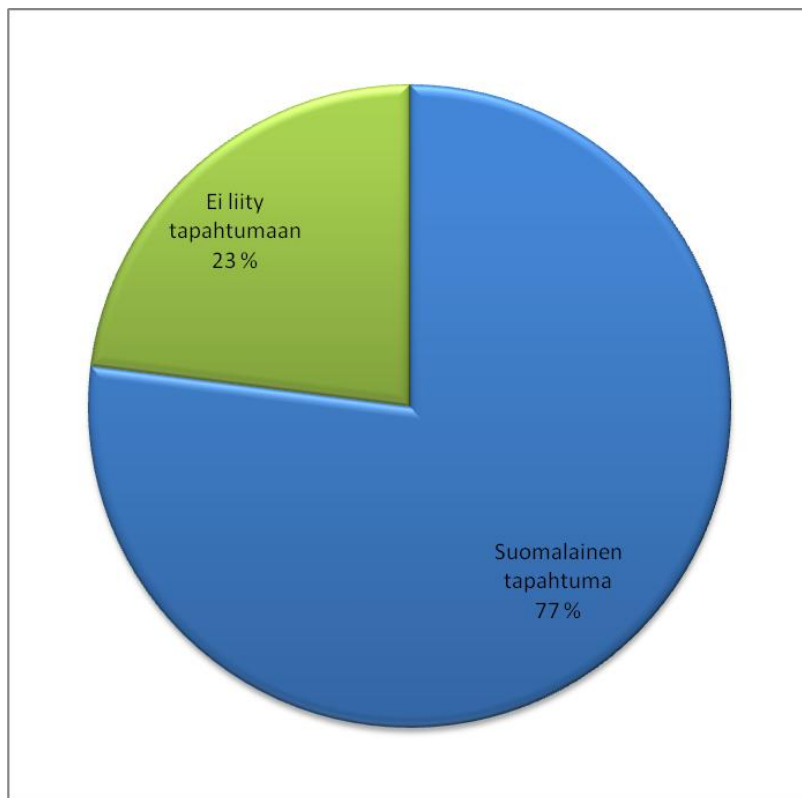
KUVIO 17. Kansanmusiikkikirjoitusten liittyminen tapahtumiin Helsingin Sanomissa 2007.

KUVIO 18. Kansanmusiikkikirjoitusten liittyminen tapahtumiin Helsingin Sanomissa 2009.

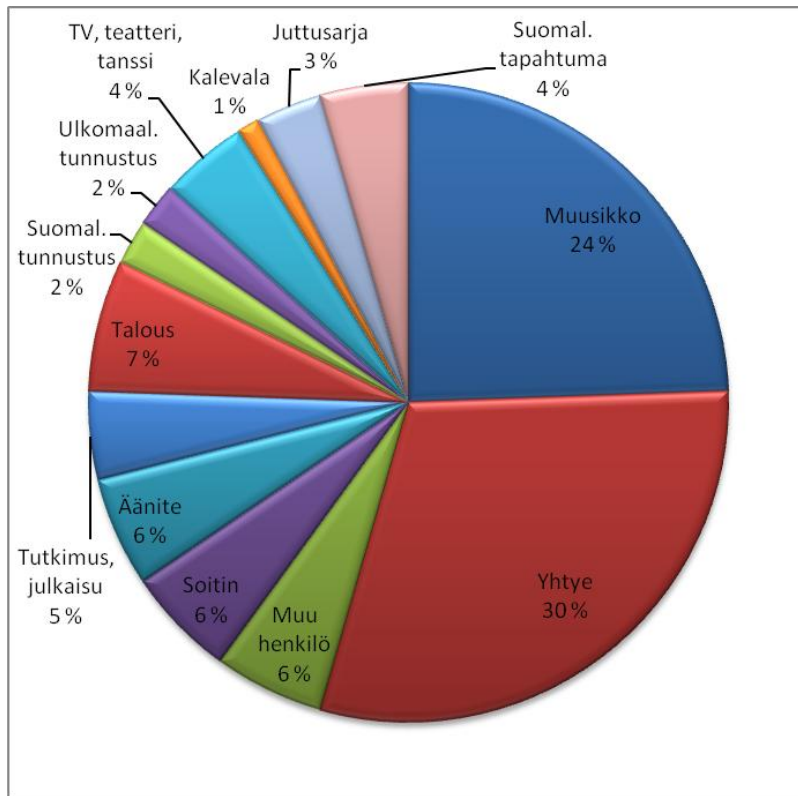
KUVIO 19. Kansanmusiikkikirjoitusten liittyminen tapahtumiin Keskipohjanmaassa 2007.

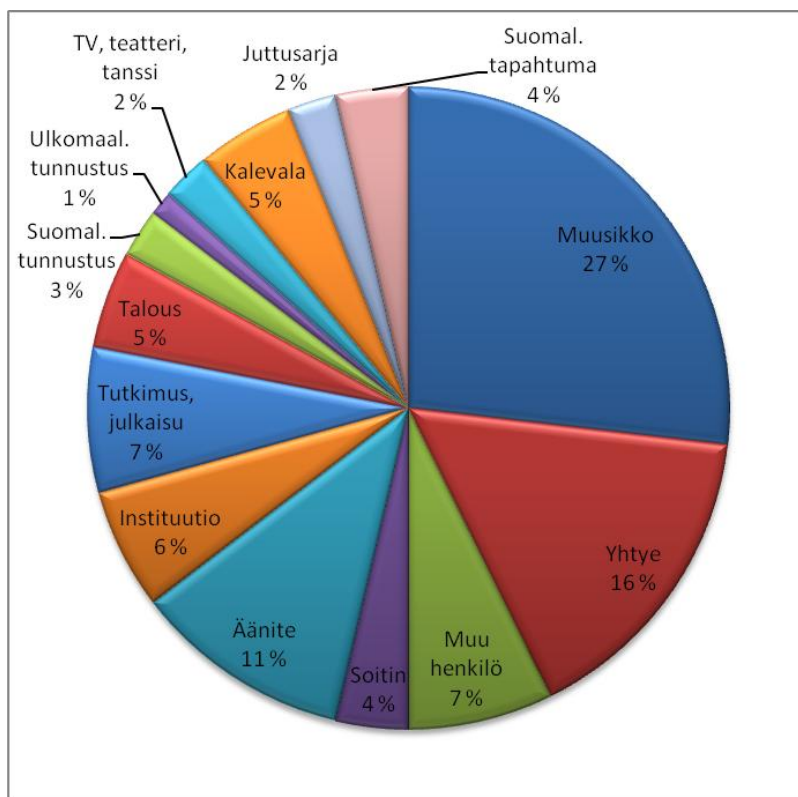
KUVIO 20. Kansanmusiikkikirjoitusten liittyminen tapahtumiin Keskipohjanmaassa 2009.

Kohdeilmiöiden yksityiskohtaisemmasta analyysistä selvisi, että Helsingin Sanomien kansanmusiikkikirjoituksissa käsiteltiin selvästi eniten yhtyeitä ja muusikkoja, mutta niiden prosentuaalinen osuus vaihteli eri vuosina. Vuonna 2007 kirjoitettiin Helsingin Sanomissa eniten yhtyeistä (30 %) ja toiseksi eniten muusikoista (24 %). Muita ilmiöitä tuotiin esille selvästi vähemmän: kutakin oli kirjoituksissa alle kymmenen prosenttia. Kolmannella sijalla oli talous (7 %) ja neljäntenä äänite, soitin ja muu henkilö (kutakin 6 %). Neljä vähiten suosittua kohdeilmiötä vuonna 2007 olivat juttusarja (3 %), suomalainen ja ulkomaalainen tunnustus (molempia 2 %) ja Kalevala (1 %).

Vuonna 2009 ilmiöiden keskinäinen jakautuminen oli tasaisempaa kuin vuonna 2007, mutta selvästi suosituin aihe oli muusikko (27 %). Toiseksi eniten kirjoitettiin yhtyeistä (16 %) ja kolmanneksi eniten äänitteistä (11 %). Muita ilmiöitä käsiteltiin alle kymmenessä prosentissa kirjoituksia, esimerkiksi neljännellä sijalla olivat tutkimukset ja muut kirjalliset julkaisut sekä muut henkilöt (molempia 7 %). Vähiten suosittuja aiheita olivat suomalainen tunnustus (3 %), televisio, teatteri ja tanssi sekä juttusarja (molempia 2 %) ja ulkomaalainen tunnustus (1 %). Kaikkien kohdeilmiöiden prosentuaalinen jakautuminen selviää kuvioista 21 ja 22.

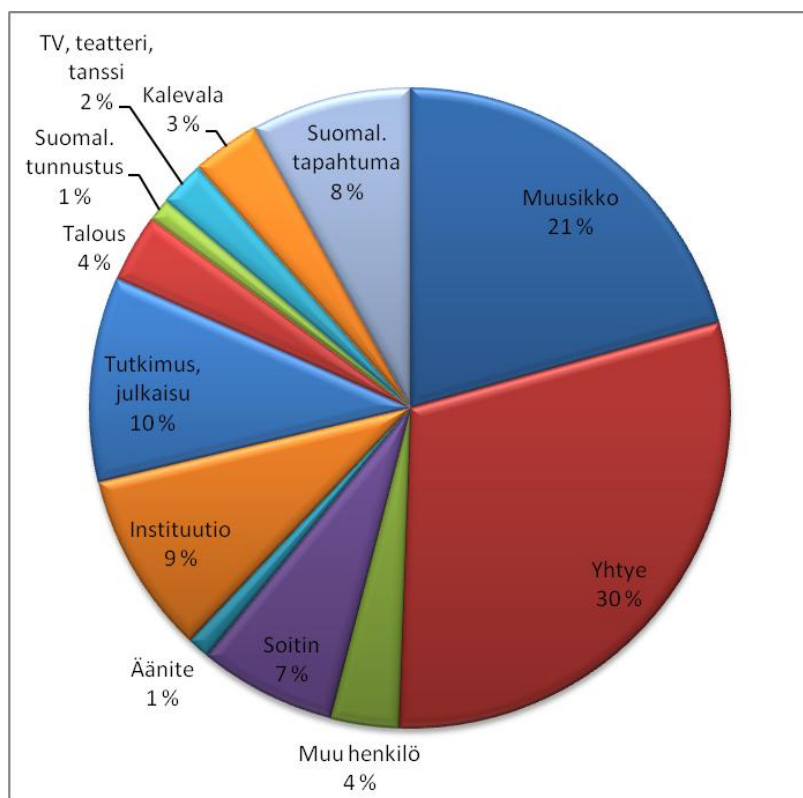
KUVIO 21. Kansanmusiikkikirjoitusten kohdeilmiot Helsingin Sanomissa 2007.

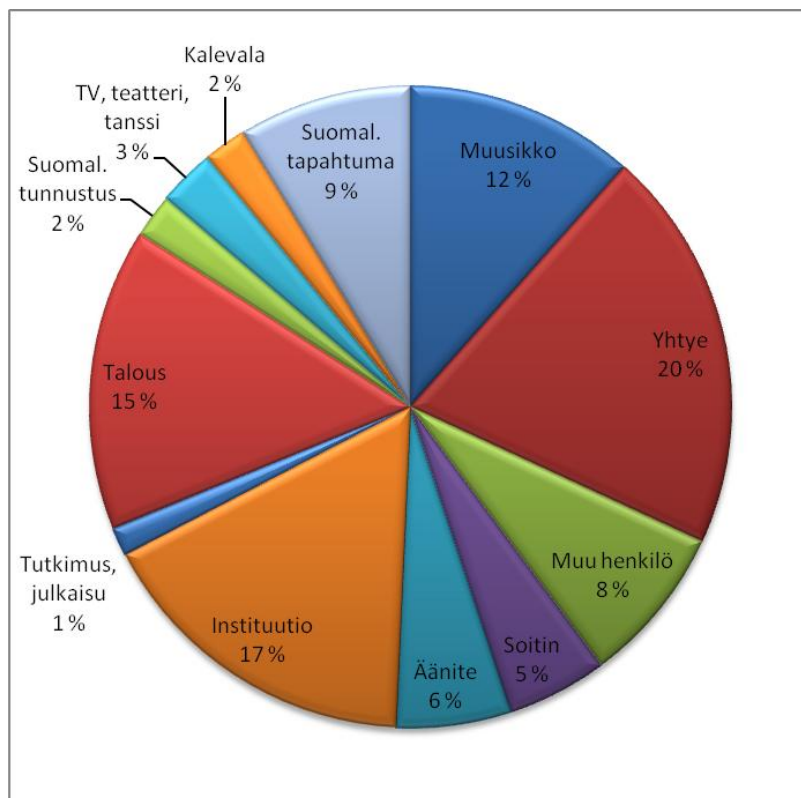
KUVIO 22. Kansanmusiikkikirjoitusten kohdeilmiot Helsingin Sanomissa 2009.

Keskipohjanmaassa kirjoitettiin vuonna 2007 selvästi eniten yhtyeistä (30 %) ja muusikoista (21 %). Muita aiheita oli kymmenen prosenttia tai vähemmän. Kolmanneksi suosituin aihe oli tutkimus tai muu kirjallinen julkaisu (10 %) ja neljännellä sijalla oli instituutio (9 %). Vähiten vuonna 2007 käsiteltiin Kalevalaa (3 %), televisiota, teatteria ja tanssia (2 %), suomalaista tunnustusta ja äänitettä (molempia 1 %).

Vuoden 2009 kansanmusiikkikirjoituksissa suosituimpien aiheiden prosentuaaliset osuudet jakautuivat tasaisemmin. Eniten käsiteltiin yhtyeitä (20 %), toiseksi eniten instituutioita (17 %), kolmanneksi eniten taloutta (15 %) ja neljänneksi eniten muusikoita (12 %). Muita ilmiöitä oli alle kymmenen prosenttia kaikista kansanmusiikkikirjoituksista. Neljä vähiten suosittua aihetta vuonna 2009 olivat televisio, teatteri ja tanssi (3 %), suomalainen tunnustus ja Kalevala (molempia 2 %) ja tutkimus tai muu kirjallinen julkaisu (1 %). Kohdeilmiöiden prosentuaalinen jakautuminen Keskipohjanmaassa näkyy kuvioista 23 ja 24.

KUVIO 23. Kansanmusiikkikirjoitusten kohdeilmiöt Keskipohjanmaassa 2007.

KUVIO 24. Kansanmusiikkikirjoitusten kohdeilmiot Keskipohjanmaassa 2009.

4.3 Juttujen julkaisukriteerit toimittajien haastattelujen mukaan

Pirkko Kotirinnalla (Helsingin Sanomat / HS) ja Tiina Ruotsalalla (Keskipohjanmaa / KP) on sekä vahva kansanmusiikkitausta että pitkä toimittajankokemus, joten sain heidän haastatteluistaan hyvää tutkimusmateriaalia. Kotirinta tutustui kansanmusiikkiin lapsena kotikunnassaan Jalasjärvellä: hänen vaarinsa soitti kaksirivistä haitaria, jota Kotirinta itsekin opettelee soittamaan, ja suvussa on myös muita pelimanneja. Kotirinta aloitti opinnot Tampereen yliopistossa vuonna 1980 pääaineenaan kansanperinne, erityisesti kansanmusiikki (nyk. etnomusikologia). Sivuaineena hän opiskeli tiedotusoppia ja valmistui yliopistosta vuonna 1986.

Kotirinnan kiinnostus kansanmusiikkiin säilyi ja laajeni myöhemmin maailmanmusiikkiin ja 1970-luvun laululiikkeeseen. Opiskeluaikana hän työskenteli kesätoimittajana ja avustajana Vaasa-lehdessä (nyk. Pohjalainen), Helsingin Sanomissa ja Etelä-Pohjanmaassa, jossa oli myös toimitusharjoittelijana. Varsinaisesti hän oli uutistoittoimittaja, mutta teki satunnaisesti juttuja myös kansanmusiikista. Vuonna 1984 Kotirinta aloitti vakituisena kulttuuritoimittajana Helsingin Sanomissa, ja siinä työssä hän jatkaa edelleen.

Lohtajalla syntynyt Tiina Ruotsala tutustui kansanmusiikkiin lapsena alkaneen kansantanssiharrastuksen kautta. Hän osallistui Kaustisen kansanmusiikkifestivaaleille (nyk. Kaustinen Folk Music Festival) 1970-luvulla, jolloin Konsta Jylhä oli hyvin suosittu. Siitä lähtien Ruotsala on käynyt Kaustisen festivaaleilla joka vuosi ja usein myös kirjoittanut lehtiin tapahtumasta.

Toimittajan uran Ruotsala aloitti opiskelemalla tiedotusoppia Alkio-opistossa, Korpi-
lahdella. Sen jälkeen hän työskenteli äitiyslomittajana ja kesätoimittajana Keskipohjanmaassa, Ilkassa ja Vanajaveden Seudussa, jossa oli myöhemmin myös päätoimittajana. Vuonna 1983 Ruotsala aloitti toimittajatutkinnon opiskelun Tampereen yliopistossa, josta valmistui vuonna 1988. Keskipohjanmaahan Ruotsala tuli vakituiseksi uutistoimittajaksi vuonna 1986, ja hän kirjoitti myös kansantanssista ja -musiikista. Vuonna 1996 lehdessä vapautui kulttuuritoimittajan paikka, jota tarjottiin Ruotsalalle. Kulttuuritoimituksen esimiehen tehtäviä hän alkoi hoitaa puolipäiväisesti vuonna 2003 ja kokopäiväisesti vuonna 2006.

4.3.1 Aiheiden valintakriteerit

Pirkko Kotirinta (sitaattien yhteydessä PK) ja Tiina Ruotsala (sitaattien yhteydessä TR) kertovat, että heillä on suhteellisen vapaat kädet valita kirjoitustensa aiheet ja että kansanmusiikki on tasavertainen muiden aiheiden kanssa. Toimittajien omat aiheehdotukset ovat äärimmäisen tärkeitä, ja usein jutut kirjoitetaan niiden pohjalta. Esimiehet eivät vaikuta kovinkaan paljon aiheiden valintaan, mutta koska Keskipohjanmaa-lehden levikkialueella kansanmusiikin asema on vahva, ja myös päätoimittaja on kiinnostunut kansanmusiikista, hän saattaa joskus ehdottaa jotain aihetta tai kehottaa toimittajia tuomaan tiettyä kansanmusiikkiaihetta esille.

Mitään juttutyypin- tai aihekiintiötä ei kummankaan lehden kulttuurisivuilla ole. Siinä Helsingin Sanomien toimituksessa, jossa Pirkko Kotirinta työskentelee, tietty formaatti on ainoastaan Radio & televisio- ja Nimiä tänään -sivuilla sekä lauantainumeron kulttuurisivujen kolmossivulla. Kulttuurisivuilla on tosin sen verran formalismia, että ne muodostuvat pääjutusta ja pienemmistä osioista, mutta tila niiden kesken ei jakaudu minkään kiintiöiden mukaan. Molemmissa lehdissä tehdään säännöllisesti lukijatutkimuksia, ja ne vaikuttavat lehden sisältöön. Esimerkiksi Ruotsala sanoo, että

lukijatutkimusten mukaan tietyt juttutyypit ovat kiinnostavampia kuin toiset, mikä pyritään ottamaan huomioon lehden teossa.

TR: ”Kyllähän lukijatutkimukset vaikuttavat, kun me pohditaan ja tehdään uudistuksia [Keskipohjanmaassa]. Nykyään on aina vaan enemmän interaktiivisuutta, on lukijoiden kuvat, ne ovat hirveän suosittuja, ja niitä hoidetaan huolella täälläkin. Ja henkilöjutut ovat myös hirveän kiinnostavia.”

Pirkko Kotirinnan ja Tiina Ruotsalan mukaan aiheiden valintaan vaikuttaa eniten kulttuurin *ajankohtainen uutistilanne*. Lehden aamukokouksissa katsotaan, mitä sillä hetkellä kulttuurissa tapahtuu. Sen jälkeen päätetään, pitäydytäänkö viikkokokouksen suunnitelmassa vai onko tullut esille vielä ajankohtaisempia aiheita, jotka menevät ennalta suunniteltujen edelle. Samalla suunnitellaan, minkä verran tilaa lehdestä on käytettävissä kullekin aiheelle. Luonnollisesti toimituksen esimiehellä ja päätoimittajalla on myös oma näkemyksensä siitä, mitä sivuille laitetaan. Mutta heidän tehtävänsä on enemmän suurien linjojen luominen kuin yksittäisten juttuaiheiden antaminen. Toinen tärkeä kriteeri sille, millainen aihe pääsee julkisuuteen, on *kiinnostavuus*.

PK: ”Julkaisukynnys sinänsä on helposti ylitettävissä, jos aihe on kiinnostava ja juttu tehdään hyvin. Mielestäni lukijat voivat kiinnostua mistä tahansa, mikä on hyvin tarjoiltu. Minulle ei tule mieleen pitkältä ajalta oikeastaan mitään semmoista aihetta, jonka olisin palavasti halunnut tehdä ja jolle olisi sanottu ei.”

Juttujen julkaisukriteereihin vaikuttaa siis enemmänkin *näkökulma* ja *käsittelytapa* kuin se, mitä ilmiötä se käsittelee.

Sekä Pirkko Kotirinta että Tiina Ruotsala kirjoittavat mielellään kansanmusiikista, mutta Helsingin Sanomien ja Keskipohjanmaan lukijakunta on erilainen, mikä vaikuttaa aiheiden valintaan. Juttujen täytyy kiinnostaa lukijoita, ja asiaa seurataan molemmissa lehdissä aktiivisesti lukijatutkimusten kautta. Keskipohjanmaalla, esimerkiksi Kaustisella ja Haapavedellä, kansanmusiikin harrastaminen on ollut ja on edelleen vahvaa, ja lisäksi Kokkolassa annetaan monentasoista kansanmusiikin koulutusta. Ruotsalan mukaan suomalaisilla tuntuu olevan edelleen jonkinlainen side kansanmusiikkiin.

TR: ”Vähän aikaa sitten konservatorion kansanmusiikkiopiskelijat olivat soittamassa kävelykadulla. Tein siinä gallupin ja jututin satunnaisesti ihmisiä, ja oli uskomatonta, että kaikilla oli

jonkinlainen linkki kansanmusiikkiin. Kyllä minä silloin väitän, että kyllä ne pystyvät ottamaan sitä vastaankin.”

Pirkko Kotirinta puolestaan ei ole niinkään varma, että kansanmusiikki kiinnostaa suurta yleisöä:

PK: ”Minusta tuntuu, että pientä, pientä harrastajien porukkaa lukuun ottamatta omaa perintöä tunnetaan tosi huonosti. Tietysti kansanmusiikin harrastus on kauheasti kasvanut, siellä on potentiaalia, on lauluharrastusta ja kursseja. Ja tietyt muusikot ovat saavuttaneet sellaisen aseman, että he ovat esillä. He ovat tuoneet tälle asialle julkisuutta.”

Kotirinta on sitä mieltä, että vaikka kansanmusiikista on kirjoitettu ja kirjoitetaan Helsingin Sanomissa, uusi kansanmusiikki on jäänyt suurelle yleisölle etäiseksi. Tähän vaikuttaa osittain se, ettei mikään sanamaalailu pysty kertomaan lukijoille, miltä musiikki kuulostaa, joten se ei välttämättä edistä kansanmusiikin tunnettavuutta millään tavoin. Poikkeuksena hän mainitsee kansanmusiikkiin pohjautuvaa rockia soittavan Lauri Tähkä & Elonkerjuu -yhtyeen, joka on todella suosittu Suomessa. Yhtyeen levy Tänään ei huomista murehdita oli vuoden 2009 myydyin kotimainen levy (Tähkä 2009). Lisäksi yhtye voitti samana vuonna vuoden kotimainen artisti -palkinnon Emma-gaalassa, joka on Suomen ääni- ja kuvatalennetuottajien järjestämä tapahtuma, jossa palkitaan suomalaisen musiikkialan henkilöitä. Se oli yhtyeen neljäs peräkkäinen Emma-palkinto samassa sarjassa, mihin saavutukseen ei ole yltänyt kukaan muu artisti aikaisemmin. (Emma 2010.) Joten ainakin tietynlaisessa paketissa tarjoiltu kansanmusiikki kiinnostaa suomalaisia.

PK: ”Lauri Tähkän suosioista voi tietysti miettiä, että mitä siinä kiteytyy. Se on niin kuin rockia, mutta siellä on kansanmusiikkitausta. Se on sellainen luonteva tie, miten tämä musiikki on kehittynyt.”

Tilasta lehdessä ja toimittajan ajasta taistelevat myös monet muut aiheet ja kulttuurin alueet. Kulttuuria pyritään pitämään esillä laajasti, jotta lehdessä olisi luettavaa kaikille. Kaikki aiheet eivät siis pääse julkisuuteen, vaikka ne olisivatkin kiinnostavia. Joku työlistalla oleva aihe voidaan siirtää sivuun myös sen takia, ettei se ole enää ajankohtainen sitten, kun sille olisi aikaa ja tilaa.

PK: ”Työaika asettaa omat rajoituksensa. Työhöni kuuluu lehteen ja verkkoon kirjoittamisen ohella uutistyötä sekä sivujen koostamista ja taittamista. Meillä on viime aikoina korostunut aika paljon verkkoon tekeminen ja toimituksessa mietitään paljon verkkostrategioita.”

Ajan ja palstatilan rajallisuus ovat siis myös merkittäviä tekijöitä siinä, miten paljon toimittajat pystyvät kirjoittamaan itseään kiinnostavista aiheista. Etenkin Helsingin Sanomissa toimittajien työnkuva on niin laaja, että yksittäiset aihealueet jäävät usein käsittelemättä, vaikka ne olisivat hyvin kiinnostavia. Kulttuuria seurataan Helsingin Sanomissa hyvin laaja-alaisesti, seurattavien kulttuurialueiden määrä on lisääntynyt kaiken aikaa, ja eri aiheet tietyllä tavalla kilpailevat toistensa kanssa.

4.3.2 Erot valtakunnallisen ja maakuntalehden välillä

Etenkin Keskipohjanmaassa tärkeä juttujen julkaisukriteeri on *paikallisuus*.

TR: ”Tietysti me lähdetään siitä, että meidän oman toimittajan juttu olisi pääjuttu, jolloin se on yleensä tästä meidän alueen kulttuurista, joko meiltä maailmalle ponnistaneita tai täällä vaikuttavia.”

Paikallisuus näkyy myös Helsingin Sanomissa. Vaikka se on valtakunnallinen lehti, suurin osa tilaajista asuu pääkaupunkiseudulla, jonne lehden kulttuurijututkin painotuvat. Kesällä, kun Suomessa järjestetään paljon festivaaleja, kiinnitetään enemmän huomiota myös muun Suomen tapahtumiin. Erona lehdissä on se, että Tiina Ruotsala haluaa kirjoittaa sekä ammattilaisesta että harrastajista, kun taas Helsingin Sanomien profiiliin ei kuulu kirjoittaa kovinkaan paljon harrastajista.

Molemmissa lehdissä on *vakioaiheita*, jotka pääsevät yleensä aina julkisuuteen, mutta ne eroavat jonkin verran lehtien välillä. Helsingin Sanomat pyrkii uutisoimaan merkittävimmät konsertit ja festivaalit sekä harvoin Suomessa esiintyvät, laadukkaat taiteilijat. Kotirinnan mielestä monet Savoy-teatterin ja Helsingin Juhlaviikkojen kansanmusiikkiin liittyvät konsertit ovat niin kiinnostavia, että ne pyritään uutisoimaan etukäteen jollain tavalla. Merkittäviksi asioiksi nousevat *tapahtuman yleinen näkyvyys* sekä *esiintyjien uutuusarvo* ja se, että heidät on *huomioitu* myös *ulkomaalaisessa mediassa*.

PK: ”Eniten ulkomaalaisia maailmanmusiikkiartisteja tulee käsiteltyä Helsingin Juhlaviikkojen yhteydessä [elo–syyskuussa] johtuen siitä, että Huvilateltaan on niin aktiivisesti tuotu tämän genren musiikkia. Juhlaviikkoja meidän lehti on perinteisesti nostanut näyttävästi esiin, koska se on huomattava, huomattavan pitkä ja poikkeuksellisen paljon laadukkaita taiteilijoita eri puolilta tuova pääkaupunkiseudun kulttuuritapahtuma. Näissä [jutuissa] on usein takana myös ajankohtaisuusaspekti.”

Suomalaisia artisteja Kotirinta käsittelee mielellään isoissa ilmiöjutuissa, koska hän kokee, että yksittäiset konsertit eivät kosketa suurta lukijakuntaa. Lisäksi laajempien kirjoitusten tekeminen on palkitsevampaa hänelle itselleen, koska hän voi hahmottaa niissä jotain laajempaa ilmiötä, koota asioita yhteen ja ikään kuin sulatella asioita lukijoiden puolesta.

Keskipohjanmaa julkaisee tapahtumien lisäksi mielellään *uutisia* ja muita kirjoituksia *ansioituneimmista yhtyeistä ja artisteista*, jotka ovat kotoisin *Keskipohjanmaalta* tai linkittyvät tiukasti sinne, jos niistä tiedotetaan ajoissa. Tällaisia ovat muun muassa JPP-yhtye, Mauno Järvelä, Arto Järvelä, Ville Kangas ja Kimmo Pohjonen. Tosin paikallisten kuuluisuuksien liiallista huomiointia kritisoidaankin.

TR: ”Tietysti tulee semmoista kateutta jotain kohtaan, että tuosta kirjoitetaan liika, otetaan esimerkiksi Mauno Järvelä. Mutta minun mielestäni Järvelä on tehnyt niin mielettömän työn, että kyllä se vaan on ne kaikki juttunsa ansainnut. Se on kehittänyt näppäri-pedagogian ja on kansainvälisesti tunnettu. Nytkin tein siitä jutun, kun se lähti Afrikkaan esiintymään.”

4.3.3 Juttuaiheen alkuperä

Molempien toimittajien mielestä *toimiva tiedotus* on erittäin tärkeää juttujen julkaisun kannalta. Joskus tiedotteeseen sisältyy uutinen, joka kannattaa tuoda esille lehdessä. Hyvä tiedote on selkeästi laadittu ja tiivis. Pääasia tulee ilmi jo otsikossa, jatkossa kerrotaan ytimekkäästi tapahtuman pääasiat eli mitä, missä, milloin ja miksi tapahtuu. Lopussa on selkeästi yhteystiedot. Jos kyseessä on esimerkiksi uusi levy tai kirja, julkaisu täytyy lähettää mukana, sillä toimittajan täytyy saada tutustua musiikkiin tai kirjaan itse. Kun tiedotetaan tapahtumasta, johon yleisö voi osallistua, siitä on tärkeää tiedottaa hyvissä ajoin, että juttu saadaan lehteen ennen tapahtumaa.

TR: ”Nykyään on kaiken a ja o lähettää se tiedote, ja se koskee kaikkia ihan seurakunnasta lähtien. Materiaalia on tarjolla niin valtavasti. Jos tiedotteessa tai levyssä on joku sellainen juttu, josta näen journalistisesti, että se kiinnostaa lukijoita, niin teen siitä jutun.”

Tiedotteessa kannattaa tuoda selvästi ja mielenkiintoisesti esille, miksi kyseisen artistin konsertista, levyistä tai muusta vastaavasta kannattaa kirjoittaa juttu. Osalla artisteista on manageri tai ohjelmatoimisto, joka hoitaa tiedottamisen. Mutta niiden muusikoiden, jotka huolehtivat tiedottamisesta itse, kannattaa olla henkilökohtaisesti yhteydessä toimittajaan sähköpostilla tai puhelimella. Ennen yhteydenottoa on hyvä miettiä, mikä on muusikon tai yhtyeen vahvin ja persoonallisin alue, jolla se erottuu muista artisteista. Lisäksi tiedottaminen on hyvä suunnata toimittajalle, joka tietää tai hyväksyy artistin ja/tai kansanmusiikin.

TR: ”Esimerkiksi Arto Järvelä on oikein hyvä esimerkki tiedottamisesta, sitä olen kannustanut monelle muullekin. Hän jaksaa kertoa, mitä hänen yhtyeilleen kuuluu. Jos joku yhtyeistä lähete vaikka Kanadaan keikalle, niin toki me se uutisoidaan.”

Ruotsala sanoo, että Keskipohjanmaa kirjoittaa mielellään lehden levikkialueelta kotoisin olevista muusikoista. Mutta muusikot olettavat usein, että kulttuuritoimitus pysyy seuraamaan heidän uraansa ja ottamaan heihin yhteyttä mielenkiintoisten asioiden tiimoilta. Se on kuitenkin mahdotonta, minkä vuoksi moni asia jää pimentoon. Tosin asenne tiedottamista kohtaan on muuttumassa, eli sitä tehdään nykyään rohkeammin kuin aikaisemmin.

Kansanmusiikkialalla tiedottaminen toimii vaihtelevasti myös isompien organisaatioiden taholta. Suurimmat tapahtumat, muun muassa Kaustinen Folk Music Festival, Helsingin Juhlaviikot ja Sibelius-Akatemian kansanmusiikin osasto, tiedottavat säännöllisesti toiminnastaan, mutta esimerkiksi pääkaupunkiseudun harrastajajärjestöiltä ei tietoa juurikaan tule.

Levy- ja konserttiarvostelut istuvat hyvin molempien lehtien linjaan. Tosin Helsingin Sanomissa rajallinen tila vaikuttaa arvostelujen määrään. Kotirinta haluaa tuoda esille myös iskelmämusiikkia, josta muut toimittajat eivät kirjoita. Ruotsalalla puolestaan on vara vielä lisätä arvostelujen määrää kulttuurisivuilla, kunhan hän löytää niille hyviä kirjoittajia.

Ennakkojuttuihin eli puffeihin, jotka tiedottavat tulevasta tilaisuudesta, Kotirinta ja Ruotsala suhtautuvat hieman eri tavalla. Niitä tulee paljon esimerkiksi levy-yhtiöiltä, joten luonnollisesti läheskään kaikki eivät pääse lehteen. Helsingin Sanomissa ennakkojutuille on oma paikka Minne mennä -sivulla (marraskuun 2009 lehti uudistuksen jälkeen Oma kaupunki -palsta), joten muita juttuja niistä ei yleensä kirjoiteta. Poikkeuksiakin Kotirinnan mukaan on: hänen mielestään puffin määritelmä on laaja, ja toisinaan myös yhden palstan uutisen voi määritellä puffiksi.

PK: ”Jos esimerkiksi Savoy-teatteriin tulee kiinnostava, ulkomaalainen esiintyjä, jota ei muulla tavalla saada nostettua esiin, niin välillä tehdään niitä yhden palstan uutisia. Plus verkkoon myös voidaan tehdä näitä tämän tapaisia [juttuja].”

Ruotsalan mielestä puffien julkaiseminen on lukijoiden palvelua, joten niitä laitetaan mielellään lehteen ennen konsertteja tai muita tapahtumia.

TR: ”Minä ajattelen, että se ei palvele lukijaa, että se lukee sunnuntaina, että ai, tällöinen oli eilen. Se oli lukijatutkimuksissakin todettu. Siinä mielessä en ole samaa mieltä siitä asenteesta puffiin, että se on myrkyä. Minun mielestäni se on lukijoiden palvelemista, että me kerrotaan niistä esiintyjistä ja haastatellaan niitä.”

4.3.4 Millaiset aiheet sytyttävät toimittajan

Kansanmusiikkikenttää tunteva toimittaja pystyy tekemään juttuja myös oman taustatietonsa ja kiinnostuksensa perusteella. Silloin sytyttävänä tekijänä on yleensä *ajankohtaisuus*, *yllättävä oivallus* tai *mielenkiintoinen lähestymiskulma*. Lehtijutun tehtävä Pirkko Kotirinnan mukaan ei ole pelkästään tiedonvälitys vaan parhaimmillaan se on lukuelämys. Hyvää palautetta Kotirinta on saanut esimerkiksi murteella kirjoitetuista jutuista ja Suomen ja Neuvostoliiton/Venäjän yhteistä musiikkihistoriaa käsittelevästä kirjoituksesta.

PK: Tässä yhteistä musiikinhistoriaa käsittelevässä jutussa tuli todella monta näkökulmaa siihen asiaan. Populaarimusiikissa ylipäättään on paljon sellaista historiaa, mitä ihmiset eivät tiedä ja jo sen kertominen voi olla yllättävä näkökulma tavallaan.”

Suomen festivaaleilla konsertoiva ulkomainen artisti pääsee usein lehteen *uutuusarvonsa* takia, sillä kotimaisia muusikkoja huomioidaan muissa yhteyksissä. Toisaalta

nykyään ulkomaalaisia muusikkoja ja yhtyeitä vierailee Suomessa niin paljon, että ulkomaalaisuus ei yksin riitä juttuaiheeksi. Luonnollisesti ulkomaalainen artisti myös menettää kiinnostavuuttaan, jos hän vierailee Suomessa useamman kerran. Sekä suomalaiset että ulkomaalaiset artistit saavat näkyvyyttä, jos heidän musiikkinsa on tarpeeksi *kiinnostavaa*, esimerkiksi musiikin *harvinaisuus voi edesauttaa* sen esiin pääsemistä.

PK: ”Suomalaisista on isommin esitelty viime vuosina esimerkiksi huuliharppukvartetti Sväng. Siinä on tietty vitsi, että on tällöinen kvartettiryhmä, joka tekee musiikkia pelkäämään huuliharpuilla. Mutta esimerkiksi Kaustiselta [Kaustinen Folk Music Festival], jossa on valtavasti kotimaisia esiintyjä, huomioitiin Tony Allen, joka on huomattava nimi, vähän poikkeuksellinen Kaustisen profiiliin ja semmoinen, joka kiinnostaa myös nuorempaa yleisöä.”

Keskipohjanmaassa Kaustinen Folk Music Festivalin suhteen tilanne on toinen, koska on kyse oman levikkialueen tapahtumasta. Festivaalin aikana lehdessä on yleensä yksi sivu, joka käsittelee kokonaan festivaalia. Mutta tässäkin tapauksessa esille pääsee aihe, jossa on jotain erikoista ja joka koskettaa laajaa kuulijakuntaa.

TR: ”Esimerkiksi viime kesän festivaalien ensimmäisenä päivänä siellä esiintyi Kaustiselta kotoisin olevan Tastulan Jarnon bändi, joka on keksitystä itäblokin maasta [Orkestar Bordurka]. Kun bongasin sen ohjelmasta, niin lähdin heti selvittämään, mistä on kyse. Yhtye oli hauska, ja sen konsertti oli melkein Kummeli-huumoria, mutta siitä huolimatta sen muusikot soittavat ihan mielettömän hyvin. Konsertti oli oikein bilemusaa, semmoinen nuorten juttu. Yhtye oli pääjuttuna konserttipäivänä, ja meillä oli juttu vielä konsertistakin.”

Kotirinnan ja Ruotsalan mielestä jutun julkaisuun ei vaikuta, tunteeko toimittaja kohteen ja joskus se voi jopa olla huono asia. Kulttuuritoimittajat delegoivat juttuaiheen usein kollegalleen, jos heistä tuntuu, että haastateltava on liian tuttu.

PK: ”Kansanmusiikkipuolella olen ehkä tietoisestikin pitänyt jonkinlaista etäisyyttä [musiikkiin]. Se helpottaa sitä, että voin yrittää katsoa sitä maailmaa ulkopuolelta.”

Tiina Ruotsala pyrkii aina toteuttamaan hyvät ja perustellut juttuideat, ja sillä ei ole vaikutusta, tulevatko ne toimituksesta vai sen ulkopuolelta. Juttuaiheiden valinnat tehdään aina *journalististen kriteerien* mukaan.

TR: Minä olen aina ensisijaisesti toimittaja ja journalisti, vaikka hirveästi rakastan oman maakuntani kulttuuria ja erityisesti kansanmusiikkia ja kansantanssia ja ne ovat vahvoja alueitani. Joskus se tietysti helpottaa jutun tekoa, että muusikko tai yhtye on tuttu tai olen itse kiinnostunut jostain artistista. Mutta joskus on ollut vaikeaa, jos tuntee [taiteilijan] niin hyvin, että hän on ystävä. Jos kirjoittaa kritiikkiä, niin se saattaa aiheuttaa hämmentävän tilanteen.”

Sekä Pirkko Kotirinnan että Tiina Ruotsalan mielestä kansanmusiikki näkyy sen käyttäjämääriin nähden hyvin heidän omissa lehdissään ja siitä kirjoittavat heidän lisäksi myös muut toimittajat. Mutta yleensä ottaen kansanmusiikki ei kiinnosta mediaa kovinkaan paljon. Molempien toimittajien mielestä kansanmusiikin näkyvyys sähköisessä mediassa on todella huono ja he toivovat, että kansanmusiikki pääsisi enemmän esille siellä. Suomalaisen pitäisi kuulla, miltä nykypäivänä tehty kansanmusiikki kuulostaa, sillä musiikin soivaa kuvaa on vaikea ilmaista verbaalisesti.

TR: ”Mielestäni Yleisradiolla on ihan supertörkiä suhde kansanmusiikkiin. Ei riitä, että tiistai-iltana on yksi kansanmusiikkiohjelma, vaan kansanmusiikkia pitäisi tulla siellä uutisvirrassa. Suomalaisen kansanmusiikin kuuluvuus on todella olematon ja häpeällinen koko tälle maalle!”

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Pirkko Kotirinnan ja Tiina Ruotsalan sekä Helsingin Sanomien ja Keskipohjanmaan periaatteiden mukaan kansanmusiikilla on hyvät mahdollisuudet päästä julkisuuteen molemmissa lehdissä. Molemmat toimittajat saavat suhteellisen vapaasti kirjoittaa niistä aiheista, joista haluavat, mutta palstatilasta kilpailevat myös muut kulttuuriaiheet. Lisäksi rajallinen aika vaikuttaa siihen, miten paljon Kotirinta ja Ruotsala ehtivät haluamistaan aiheista kirjoittaa. Yleensä ottaen kansanmusiikin näkyvyyteen sanomalehdissä vaikuttaa myös se, että lehdessä on kansanmusiikista kiinnostunut toimittaja.

Kansanmusiikkikirjoitusten määrä ja aiheiden prosentuaalinen osuus suhteessa kokonaisuutensa vaihteli jonkin verran sekä Helsingin Sanomien että Keskipohjanmaan vuosien 2007 ja 2009 puolivuotisotoksissa. Koska esitin niiden tulokset luvussa 4 vuosittaisella tarkkuudella, yhdistin johtopäätöksiä tehdessäni vuosien 2007 ja 2009 tulokset, jollei niissä esiintynyt huomattavaa poikkeamaa, joka vaikutti lopputulokseen.

Kansanmusiikkikirjoituksia julkaistiin Helsingin Sanomissa artikkelien keräysaikana 118 ja Keskipohjanmaassa 187 kappaletta. Keskipohjanmaassa kansanmusiikki näkyi enemmän, mihin vaikutti todennäköisesti se, että lehden levikkialue on vahvaa kansanmusiikkialuetta ja lehden linjaan sopii kansanmusiikkiaiheiden julkaiseminen. Uutta tietoa oli, että Helsingin Sanomissa julkaistiin kuvallisia ja taustajutullisia kirjoituksia prosentuaalisesti enemmän juttujen kokonaisuudesta kuin Keskipohjanmaassa. Vaikka Kotirinta on sitä mieltä, että kansanmusiikki ei kosketa suurta yleisöä, ja Ruotsalan mielestä kansanmusiikki kuuluu keskipohjalaisten elämään edelleen, Helsingin Sanomissa kansanmusiikkijuttuja nostettiin useammin esille kuvan avulla ja syvennettiin useammin taustajutulla kuin Keskipohjanmaassa. Toisaalta Keskipohjanmaassa juttuja tuotiin esille etusivun ja pääuutissivun vinkeillä huomattavasti useammin kuin Helsingin Sanomissa. Vinkkejä oli Keskipohjanmaassa 14 prosenttia kaikista kansanmusiikkikirjoituksista, ja Helsingin Sanomissa niitä oli vain yksi prosentti.

Sekä artikkelianalyysin että toimittajien haastattelujen mukaan ajankohtaisuus on sanomalehdessä tärkeä juttujen julkaisemiseen vaikuttava kriteeri. Tämä näkyi molempien lehtien artikkelianalyysissa: Helsingin Sanomien aiheista ajankohtaisia oli 84,5 prosenttia ja Keskipohjanmaassa 90,5 prosenttia. Myös juttutyypeistä aineistossa esiintyi eniten yhteenlaskettuna uutisia ja ennakkouutisia, jotka yleensä liittyvät ajankohtaisiin aiheisiin.

Toinen tärkeä julkaisukriteeri on kiinnostavuus. Toisaalta toimittajien mukaan mistä tahansa aiheesta voi kirjoittaa kiinnostavasti, jos siihen liittyy uutinen, oivallus tai mielenkiintoinen lähestymiskulma. Siihen, että tietty aihe ylittää lehden julkaisukynnyksen, vaikuttavat myös toimittajan kiinnostus aiheeseen ja se, että hänelle kerrotaan perustiedot ja kiinnostavat näkökulmat kohdeilmiöstä tiedotteessa tai puhelimesta.

Erona tutkimuskohteena olleilla lehdillä on se, että Helsingin Sanomat on valtakunnallinen lehti ja Keskipohjanmaa maakuntalehti ja niiden levikkialueet ja lukijakunnat ovat erilaiset. Tämä näkyi sekä haastattelujen että kirjoitusten analyysin tuloksissa. Keskipohjanmaassa oli huomattavasti enemmän suomalaisia aiheita kuin Helsingin Sanomissa. Helsingin Sanomissa käsiteltiin ulkomaalaisia teemoja 28,5 prosentissa kirjoituksista, Keskipohjanmaassa niitä oli vain 4,5 prosenttia. Ulkomaalaisten teemojen runsaampaan esiintymiseen Helsingin Sanomissa vaikuttaa lehden funktion lisäksi se, että pääkaupunkiseudulla on enemmän ulkomaalaisten esiintyjien konsertteja kuin Keskipohjanmaalla. Lisäksi Kotirinnan mukaan Helsingin Sanomien tavoitteena on uutisoida merkittävimmät konsertit ja korkeatasoiset, harvoin Suomessa esiintyvät taiteilijat. Keskipohjanmaa puolestaan tuo mielellään esille maakunnassa vaikuttavia ja sieltä lähtöisin olevia muusikoita ja yhtyeitä. Keskipohjanmaassa kirjoitetaan ammattilaisten lisäksi myös harrastajamuusikoista. En kuitenkaan erotellut niitä tutkimuksessani omiksi ryhmiksi, joten en saanut tietoa niiden prosentuaalisesta osuudesta.

Suomalais-ulkomaalaisesta musiikista kirjoitettiin molemmissa lehdissä suurin piirtein yhtä paljon eli Helsingin Sanomissa 24 prosentissa ja Keskipohjanmaassa 17 prosentissa kaikista kirjoituksista. Tämä lienee seurausta kansanmusiikin kansainvälisyydestä: Useilla suomalaisilla festivaaleilla on sekä suomalaisia että ulkomaalaisia esiintyjiä. Monet suomalaiset muusikot ja yhtyeet soittavat sekä suomalaista että ulkomaalaista musiikkia ja myös ulkomaalaisten artistien musiikista löytyy suomalaista

materiaalia. Lisäksi kansanmuusikoilla on yhtyeitä ja muita projekteja erimaalaisten kollegojensa kanssa.

Musiikkigenren kohdalla molemmat lehdet olivat samoilla linjoilla. Kansanmusiikin fuusioista kirjoitettiin eniten, mikä johtunee siitä, että suuri osa nykypäivän ammattikansanmuusikoista soittaa jonkinlaista fuusiokansanmusiikkia. Tosin myös alkuperäiskansojen ja etnisten vähemmistöjen musiikki ja muu perinteinen kansanmusiikki yhteenlaskettuina pääsivät molemmissa lehdissä hyvin esille. Helsingin Sanomissa alkuperäiskansojen ja etnisten vähemmistöjen musiikkia sekä muuta perinteistä kansanmusiikkia oli vain puoli prosenttia ja Keskipohjanmaassa seitsemän prosenttia vähemmän kuin fuusiokansanmusiikkia. Odotettavissa oli, että perinteinen kansanmusiikki tuodaan näkyvästi esille Keskipohjanmaassa, koska sen levikkialue on vahvaa perinnemusiikkialuetta. Helsingin Sanomien perinnemusiikkiystävällisyys yllätti.

Sekä kansanmusiikkikirjoituksista tehdyn analyysin että Kotirinnan ja Ruotsalan haastattelujen mukaan suomalaisista tapahtumista, esimerkiksi konserteista, festivaaleista ja kilpailuista, ja jopa meneillään olevista kansanmusiikkitapahtumien talousotkuista kirjoitettiin mielellään. Suurin osa kansanmusiikkikirjoituksista liittyi johonkin tapahtumaan: niitä käsiteltiin Helsingin Sanomissa 67 prosentissa ja Keskipohjanmaassa 79 prosentissa kirjoituksista. Tosin vuonna 2009 Helsingin Sanomissa erilaisiin tapahtumiin liittyi vain 53 prosenttia jutuista. Suurimmassa osassa kirjoituksista käsiteltiin suomalaista tapahtumaa. Ulkomaalaisista tapahtumista kirjoitettiin Helsingin Sanomissa ja Keskipohjanmaassa vain vuonna 2007 ja silloinkin niiden osuus oli vain muutama prosentti kirjoituksista.

Molemmissa lehdissä noteerattiin lehden pääasiallisen levikkialueen tapahtumien lisäksi myös muualla Suomessa järjestettäviä, merkittäviä kansanmusiikki- tai muita musiikkitapahtumia, joilla esiintyi kansanmusiikkiartisteja. Tällaisia olivat esimerkiksi Turun ja Tukholman välillä tammikuussa järjestetty Folklandia-kansanmusiikkiristeily, josta Keskipohjanmaa kirjoitti useamman jutun tammikuun aikana, Tampereen Sävel kesäkuussa, Sata-Häme Soi kesä–heinäkuussa Ikaalisissa, Kihaus Folk Rääkkylässä ja Jyväskylän Kesä heinäkuussa. Lisäksi Helsingin Sanomat kirjoitti Kaustinen Folk Music Festivalista ja Keskipohjanmaa Helsingissä järjestetystä Maailma kylässä -tapahtumasta. Kevään ja kesän Helsingin Sanomissa noteerattiin

rattiin myös syksyllä järjestettävä Etnosoi!, joka keskittyy maailman musiikkikulttuurisiin ja tuo Suomeen kuuluisia artisteja ulkomailta.

Tiettyinä ajankohtana vuosittain järjestettävät tapahtumat eivät kuitenkaan lisänneet kansanmusiikkikirjoitusten kuukausittaista määrää merkittävästi. Tästä voi päätellä, että pelkästään se, että lehden levikkialueella tai muualla Suomessa järjestetään kansanmusiikkitapahtuma, ei vaikuta välttämättä kansanmusiikkikirjoitusten julkaisumäärään. Enemmän tapahtuman noteeraamiseen vaikutti se, että siellä esiintyi kiinnostava muusikko tai yhtye.

Kohdeilmiöiden tarkemmassa analyysissä oli mukana neljätoista ilmiötä, joista kahta ei käsitelty ollenkaan Keskipohjanmaassa. Kohdeilmiöiden analyysistä selvisi, että suurimmassa osassa jutuista nostettiin esiin yksi tai useampi teema. Esimerkiksi tapahtumien yhteydessä kerrottiin mielellään sen pääesiintyjistä. Tiina Ruotsala mainitsi haastattelussa, että henkilöjutut ovat lukijoiden mielestä kiinnostavia, ja parhaiten esille päässeitä ilmiöitä olivat myös artikkelianalyysin mukaan yhtä poikkeusta lukuun ottamatta muusikot ja yhtyeet. Vuonna 2009 Keskipohjanmaassa kirjoitettiin yhtyeiden jälkeen eniten instituutioista ja taloudesta ja vasta neljänneksi suosituin aihe oli muusikko. Tämä selittyy sillä, että Kaustisella sijaitsee Kansanmusiikkisäätiö, joka toimii Suomen suurimman kansanmusiikkifestivaalin, Kaustinen Folk Music Festivalin, taustalla. Vuonna 2009 sekä Kaustinen Folk Music Festival että Kansanmusiikkisäätiö olivat paljon julkisuudessa talousongelmien ja henkilövaihdosten takia. Näitä ja lisäksi Rääkkylässä järjestettävän Kihaus Folkin talousasioita käsiteltiin sekä Keskipohjanmaassa että Helsingin Sanomissa, mikä näkyi kohdeilmiöiden prosentuaalisessa osuudessa.

Vähiten käsitellyimpien kohdeilmiöiden kohdalla Helsingin Sanomat ja Keskipohjanmaa olivat samoilla linjoilla paria poikkeusta lukuun ottamatta. Molemmissa lehdissä kirjoitettiin alle viidessä prosentissa kirjoituksista Kalevalaan, televisioon, teatteriin ja tanssiin sekä suomalaisiin tunnustuksiin liittyvistä aiheista. Helsingin Sanomissa alle viisi prosenttia oli myös juttusarjoja ja ulkomaalaisiin tunnustuksiin liittyviä kirjoituksia, joita Keskipohjanmaassa ei ollut ollenkaan.

Suurimmat poikkeamat olivat suomalaisen tapahtuman yleiskuvauksen ja äänitteitä käsittelevien kirjoitusten kohdalla. Suomalaisesta tapahtumasta kirjoitettiin Helsingin

Sanomissa 4 prosentissa kirjoituksista. Keskipohjanmaassa suomalaista tapahtumaa käsiteltiin 8,5 prosentissa eli viidenneksi eniten kaikista kirjoituksista. Äänitteiden osuus kaikista kansanmusiikkikirjoituksista oli Helsingin Sanomissa 8,5 prosenttia, joka oli kolmanneksi suosituin aihe lehdessä. Keskipohjanmaassa äänitteitä käsittelevien kirjoitusten määrä oli vain 3,5 prosenttia.

Kansanmusiikkikirjoituksista löytyi yhteensä kaksitoista juttutyyppiä: Helsingin Sanomien kansanmusiikkijutuissa niitä oli kymmenen ja Keskipohjanmaassa yhdeksän. Saman lehden eri puolivuotisotosten välillä esiintyi osittain eri juttutyyppejä. Pirkko Kotirinnan ja Tiina Ruotsalan mukaan juttutyypeillä ei ole heidän lehdissään kiintiötä. Jonkinlaisia säännönmukaisuuksia niistä oli kuitenkin löydettävissä. Koska kyseessä on sanomalehtijournalismi, molemmissa lehdissä juttutyypeistä eniten esiintyi yhtä otantaa lukuun ottamatta uutisia ja ennakkouutisia, kun niiden prosentuaalinen määrä laskettiin yhteen. Uutisten ja ennakkouutisten osuus kaikista juttutyypeistä oli Helsingin Sanomissa 31 prosenttia ja Keskipohjanmaassa 43 prosenttia. Vain vuonna 2007 Helsingin Sanomissa oli haastatteluja 2,5 prosenttia enemmän kuin uutisia ja ennakkouutisia yhteensä. Lisäksi täytyy ottaa huomioon, että moni muukin juttutyyppi sisälsi uutisen tai ennakkouutisen. Esimerkiksi kirjoitus saattoi olla henkilöhaastattelu muusikosta, ja hänen samana päivänä olevasta konsertistaan julkaistiin tiedot kirjoituksen lopussa.

Muiden juttutyyppeiden esiintymisessä lehtien välillä oli sekä yhtäläisyyksiä että eroavaisuuksia. Helsingin Sanomissa ja Keskipohjanmaassa julkaistiin paljon haastatteluja ja arvosteluja, tosin Helsingin Sanomissa arvosteluja oli kaksi kertaa niin paljon kuin Keskipohjanmaassa. Vinkkejä Keskipohjanmaassa oli 14 prosenttia juttutyypeistä, kun Helsingin Sanomissa niitä esiintyi vain vuonna 2009 ja silloinkin vain 2 prosenttia kaikista kansanmusiikkikirjoituksista. Keskipohjanmaassa kansanmusiikki oli päässyt myös pääkirjoituksiin ja mielipidesivuille, Helsingin Sanomissa näitä juttutyyppejä ei ollut kansanmusiikkikirjoituksissa ollenkaan. Helsingin Sanomissa julkaistiin puolestaan myös muutama nekrologi ja referaatti, joita ei ollut Keskipohjanmaassa.

6 POHDINTA

Tutkimukseni päätarkoitus oli selvittää, miten kansanmusiikki pääsee Suomessa esille kahdessa valitsemissani sanomalehdessä, Helsingin Sanomissa ja Keskipohjanmaassa, sillä kansanmusiikin asemaa mediassa on tutkittu vähän. Analysoin, millaisia kansanmusiikkikirjoituksia, aiheita ja juttutyyppejä tutkimusmateriaalistani eli Helsingin Sanomien ja Keskipohjanmaan kansanmusiikkikirjoituksista kahdelta puolivuotiskaudelta löytyy. Lisäksi haastattelin lehtien kulttuuritoimittajia siitä, millaiset aiheet ja kansanmusiikkikirjoitukset pääsevät heidän lehdissään läpi ja miksi. Ne antoivat tietoa ja vastasivat tutkimuskysymyksiini eri näkökulmista, minkä koin hyväksi ratkaisuksi. Esimerkiksi kirjoitusten analyysistä selvisi, että muusikot ja yhtyeet ovat paljon esillä olevia aiheita. Toimittajien haastattelut puolestaan antoivat tietoa siitä, että kirjoitusten julkaisuun vaikuttaa muun muassa toimiva ja toimittajan kiinnostuksen herättävä tiedotus, mikä voi vaikuttaa edellisten aiheiden näkyvyyteen.

Tutkimustuloksia siitä, millä tavalla kansanmusiikki näkyy suomalaisissa sanomalehdissä ja yleisaikakauslehdissä muuten kuin yksittäisen tapahtuman osalta, ei ole. Tämän vuoksi saamani tulokset ovat uutta tietoa, jota on vaikea verrata aikaisempaan kirjallisuuteen ja tutkimustuloksiin. On kuitenkin olemassa tutkittua tietoa siitä, että populaarimusiikin asema mediassa on parempi kuin kansanmusiikin, taidemusiikin ja jazzin. Ennen tutkimukseni tekoa oletin myös useiden kansanmusiikin ammattilaisten kanssa käytyjen keskustelujen perusteella, että kansanmusiikki on huonosti esillä mediassa.

Sekä kansanmusiikkikirjoitusten että haastattelujen analyysistä selvisi, että Helsingin Sanomissa ja Keskipohjanmaassa kansanmusiikki pystyy kuitenkin ylittämään julkaisukynnyksen yhtä hyvin kuin mikä tahansa aihe. Kansanmusiikista kirjoitettiin säännöllisesti, joskin juttujen määrä vaihteli kuukausittain. Enemmän kuin aihe sinänsä, julkaisuun vaikuttaa ajankohtaisuus, yleinen uutistilanne, journalistiset kriteerit, toimiva tiedotus sekä aika, joka toimittajalla on käytettävissä työntekoon. Lisäksi toimittajien ja heidän esimiestensä täytyy pitää huolta siitä, että eri kulttuuriaiheet pääsevät tasavertaisesti esille lehdessä. Yhtä aihetta ei voi nostaa toisten edelle, vaikka olisi siitä kiinnostunut ja sen saralla tapahtuisi paljon kiinnostavia asioita.

Kun vertasin kansanmusiikkikirjoituksissa esiintyviä juttutyyppejä Pietilän (2008, 41) väitöstutkimuksen perusjuttutyyppeihin, kävi ilmi, että uutiset ja ennakko uutiset ovat sanomalehden perusaineistoa molempien tutkimusten perusteella. Uutisia ja ennakko uutisia yhteenlaskettuina oli eniten kaikista juttutyypeistä, kun lehtien molempien puolivuotiskausien otokset laskettiin yhteen. Myös runsas ajankohtaisten kirjoitusten määrä viesti siitä, että vaikka juttutyyppi oli jokin muu kuin uutinen, se liittyi useimmiten johonkin ajankohtaiseen tapahtumaan, joka uutisoitiin lukijoille. Molemmissa lehdissä julkaistiin myös paljon haastatteluja, jotka lukeutuvat sanomalehden vanhimpiin ja 1990-luvun lopun jälkeen vakiintuneempiin juttutyyppeihin, sekä arvosteluja, joita on esiintynyt Suomen sanomalehdistössä runsaat 200 vuotta.

Juttujen taustoittaminen kuuluu keskeisesti sanomalehtijournalismiin: taustajuttu on osoitus siitä, että pääjutun aihetta arvostetaan. Kansanmusiikkikirjoituksia oli taustoitettu jonkin verran, Helsingin Sanomissa enemmän kuin Keskipohjanmaassa. Taustajuttujen lisäksi lehtikirjoituksia voi nostaa esiin kuvalla ja etusivun tai pääuutissivun vinkillä. Niitä löytyi molemmista lehdistä, mutta Helsingin Sanomissa oli enemmän kuvallisia juttuja ja Keskipohjanmaassa puolestaan vinkillisiä juttuja.

Molemmissa lehdissä Pietilän (2008, 41) mainitsemista pääjuttutyypeistä kansanmusiikkiaiheisia pääkirjoituksia julkaistiin vain Keskipohjanmaassa. Selostuksia, reportaaseja ja pakinoita ei kansanmusiikkikirjoituksissa esiintynyt ollenkaan, mikä johtuu enemmän juttutyyppeiden luonteesta kuin itse aiheesta. Tiettyjen juttutyyppeiden julkaisuun vaikutti myös ajankohtainen uutistilanne. Esimerkiksi kansanmusiikkiohjelmaa tulee hyvin vähän radiossa ja televisiossa, joten niiden uutisointi sanomalehdissä oli vähäistä tai niitä ei ollut ollenkaan. Erilaisia tunnustuksia jaetaan kansanmusiikin saralla vähän, joten niistä ei voitu julkaista paljon juttujakaan. Nekrologeja julkaistiin luonnollisesti vain silloin, kun joku merkittävä kansanmusiikkihenkilö oli kuollut.

Tuloksista saattoi todeta, että kansanmusiikin näkyvyyteen lehdissä kansallisuuden ja aiheiden osalta vaikuttivat jossain määrin levikkialueen kansanmusiikkitarjonta sekä lehden lukijakunta ja linja. Molemmissa lehdissä suomalainen kansanmusiikki oli suosittu aihe kirjoituksissa, koska se on paljon esillä konserteissa, tapahtumissa ja levyillä. Keskipohjanmaassa suomalainen kansanmusiikki näkyi enemmän kuin Helsingin Sanomissa. Keskipohjanmaalla kansanmusiikkiharrastus on säilynyt vahvana, siellä asuu ja sieltä on kotoisin paljon kansanmusiikkikoja, ja suurella osalla lukijoista

on yhteyksiä kansanmusiikkiin. Kansanmusiikkijuttujen julkaisu liittyy Keskipohjanmaan periaatteisiin ja kulttuuritoimittajien lisäksi päätoimittaja on kiinnostunut kansanmusiikista ja haluaa tuoda sitä aktiivisesti esille. Se, että Keskipohjanmaassa julkaistiin aiheesta pääkirjoituksia ja yleisönosastokirjoituksia, johtunee myös edellä mainituista syistä. Helsingin Sanomissa ulkomaalainen kansanmusiikki huomioitiin paremmin kuin Keskipohjanmaassa. Pääkaupunkiseudulla on enemmän ulkomaalaisten kansanmuusikkojen konsertteja kuin Keskipohjanmaalla, ja lisäksi lehden linjaan kuuluu huomioida tärkeät ulkomaalaiset esiintyjät.

Tiettyinä ajankohtina järjestettävät vuosittaiset tapahtumat eivät sen sijaan vaikuttaneet merkittävästi kirjoitusten määrään, vaan kansanmusiikkikirjoitusten kuukausittainen määrä vaihteli molemmissa lehdissä hyvinkin paljon. Poikkeuksena oli Suomen suurin kansanmusiikitapahtuma, Kaustinen Folk Music Festival heinäkuussa. Vaikka tutkimusmateriaalia ei ollut heinäkuulta, esimerkiksi festivaalin pääesiintyjistä ja ohjelmistosta kirjoitettiin Helsingin Sanomissa ja Keskipohjanmaassa jo tammi-kesäkuussa. Lisäksi festivaalin ja sen taustajärjestöjen talousongelmat ja henkilömuutokset uutisoitiin molemmissa lehdissä.

Suosituin musiikkigenre molemmissa lehdissä oli fuusiokansanmusiikki, mutta alkuperäiskansojen sekä etnisten vähemmistöjen musiikin ja muun perinteisen kansanmusiikin osuus yhteenlaskettuna oli lähes yhtä suuri. Nämä musiikkigenret tekee todennäköisesti suosituiksi se, että niistä löytyy sekä kiinnostavuutta että harvinaisuutta, jotka ovat Pirkko Kotirinnan ja Tiina Ruotsalan mukaan tärkeitä juttuaiheiden valintakriteereitä. Fuusiokansanmusiikki on kiinnostavaa, koska muusikot haluavat luoda persoonallista musiikkia esimerkiksi yhdistämällä eri musiikkityylejä ja -lajeja sekä tekemällä omia sovituksia ja sävellyksiä. Mukana on myös usein harvinaisia, jännittävän kuuloisia soittimia ja sointimaailmoja. Perinteistä kansanmusiikkia, etenkin alkuperäiskansojen ja etnisten vähemmistöjen musiikkia kuulee harvoin, minkä vuoksi se on sekä harvinaista että kiinnostavaa. Alkuperäiskansojen ja etnisten vähemmistöjen musiikista löytyy myös mielenkiintoisia soittotekniikoita ja äänenmuodostustapoja, harvinaisia soittimia ja ainutlaatuisuutta, joita uudemmassa kansanmusiikissa ei välttämättä esiinny. Keskipohjanmaassa perinteistä musiikkia käsitellään paljon myös sen vuoksi, että sitä soitetaan ja esitetään runsaasti lehden levikkialueella. Monet kansanmuusikot soittavat sekä erilaista perinteistä että fuusiokansanmusiikkia, joten eri musiikkityylejä on usein tarjolla saman yhtyeen musiikissa.

Musiikki-ilmiöistä nousivat eniten esille erilaiset tapahtumat, joihin suurin osa kirjoituksista liittyi, sekä muusikot ja yhtyeet. Tapahtumien suuri näkyvyys johtunee siitä, että yksi sanomalehtijournalismin perusperiaate on kirjoittaa ajankohtaisista tapahtumista. Henkilöjutut, joihin yhtyejututkin voinee lukea, ovat suosittuja kansanmusiikkikirjoitusten analyysin, Pirkko Kotirinnan ja Tiina Ruotsalan sekä lukijatutkimusten mukaan. Muita ilmiöitä tuotiin esille vaihtelevasti, eikä niiden prosentuaalinen osuus ollut kovin suuri. Poikkeuksen muodostivat taloutta ja instituutioita käsittelevät kirjoitukset vuoden 2009 Keskipohjanmaassa. Se johtui jo edellä mainituista Kaustinen Folk Music Festivalin talousongelmista ja henkilövaihdoksista.

Koska tutkimusmateriaali on peräisin vain kahdesta sanomalehdestä, kansanmusiikkikirjoitusten aiheita ja juttutyyppejä koskevia tuloksia ei voi yleistää koskemaan kaikkia sanomalehtiä. Toisaalta Pirkko Kotirinta ja Tiina Ruotsala sanoivat kirjoittavansa kansanmusiikista samojen journalististen kriteerien mukaan kuin muistakin aiheista. Tästä voi päätellä, että jos lehden levikkialueella harrastetaan kansanmusiikkia suurin piirtein samassa laajuudessa kuin Helsingin Sanomien ja Keskipohjanmaan levikkialueella ja lehdessä on ainakin yksi kansanmusiikista kiinnostunut toimittaja, tuloksia voitaisiin soveltaa sanomalehtiin yleensä.

Valitsin tutkimukseeni tämän aiheen, jotta saisin tukea toimittajan ja tiedottajan työhöni. Loppujen lopuksi sain enemmän kuin toivoin: sain tietoa sekä siitä, millaisia kansanmusiikkikirjoituksia ja aiheita lehdissä julkaistaan, että siitä, millainen aihe on ylipäättään kiinnostava, miten juttuaiheet valikoituvat lehtiin ja miten asioista kannattaa tiedottaa. Tutkimukseni tulokset palvelevat luonnollisesti myös muita toimittajia ja tiedottajia kansanmusiikkialalla sekä kansanmusiikkikoja ja yhtyeitä, jotka hoitavat itse tiedottamisen.

Pääosa tutkimukseni kirjallisista lähteistä on suomalaisia, mikä johtuu useista seikoista. Koska tutkin suomalaista kansanmusiikkijournalismia ja keräsin materiaalini kahdesta suomalaisesta sanomalehdestä, katsoin, että teoriaosuuden materiaaliksi sopivat suomalainen kirjallisuus ja suomalaiset tutkimukset. Kansanmusiikkikäsitettä selvitäessä olisi ollut ehkä tarpeellista tuoda enemmän julki esimerkiksi, millainen kansanmusiikin näkyvyyden kehitys on ollut muissa maissa ja millainen sen asema on nykyisin mediassa muualla kuin Suomessa. Mutta toisaalta tutkimuksen teoreettinen

viitekehys olisi siinä tapauksessa voinut laajeta liikaa. Juttutyyppejä käsittelevässä osuudessa osa lähteistä on Internetin verkkomateriaalia opiskelijoille. Perusteluni sille on, että löysin näistä lähteistä esimerkiksi selkeän jaottelun raportoiviin ja kommentoiviin juttutyyppeihin, mitä en löytänyt muista lähteistä, vaikka jaottelu oli mainittu niissä. Joidenkin juttutyyppeiden selkeää kuvausta tai jotain sen tarpeellista osaa en myöskään löytänyt muista lähteistä, joten lopulta jätin osan verkkolähteistä opinnäytetyöhöni.

Jos olisin nyt tutkimustyöni alkumetreillä, keskittyisin suomalaiseen kansanmusiikkiin, suomalaisiin muusikoihin sekä yhtyeisiin, joissa joko kaikki tai osa jäsenistä on suomalaisia. Aineisto olisi hyvin riittänyt siihen, sillä suurin osa Helsingin Sanomissa ja Keskipohjanmaassa käsitellystä kansanmusiikista oli suomalaista. Suomalainen kansanmusiikki olisi ollut tiiviimpi rajaus, ja olisin voinut perehtyä syvällisemmin sen sisältöön ja esiintymiseen mediassa. Journalismin, viestinnän ja tiedotusvälineiden tehtäviin ja tarjontaan olisi tässä tutkimuksessa voinut myös perehtyä enemmän. Mutta koska pääaineeni on musiikkitiede, päädyin painottamaan tutkimuksessa enemmän musiikkia.

Tutkimustyöstä virisi mielenkiintoisia jatkotutkimusaiheita. Koska kansanmusiikkikirjoituksia julkaistiin Helsingin Sanomissa ja Keskipohjanmaassa enemmän kuin odotin, olisi mielenkiintoista tutkia lehtien kulttuuriantia laajemmin. Voisin esimerkiksi verrata, miten paljon palstatilaa eri musiikinlajit ja kulttuuriaiheet saavat lehdisissä suhteessa toisiinsa ja millaisia aiheita jutuissa käsitellään. Näin pystyisin paremmin näkemään, millaisessa asemassa kansanmusiikki on lehtien kulttuuritarjonnassa verrattuna muihin musiikki- ja kulttuurigenreihin. Toinen mielenkiintoinen tutkimusasetelma olisi ottaa tutkimukseen mukaan myös sellaisia sanomalehtiä, joiden levikki-alueella harrastetaan kansanmusiikkia, mutta joissa kansanmusiikkikirjoituksia julkaistaan vähän. Näiden lehtien kulttuuritoimittajien haastattelut antaisivat tärkeää tietoa kansanmusiikin asemasta heidän lehdissään. Näin pääsisin paremmin selville siitä, miksi kansanmusiikista kirjoitetaan toisissa lehdissä ja toisissa ei.

LÄHTEET

- Alasuutari, Pertti 1999: *Laadullinen tutkimus*. Tampere: Vastapaino.
- Alsta, Tuulikki 2002: Lehtikurssi. Oppimateriaali Sanomalehtien Liiton verkkosivustolla. Helsinki: Sanomalehtien Liitto. Saatavissa:
http://www.sanomalehdet.fi/files/22/lehtikurssi_.pdf. (Viitattu 6.3.2009.)
- Apo, Satu 1995: Kertomusten sisällön analyysi. Teoksessa Mäkelä, Klaus (toim.) *Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta*. Helsinki: Gaudeamus.
- Asplund, Anneli 1981a: Kansanmusiikki nyky-Suomessa. Teoksessa Asplund, Anneli & Hako, Matti (toim.) *Kansanmusiikki*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 234–239.
- Asplund, Anneli 1981b: Pelimannimusiikki ja uudet soittimet. Teoksessa Asplund, Anneli & Hako, Matti (toim.) *Kansanmusiikki*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 125–171.
- Asplund, Anneli 2006a: Kansanmusiikin paluu. Teoksessa Asplund, Anneli, Hoppu, Petri, Laitinen, Heikki, Leisiö, Timo, Saha, Hannu & Westerholm, Simo: *Suomen musiikin historia. Kansanmusiikki*. Helsinki: WSOY, 506–523.
- Asplund, Anneli 2006b: Kirjallinen laulu. Teoksessa Asplund, Anneli, Hoppu, Petri, Laitinen, Heikki, Leisiö, Timo, Saha, Hannu & Westerholm, Simo: *Suomen musiikin historia. Kansanmusiikki*. Helsinki: WSOY, 200–271.
- Asplund, Anneli, Hoppu, Petri, Laitinen, Heikki, Leisiö, Timo, Saha, Hannu & Westerholm, Simo 2006: *Suomen musiikin historia. Kansanmusiikki*. Helsinki: WSOY.
- Emma 2010 – Emma Gaalan verkkosivu. Saatavissa:
<http://www.emmagaala.fi/2010/tulokset/kotimainen-artisti>. (Viitattu 11.2.2010.)
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998: *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Fiske, John 1996: *Merkkien kieli. Johdatus viestinnän tutkimiseen*. Pietilä, Veikko, Suikkanen, Risto & Uusitupa, Timo (toim.), 4. painos. Alkuperäisjulkaisu: *Introduction to Communication Studies 1990* (Routledge, 2nd ed.). Tampere: Vastapaino.
- Haapavesi Folk 2010 – Haapavesi Folk Music Festivalin kotisivu. Saatavissa:
http://www.haapavesifolk.com/index.php?pid=haapaves_folk_mu. (Viitattu 4.6.2010.)

- Hako, Matti 1981: Murrosajan kansanlaulut. Teoksessa Asplund, Anneli & Hako, Matti (toim.) *Kansanmusiikki*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. s. 207–220.
- Hannula, Petri, Ojanen, Eero & Santonen, Pirjo 2000a: Lehtiavustajan kurssi, Teletopeliuksen verkkosivusto. Orivesi: Kansanvalistusseuran Etäopiston kirjoittajakoulutus. Saatavissa:
<http://www.etaopit.pp.fi/Teletopelius/lehti/juttutyypit2.htm>. (Viitattu 6.3.2009.)
- Hannula, Petri, Ojanen, Eero & Santonen, Pirjo 2000b: Lehtiavustajan kurssi, Teletopeliuksen verkkosivusto. Orivesi: Kansanvalistusseuran Etäopiston kirjoittajakoulutus. Saatavissa:
<http://www.etaopit.pp.fi/Teletopelius/lehti/juttutyypit2a.htm>. (Viitattu 6.3.2009.)
- Helistö, Paavo 1997: *Konsta. Pelimannin ja kansansäveltäjän tarina*. Kaustinen: Kansanmusiikki-instituutti.
- Hemánus, Pertti 1989: *Johdatusta tiedotusoppiin 1: Viestinnän ja joukkotiedotuksen perusteet*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2004: *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2004: *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi.
- HS medianetti 2010 – Helsingin Sanomien verkkosivusto. Saatavissa:
<http://medianetti.helsinginsanomat.fi/mediatiedot/>. (Viitattu 6.6.2010.)
- Huovila, Tapani 2005: *Toimittaja – tiedon etsijä ja vaikuttaja*. Porvoo: WSOY.
- Jukkara, Jaana-Maria 2009: Tradion iltapäivä. Keskustelu Suomen paikasta maailman musiikkikartalla. Ohjelma Kansanmusiikkiradio Tradiossa 21.10.2009, toimittaja Pekka Nissilä. Kansanmusiikkiradio lähetettiin 12.10. –1.11.2009 pääkaupunkiseudulla taajuudella 102,4 MHz ja muualla
<http://www.kansanmusiikki.fi/tradio>.
- Kansanmusiikin ja -tanssin edistämiskeskus – kansanmusiikki.fi-verkkoportaali. Helsinki: Kansanmusiikin ja -tanssin edistämiskeskus. Saatavissa:
<http://www.kansanmusiikki.fi>. (Viitattu 2.4.2009.)
- Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu – verkkosivusto. Saatavissa:
<http://www.haenennenkuin.fi/Yhteishaku.aspx?pid=68&cid=27&main=1>. (Viitattu 2.4.2009.)

Keski-Pohjanmaan konservatorio – verkkosivusto. Saatavissa:

<http://www.kpkonsa.fi/index.php/ammattikoulutus-mainmenu-53/kansanmusiikki>. (Viitattu 2.4.2009.)

KMT Lukija 2009 – Kansainvälinen Mediatutkimus KMT. TNS Gallup Oy. Saatavissa:

http://www.levikintarkastus.fi/mediatutkimus/KM_Lukija-tiedote_maaliskuu%202010.pdf. (Viitattu 19.3.2010.)

Kotilainen, Lauri 2003: *Parempi lehtijuttu*. Helsinki: Inforviestintä.

Kotirinta, Pirkko 2009. Haastattelu 23.9.2009. Helsinki.

KP mediaopas 2010 – Keskipohjanmaa-lehden verkkosivusto. Saatavissa:

<http://www.kp24.fi/mediaopas/Page.aspx?pid=101>. (Viitattu 6.6.2010.)

Kunelius, Risto 2003: *Viestinnän vallassa. Johdatus joukkoviestinnän kysymyksiin*. 5. painos. Helsinki: WSOY.

Kärjä, Antti-Ville 2007: Musiikki ja kuva. Teoksessa Aho, Marko & Kärjä, Antti-Ville *Populaarimusiikin tutkimus*. Tampere: Vastapaino.

Laitinen, Heikki 2006: Runolaulu. Teoksessa Asplund, Anneli, Hoppu, Petri, Laitinen, Heikki, Leisiö, Timo, Saha, Hannu & Westerholm, Simo: *Suomen musiikin historia. Kansanmusiikki*. Helsinki: WSOY, 14–77.

Laitinen, Heikki 2009: Tradion iltapäivä. Teemakeskustelu: Mitä kansanmusiikki on? Ohjelma Kansanmusiikkiradio Tradiossa 12.10.2009, toimittaja Pekka Nissilä. Kansanmusiikkiradio lähetettiin 12.10.–1.11.2009 pääkaupunkiseudulla taajuudella 102,4 MHz ja muualla <http://www.kansanmusiikki.fi/tradio>.

Lillstrang, Elina 2004: *Musiikin ja journalismin polttopisteessä. Kansanmusiikkilehtien sisällönanalyysia*. Jyväskylän yliopisto. Musiikin laitos. Pro gradu.

Lindfors, Jukka 2007: Hootenanny Trio: Halitulijallaa. Yle:n Elävä arkisto. Saatavissa: <http://yle.fi/elavaarkisto/?s=s&g=8&ag=93&t=464&a=4030>. (Viitattu 2.3.2010.)

LT 2010 – levikitietokanta. Helsinki: Levikintarkastus Oy. Saatavissa:

<http://www.levikintarkastus.fi/levikitietokanta/index.php>. (Viitattu 6.6.2010.)

Lönnrot, Elias 1985: *Kanteletar*. 15. painos. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Mattlar, Mikko 2008: *Monotonista jankutusta ja kiehtovaa rytmiä. Elektroninen tanssimusiikki eli tekno ja house 1980- ja 1990-luvun vaihteen suomalaisissa rock-lehdissä*. Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos. Pro gradu.

Mediasanasto 2010 – Media Doc Oy. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston viestintätieteiden laitos. Hakusanat: journalistinen genre, juttu; juttu: reportaasi; visuaali-

- sointi; uutinen. Saatavissa: <http://www.mediadoc.fi/mediasanasto.html>. (Viitattu 9.5.2010).
- Miettinen, Jorma 1988: *Toimitustyö*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Montonen, Marjatta 1995: TV-ohjelmien vastaanoton analyysi. Teoksessa Mäkelä, Klaus (toim.) *Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta*. Helsinki: Gaudeamus.
- Mäkelä, Klaus 1995: Kvalitatiivisen analyysin arviointiperusteet. Teoksessa Mäkelä, Klaus (toim.) *Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta*. Helsinki: Gaudeamus.
- Määttä, Pirkko 1991: *Kaustisen kansanmusiikkijuhlat lehdistössä*. Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos. Pro gradu.
- OIM 1978 – Otavan Iso Musiikkitietosanakirja. Helsinki: Otava.
- Pegg, Carole 2007–2010: World music. Oxford Music Online -verkkosivusto. Oxford University: The Oxford Dictionary of Music. Saatavissa: http://www.oxfordmusiconline.com.ezproxy.jyu.fi/subscriber/article/opr/t114/e7391?q=world+music&search=quick&pos=1&_start=1#firsthit. (Viitattu 17.3.2010.)
- Pietilä, Jyrki 2008: *Kirjoitus, juttu, tekstielementti. Suomalainen sanomalehtijournalismi juttutyyppeiden kehityksen valossa printtimedian vuosina 1771–2000*. Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos. Väitöskirja.
- Rankinen, Arja 2008: *Kulttuurinen osaaminen Etelä- ja Itä-Kiinassa toimittaessa. Illustraationa eräs tulkinta suomalaisjohtajien Kiina-kokemuksista*. Jyväskylän yliopisto. Taloustieteiden tiedekunta. Väitöskirja.
- Ruotsala, Tiina 2009. Haastattelu 21.9.2009. Kokkola.
- SEP 2007 – Stanford Encyclopedia of Philosophy. Stanford CA: Stanford University. Saatavissa: <http://plato.stanford.edu/entries/herder/>. (Viitattu 26.2.2010.)
- Talvio, Otto 2007: Verevää modernia kansanmusiikkia. *Helsingin Sanomat* 13.4.2007.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi Anneli 2004: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Tähkä, Lauri 2009 – Lauri Tähkä & Elonkerjuu -yhtyeen kotisivut. Lehdistötiedote. Saatavissa: <http://www.lauritahka.com>. (Viitattu 9.2.2010.)
- Uusitorppa, Harri 2007: Vuonna 66 tuli Suomeen musa uus. *Helsingin Sanomat* 9.3.2007.

VESA 2000 – Helsingin yliopiston kirjaston verkkosanasto. Helsinki: Helsingin yliopisto. Saatavissa: <http://vesa.lib.helsinki.fi/cgi-bin2/musa.pl?h=folkmusiikki>.
(Viitattu 26.2.2010.)

LIITTEET

Liite 1

Kaikkien kategorioiden määrällinen jakautuminen

TAULUKKO 1. Kuvalliset ja kuvattomat kansanmusiikkikirjoitukset Helsingin Sanomissa 2007 ja 2009.

	Kuvallisia	Kuvattomia	Yht. 2007	Kuvallisia	Kuvattomia	Yht. 2009
Tammikuu	4	5	9	3	2	5
Helmikuu	7	3	10	6	5	11
Maaliskuu	2	1	3	10	5	15
Huhtikuu	8	9	17	4	4	8
Toukokuu	6	7	13	4	7	11
Kesäkuu	7	6	13	2	1	3
Yhteensä	34	31	65	29	24	53

TAULUKKO 2. Kuvalliset ja kuvattomat kansanmusiikkikirjoitukset Keskipohjanmaassa 2007 ja 2009.

Kuukausi	Kuvallisia	Kuvattomia	Yht. 2007	Kuvallisia	Kuvattomia	Yht. 2009
Tammikuu	8	1	9	9	9	18
Helmikuu	3	7	10	6	17	23
Maaliskuu	5	9	14	7	16	23
Huhtikuu	7	12	19	3	7	10
Toukokuu	3	6	9	5	13	18
Kesäkuu	6	8	14	5	15	20
Yhteensä	32	43	75	35	77	112

TAULUKKO 3. Juttutyypit Helsingin Sanomissa ja Keskipohjanmaassa 2007 ja 2009.

Juttutyyppi	HS 2007	HS 2009	KP 2007	KP 2009
Uutisia	8	7	13	29
Ennakkouutisia	13	9	20	18
Haastatteluja	22	10	22	16
Arvosteluja	12	14	6	15
Taustajuttuja	6	5	5	6
Artikkeleita	3	3	0	0
Referaatteja	1	1	0	0
Nekrologeja	0	2	0	0
TV-ohjelmakirjoituksia	0	1	0	1
Pääkirjoituksia	0	0	0	2
Yleisönosastokirjoituksia	0	0	1	6
Vinkejä	0	1	8	19
Yhteensä	65	53	75	112

TAULUKKO 4. Ajankohtaiset ja ei-ajankohtaiset kansanmusiikkikirjoitukset Helsingin Sanomissa ja Keskipohjanmaassa 2007 ja 2009.

Ajankohtaisuus	HS 2007	HS 2009	KP 2007	KP 2009
Ajankohtaisia	51	39	56	79
Ei-ajankohtaisia	8	8	6	8
Yhteensä	59	47	62	87

TAULUKKO 5. Kansanmusiikkiaiheiden määrällinen jakautuminen Helsingin Sanomissa 2007.

Kohteen kansallisuus	kpl	Musiikkigenre	kpl	Kohdeilmio	kpl
Suomalainen kansanm.	27	Fuusiokansanm.	41	Liittyy suomal. tap.	46
Suomalais-ulkomaal.	21	Alkuper.k. + etn. väh.	12	Liittyy ulkom. tapaht.	2
Ulkomaalainen kansanm.	11	Muu perint. kansanm.	17	Ei liity tapahtumaan	11
		Kansanm. + 2. genre	3	Yhteensä	59
				Muusikko	22
				Yhtye	27
				Muu henkilö	5
				Soitin	5
				Äänite	5
				Instituutio	0
				Tutkimus/kirjall. julk.	4
				Talous	6
				Suomal. tunnustus	2
				Ulkomaal. tunnustus	2
				TV, teatteri, tanssi	4
				Kalevala	1
				Juttusarja	3
				Suomal. tapahtuma	4
Kirjoituksia yhteensä	59	Yhteensä	73	Yhteensä	90

TAULUKKO 6. Kansanmusiikkiaiheiden määrällinen jakautuminen Helsingin Sanomissa 2009.

Kohteen kansallisuus	kpl	Musiikkigenre	kpl	Kohdeilmio	kpl
Suomalainen kansanm.	23	Fuusiokansanm.	21	Liittyy suomal. tap.	25
Suomalais-ulkomaal.	6	Alkuper.k. + etn. väh.	8	Liittyy ulkom. tapaht.	0
Ulkomaalainen kansanm.	18	Muu perint. kansanm.	21	Ei liity tapahtumaan	22
		Kansanm. + 2. genre	5	Yhteensä	47
				Muusikko	22
				Yhtye	13
				Muu henkilö	6
				Soitin	3
				Äänite	9
				Instituutio	5
				Tutkimus/kirjall. julk.	6
				Talous	4
				Suomal. tunnustus	2
				Ulkomaal. tunnustus	1
				TV, teatteri, tanssi	2
				Kalevala	4
				Juttusarja	2
				Suomal. tapahtuma	3
Kirjoituksia yhteensä	47	Yhteensä	55	Yhteensä	82

TAULUKKO 7. Kansanmusiikkiaiheiden määrällinen jakautuminen Keskipohjanmaassa 2007.

Kohteen kansallisuus	kpl	Musiikkigenre	kpl	Kohdeilmiö	kpl
Suomalainen kansanm.	53	Fuusiokansanm.	38	Liittyy suomal. tap.	46
Suomalais-ulkomaal.	8	Alkuper.k. + etn. väh.	2	Liittyy ulkom. tapaht.	4
Ulkomaalainen kansanm.	1	Muu perint. kansanm.	28	Ei liity tapahtumaan	12
		Kansanm. + 2. genre	6	Yhteensä	62
				Muusikko	18
				Yhtye	26
				Muu henkilö	3
				Soitin	6
				Äänite	1
				Instituutio	8
				Tutkimus/kirjall. julk.	9
				Talous	3
				Suomal. tunnustus	1
				Ulkomaal. tunnustus	0
				TV, teatteri, tanssi	2
				Kalevala	3
				Juttusarja	0
				Suomal. tapahtuma	7
Kirjoituksia yhteensä	62	Yhteensä	74	Yhteensä	87

TAULUKKO 8. Kansanmusiikkiaiheiden määrällinen jakautuminen Keskipohjanmaassa 2009.

Kohteen kansallisuus	kpl	Musiikkigenre	kpl	Kohdeilmiö	kpl
Suomalainen kansanm.	63	Fuusiokansanm.	34	Liittyy suomal. tap.	67
Suomalais-ulkomaal.	18	Alkuper.k. + etn.väh.	2	Liittyy ulkom. tapaht.	0
Ulkomaalainen kansanm.	6	Muu perint. kansanm.	29	Ei liity tapahtumaan	20
		Kansanm. + 2. genre	6	Yhteensä	87
				Muusikko	16
				Yhtye	28
				Muu henkilö	11
				Soitin	7
				Äänite	8
				Instituutio	23
				Tutkimus/kirjall. julk.	2
				Talous	21
				Suomal. tunnustus	3
				Ulkomaal. tunnustus	0
				TV, teatteri, tanssi	4
				Kalevala	3
				Juttusarja	0
				Suomal. tapahtuma	12
Kirjoituksia yhteensä	87	Yhteensä	71	Yhteensä	138

Liite 2

Pirkko Kotirinnan ja Tiina Ruotsalan temahaastattelut

1. Haastateltavan tausta

- Missä ja mitä olet opiskellut ja milloin valmistunut?
- Kuinka kauan olet ollut nykyisessä työssäsi?
- Mitä muuta journalistista työkokemusta sinulla on?
- Millainen kansanmusiikkitausta sinulla on?
- Miksi olet kiinnostunut kansanmusiikista?
- Millainen on urasi kansanmusiikista kirjoittavana toimittajana?

2. Mitkä seikat vaikuttavat kulttuurisivujen/lehtesi aiheiden valintaan

- Kuinka suuri merkitys on sinun ja muiden toimittajien omilla aiheehdotuksilla?
- Miten paljon esimies vaikuttaa aiheen valintaan?
- Miten aiheen valintaan vaikuttaa se, että toimittaja tuntee haastateltavan?
- Miten aiheen julkaisukynnyksen läpäisemiseen vaikuttaa se, että siitä on lähetetty tiedote, levy, kirja yms.?
- Entä se, että toimittaja on kiinnostunut kyseisestä artistista, toimittaja kutsutaan konserttiin tai toimittajaan ollaan muuten henkilökohtaisesti yhteydessä?
- Miten harvinainen aihe (esim. Australian aboriginaaliryhmän vierailu Suomessa) vaikuttaa aiheen läpäisyyn?
- Entä paikallisuus ja se, millainen lukijakunta Helsingin Sanomilla / Keskipohjanmaalla on?

3. Mitkä muut asiat vaikuttavat siihen, millaisia aiheita julkaistaan

- Tekeekö/teettääkö lehtesi kuluttajatutkimuksia selvittääkseen sitä, millaisia juttuja lukijat haluavat?
- Pertti Hemánus toteaa kirjassaan Johdatus tiedotusoppiin 1: ”Kuluttajien toiveita koskevat tutkimustulokset osoittavat, että ihmiset toivovat sitä, mitä on jo paljon tarjottu.” Onko asia näin Helsingin Sanomissa / Keskipohjanmaassa kansanmusiikin osalta?

- Onko kansanmusiikkiaiheilla tietty ”kiintiö” kulttuurisivuilla/lehdessäsi?
- Onko siinä eroa, koskeeko juttuaihe koti- vai ulkomaalaista artistia, tapahtumaa tms.?
- Pitääkö sanomalehtitoimittajan pohtia, onko hänen aiheensa myyvä?
- Onko erilaisten juttuaiheiden julkaisukynnyksessä tapahtunut muutoksia vuosien varrella ja jos on niin mitä?
- Onko eri juttutyypeillä kiintiöt: paljonko uutisia, henkilöjuttuja yms. julkaistaan?

4. Kansanmusiikkijournalismin asema ja kehitys

- Miten kansanmusiikin arvostus ja näkyvyys mediassa on muuttunut vuosien varrella ja miksi näin mielestäsi on?
- Saako kansanmusiikki mielestäsi tarpeeksi näkyvyyttä suomalaisessa mediassa?
- Miten itse kehittäisit kansanmusiikkijournalismia, jos sinun ei tarvitsisi ottaa huomioon yleisön toivomuksia, lehden yleistä linjaa yms.?